

Τέχνη συναντά ιστορία

Η ζωή στον Πόντο



Art meets History – Life in Pontos



Τέχνη συναντά ιστορία

Η ζωή στον Πόντο

Art meets History – Life in Pontos

**ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΟΝΤΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**

ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Συντακτική ομάδα:

Χρήστος Σαββίδης
Επαμεινώνδας Καλπακίδης
Σεβαστή Συμεωνίδου
Χρίστος Λαμπριανίδης
Αντώνιος Παράσογλου
Γεώργιος Κερίδης
Χριστίνα Βασιλειάδου
Θωμάς Μαντζακίδης

**FEDERATION OF GREEK PONTIAN
ASSOCIATIONS IN EUROPE**

PONTIAN YOUTH IN EUROPE

Editing team:

Christos Savvidis
Epaminondas Kalpakidis
Sewasti Simeonidou
Christos Labrianidis
Antonios Parassoglou
Georgios Keridis
Christina Vasiliadou
Thomas Mantzakides

copyright:

© Ομοσπονδία Συλλόγων Ελλήνων
Ποντίων στην Ευρώπη

Πρώτη έκδοση 2011 (ελληνική-γερμανική)
ISBN 978-3-00-034273-8

Πρώτη έκδοση 2012 (ελληνική-αγγλική)
ISBN 978-3-00-037302-2

Εκτύπωση – Παραγωγή:

Τυπογραφείο Benz

Μετάφραση (αγγλικά):

Αιμιλία Θ. Χατζηλία

copyright:

© Federation of Greek Pontian
Associations in Europe

First Edition 2011 (greek-german)
ISBN 978-3-00-034273-8

First Edition 2011 (greek-english)
ISBN 978-3-00-037302-2

Printing - Production:

Benz Printing - Office

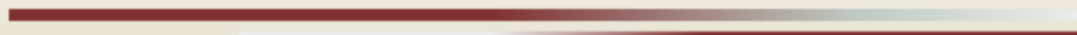
Translation (english):

Aimilia Th. Hatzilia

«Οι αληθινοί ζωγράφοι είναι αυτοί που δεν ζωγραφίζουν τα πράγματα
έτσι όπως είναι, όμως έτσι όπως τα αισθάνονται.»

Vincent Van Gogh

“*Real Painters are those who do not paint things exactly as they are,
but the way they feel they are.*”





Αιωδαμένους κι αιωδάν' – Those who have already died, never die

Χρίστος Λαμπριανίδης, Σιόρντορφ

Christos Labrianidis, Schorndorf

Χαιρετισμός

Η Νεολαία Ποντίων Ευρώπης, με αφορμή τα 30 χρόνια από την ίδρυση της ΟΣΕΠΕ και θέλοντας να τιμήσει τον θεσμό αυτό, διοργάνωσε και εξέδωσε το βιβλίο αυτό.

Το έργο μας εμπλουτίζεται ακόμη περισσότερο, αυτή τη φορά, μέσα από μια συγκεκριμένη μορφή, όπως αυτή της τέχνης. Θέλαμε να εκφράσουμε μια συγκεκριμένη άποψη καθότι για εμάς ο πολιτισμός λειτουργεί και ερμηνεύεται ως ένδειξη ακμής και ευημερίας των ανθρώπων.

Εκδίδοντας το βιβλίο αυτό ευχαριστούμε τα παιδιά αυτά και όλους όσους συμμετείχαν για την άμεση και αποτελεσματική συνδρομή τους σε αυτή μας την προσπάθεια.

Τα πινέλα, τα χρώματα και η ψυχή της νεολαίας που αποτυπώθηκαν στον «καμβά», μας αιφνιδίασε τόσο ευχάριστα που η ανάγκη έκδοσης του βιβλίου αυτού ήταν επιτακτική.

Σε αυτούς τους πλασματικούς καιρούς που ζούμε, ήρθε μια αλήθεια από όλους τους νέους που κατάφεραν να μας συγκινήσουν με την εύστοχη μεταφορά των συναισθημάτων μα περισσότερο με την αντίληψη που έχουν, σε οτιδήποτε αφορά την πατρίδα. Και αυτό πάντα κάνει εντύπωση αφού κανείς μας δεν έζησε το κομμάτι εκείνο... οι μόνες εικόνες και τα μόνα συναισθήματα που έχουν καλλιεργηθεί σε εμάς, έχουν μεταφερθεί από διηγήσεις, από τραγούδια, από χορούς, συνοδευόμενα από αγάπη, πόνο... νοσταλγία...

Εδώ αποδεικνύεται ότι οι νέοι έχουν σε υπερλειτουργία όλες τους τις αισθήσεις αφού καταφέρνουν να αφομοιώσουν με τέτοιο τρόπο όλο αυτό το συναισθηματικό φορτίο και τελικά να το κάνουν δικό τους. Ίσως και πάντα να ήταν...

Greetings

On the occasion of the thirtieth anniversary of the foundation of the OSEPE, the Pontian Youth of Europe is willing to honor this institution through the publication of this book.

This time, our undertaking is enriched even more through the use of art. We want to express ourselves artistically, as we believe culture functions and may be interpreted as a sign of a people's progress and prosperity.

We would like to wholeheartedly thank everyone, and especially the youth who joined in the great effort for this book's publication.

We were so surprised at the sight of the colors on the "canvas" created by paintbrushes expressing the souls of our youth, that we felt it was necessary for this book to be published.

In these fictitious times, the plain truth came from all those young people who managed to touch us not only through their emotions, but mostly through their ideas about their ancestral homeland. And this is what mostly impresses us, since none of us have gone through these experiences... The only images we have had and the only emotions we have felt, were in the form of stories, songs, and dances, accompanied by love, pain... nostalgia...

This proves that young people are in touch with their feelings, since they can absorb all this emotional burden and make it their own. Who knows? Maybe it has always been like this...

Ενταστική Επιτροπή Νεολαίας
Youth Coordinating Committee



Μοναστήρι Παναγία Σουμελά – The monastery of Panagia Soumela

Συλλογική ζωγραφιά, Στουτγάρδη

Joint painting, Stuttgart

Πρόλογος

«Η Τέχνη δε διδάσκεται.»

Λόγια του μεγάλου Έλληνα ζωγράφου, Δομήνικου Θεοτοκόπουλου (El Greco, 1541 - 1614)

Όλοι μας έχουμε την ικανότητα να μελετήσουμε βιβλία, να παιδευτούμε και να παιδέψουμε μια ζωγραφιά, να κάνουμε ταξίδια και να «συναντήσουμε» περίφημους πίνακες που σηματοδότησαν εποχές και καθιέρωσαν κινήματα. Μέσα από τη μελέτη και την καλλιέργεια του πνεύματος προκύπτει και η κατανόηση ενός έργου. Πόσο μάλλον όταν ο δέκτης έχει την ευαισθησία πέρα από το να «διαβάσει» έναν πίνακα, να μπορέσει να τον νιώσει...

Και αυτό γιατί οι τέχνες δεν λειτουργούν ως ένα κομμάτι διεκπεραίωσης που αφορούν μόνο την τεχνοτροπία και ένα καλό αισθητικό αποτέλεσμα. Η τέχνη αφορά, ως επί των πλείστων, τις ψυχές των ανθρώπων. Και σε αυτό το σημείο τα μέρη που εμπλέκονται είναι δύο. Ο δημιουργός και ο αποδέκτης.

Οι νέοι εδώ, «παιδεύονται» με την ανάγκη για γνώση της ιδιαίτερης πατρίδας τους. Έτσι, η διαδικασία μελέτης της ιστορίας του Πόντου κρίνεται απαραίτητη για να μπορεί εύστοχα να αποδοθεί μέσα από τα πινέλα. Άλλωστε οι καρδιές μας, πάντα είχαν μέσα τους το κομμάτι αυτό..

Ο Πόντος...

Είναι η πατρίδα των προγόνων μας;

Είναι η πατρίδα των γονέων μας;

Είναι η δικιά μας πατρίδα;

Τι γνωρίζουμε εμείς, η δεύτερη και η τρίτη γενιά που ζούμε σκορπισμένοι σε διάφορα μέρη της γης, για το τι εστί «Πόντος»;

Foreword

"Art cannot be taught."

Quote from the great Greek painter, Domenicos Theotokopoulos (El Greco, 1541 - 1614).

All of us have the ability to study books, ponder a painting, and make trips to "meet" famous paintings which have signaled different, sometimes revolutionary times. Through studying and cultivating the spirit, we can realize a much better task. This is easier when we not only "read" a painting but also feel it...

And this is because art does not function bureaucratically, as far as technique and good aesthetics are concerned. Art mostly involves people's souls. And two parties are often involved: the creator and the receiver.

Young people struggle to learn about their fatherland, so studying the history of Pontos seems to be necessary, and can be easily rendered by means of paint-brushes. As a matter of fact, our hearts have always craved this...

Pontos...

Is it our Fatherland?

Is it our parents' Homeland?

Is it our Home?

What do we, as second and third generation Pontians living in different parts of the world, know about "Pontos"?

We have seen numerous photographs of those places!

We have read so many books about its history!

We have seen documentaries and visited the land of Pontos!

We have native soil from the villages where our great grandparents were born and lived!

Έχουμε δει αμέτρητες φωτογραφίες από εκείνα τα μέρη!

Διαβάσαμε βιβλία για την ιστορία!

Είδαμε ντοκιμαντέρ, επισκεφτήκαμε τα εδάφη του Πόντου!

Πήραμε μαζί μας χώμα από τα χωριά στα οποία γεννήθηκαν και έζησαν οι παππούδες μας!

Τραγουδάμε στα ποντιακά και χορεύουμε τους χορούς του ποντιακού λαού!

Είναι όμως αρκετά όλα αυτά για να λέμε ότι ο Πόντος είναι η πατρίδα μας;

Σε αυτό το βιβλίο θα δούμε ζωγραφιές που απεικονίζουν και εκφράζουν συγκεκριμένες εποχές που συνέβαλαν καθοριστικά στη συγγραφή της ιστορίας τους. Θα διαβάσουμε ποιήματα και διηγήματα που τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας θα τα νομίζουν για παραμύθια.

Θέλαμε να ευαισθητοποιήσουμε τους νέους μας, έτσι ώστε ν' αναδειξουν τον δικό τους Πόντο, τον Πόντο της φαντασίας τους, μέσα από ζωγραφιές και αφηγήσεις που άκουσαν κάποτε. Και το καταφέραμε.

Καταφέραμε να κινητοποιήσουμε τους νέους να ερευνήσουν και να αναζητήσουν την καταγωγή τους.

Μέσα από τις ζωγραφιές της νέας γενιάς παρουσιάζεται αυτή η πολυτραγουδισμένη και όμορφη πατρίδα, ολοζώντανη και ελπιδοφόρα.

Ελπιδοφόρα, γιατί το γεγονός και τα πρόσωπα εκείνης της εποχής, είναι και ένα κομμάτι της δικής μας ζωής. Είναι αυτό το κομμάτι, το οποίο θα μεταφέρουμε και στις επόμενες γενιές για να μη ξεχαστεί.

Οι διηγήσεις των παππούδων μας είναι η βασική πλευρά της καταγραφής και της αψευδούς μαρτυρίας της πατρίδα αυτής.

Οι συνθήκες του ξεριζωμού δεν τους άφησαν να

We sing Pontian songs and dance traditional Pontian dances!

Is all this enough for us to say that Pontos is our Fatherland?

In this book we shall see paintings expressing specific time periods which greatly impacted the writing of these stories. We are going to read poems and novels, which our children and our grandchildren may think are fairy-tales.

We want to sensitize our young people in such a way, that they will share their own expressions of Pontos, the land of their imagination, which are brought to life through paintings and stories heard some time ago. And we accomplished this.

We managed to motivate young people into looking for their roots.

Through the paintings of a new generation, we present this much-enchanted and beautiful country, full of life and hope.

Full of hope, because the events and the people of that time period are also a part of our lives. It is this part we are going to hand over to the following generations so as not to be forgotten.

Our grandparents' accounts make up the main part of this report and provide authentic evidence of their experience in their homeland.

The conditions of the persecutions did not allow them to document what they experienced.

Our objective is to show that nothing can be forgotten; on the contrary, it is our need to know that grows more persistent as we become more aware of who we are.

Throughout the pages of this book, we demonstrate that we understand why our grandparents' heart would beat wildly, whenever they mentioned their homeland...

καταγράψουν όσα βίωσαν.

Σκοπός μας είναι να δείξουμε ότi, τίποτα δε λησμονιέται παρά μόνο αυξάνεται και ότi γνωρίζουμε καλά το που οφείλεται η ύπαρξή μας.

Να δείξουμε μέσα από τις εικόνες των νέων, του βιβλίου αυτού, ότi καταλαβαίνουμε για ποιον λόγο χτυπούσε σαν τρελή η καρδιά των παππούδων μας ότi μιλούσαν για την πατρίδα...

«Η πατρίδα μου ο Πόντος»,

μια φράση ιδιαίτερης αξίας γί'αυτούς που γεννήθηκαν και έζησαν σε εκείνα τα μέρη, αλλά ακόμη μεγαλύτερης για όλους όσους δεν την γνώρισαν ποτέ.

Μήπως τελικά «πατρίδα» είναι αυτή που κουβαλάς μέσα στη ψυχή σου;

"Pontos, my Homeland",

...is a phrase of particular importance for those who were born and lived there and of even greater importance for those who never knew these lands and places.

Is this idea of a "homeland", by any chance, what you finally bear in your soul?

«Εάν υπήρχε μόνο μία μοναδική αλήθεια,
δε θα μπορούσε κανείς να ζωγραφίσει
εκατό εικόνες για το ίδιο θέμα.»

Πάμπλο Πικάσο

Η ζωή στου Πόντου

Life in Pontos

“If there were only one single truth,
nobody could ever paint a hundred pictures
on the same topic”

Pablo Picasso

Τη Πόντου τα χωρία



Villages of Pontos

Συλλογική ζωγραφιά, Λούντενσαϊτ

Joint painting, Lüdenscheid

Η βιογραφία μου

«29.11.1990

Μετά από επιμονή της εγγονής μου Κατερίνας Καλυβά αποφάσισα να γράψω την βιογραφία μου, την ιστορία της οικογένειας μας και τον ξεριζωμό της από τον Πόντο, από τους Τούρκους το 1924 με την ανταλλαγή που υπέγραψε ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Αττατούρκ Κεμάλ. Όπως την άκουσα και την έζησα.

Την γράφω στα 77 μου χρόνια για να αφήσω κάτι στα νεότερα μέλη της οικογένειας.

Γεννήθηκα το 1914-21-11 εις το Μεταλλείων Τουρκίας (ΑΚ-ΔΑΓ) Νομού Αγκύρας – Επαρχίας Σεβάστειας (ΑΓ-ΔΑΓ-MATEN).

Οι γονείς μου ήταν ο Σταύρος Περπερίδης, γιος της Πίστης και του Λευθέρη, από τον μαχαλά «ΓΑΤΣΑΧ» με εκκλησία του Αγ. Γεωργίου, σήμερα Μουσείο. Η μητέρα μου Ιστυλλή-Στυλλιανή-Στέλλα Ωραιοπούλου, κόρη της Βασιλικής Ωραιοπούλου (Σουλτάν Κελεσόγλου) το τούρκικο όνομα, από τον Μαχαλά «ΣΤΑΥΡΙΩΤΩΝ» δηλαδή των Κρυπτοχριστιανών, με την εκκλησία του Αγ. Νικολάου, σήμερα είναι στάβλος και το μέρος του ιερού, κατοικία Τούρκων.

Τα αδέλφια μου ήταν Παύλος Αναστασιάδης, εγώ Κων/νος και Βασίλης, η αδελφή μου Σοφία και θετός αδελφός Γιώργος (Αρμενόπαιδο) το παιδί που κρύψανε για να σώσουν οι γονείς μου. Μεγάλωσε μαζί μας και το πάντρεψαν με την αδελφή μας Σοφία.

Σύμφωνα με την διήγηση της γιαγιάς Πίστης ο παππούς Περπερίδης άντρας της και πατρικής πλευράς, γεννήθηκε στην «Τοκάτη» και πήγε νέος στην Καππαδοκία στην Καισάρια (Καιζερί), όπου έμαθε την πρακτική ιατρική (εξαγωγή δοντιών, θεραπεία ίκτερου, αλοιφές για εγκαύματα και πληγές, απορρόφηση αίματος με κέρατο ζώου για πίεση και κεφαλόπονο κτλ.). Και ακόμη έγινε κουρέας. Είχε ένα παρατσούκλι που τον ξεχώριζαν από τους άλλους Περπερίδηδες (Κασιδιάρης ο Περπέρης).

Μετά από πολλούς διωγμούς και το κλείσιμο των

My biography

“11/29/1990

After being urged by my granddaughter Katerina Kaliva, I decided to write my autobiography, the story of our family and our uprooting from Pontos by the Turks in 1924, on the basis of the population exchange signed by Eleftherios Venizelos and Kemal Ataturk, as I heard and lived it.

I am writing this at the age of 77 in order to leave something behind for the younger members of the family.

I was born on the 21st of November, 1914, in “Metallion” of Turkey (Ak-Ntag) of the prefecture of Ankara – County of Sebastia (Ak-Ntag-Maten).

My parents were Stavros Perperidis, son of Pistis and Eleftherios, from the neighborhood of “Gatsach” where the church of Saint George is now a museum. My mother Istilli (Stilliani - Stella) Oreopoulou, daughter of Vasiliki (Sultan Kelesoglou is the Turkish name), came from the neighborhood of “Stavrioton”, which was the neighborhood of the Crypto-Christians with their church of Agios Nikolaos, which is a stable today while the altar place is now a Turkish dwelling.

My brothers were Pavlos, Konstantinos (me) and Vasilis Anastasiadis. I also had a sister named Sophia. My foster brother George (from an Armenian family) was the child my parents saved by hiding him from the Turks. He grew up with us and later married our sister Sophia.

According to grandmother Pisti's account, her husband and our grandfather Eleftherios was born in “Tokati” and went to Cappadocia in Caesarea where as a young man he practiced medicine (tooth extraction, jaundice remedies, ointments for burns and wounds, and blood sucking by means of animal horns which was used to lower blood pressure and relieve headaches). He even became a barber. He had a nickname which distinguished him from the other members of the Perperidis family (Perperis, the balding head).

After suffering through many persecutions and the loss of

μεταλλείων Αργυρούπολης, κατέληξε η οικογένεια τους στο «Ακδαγ Ματέν».

Η γιαγιά μου που ήταν η αρχική καταγωγή της οικογένειας της από το «Σταυρίν», κοντά στα υψώματα της Παναγίας Σουμελά και κοντά στην Ήμερα στην Κρώμνη στην Βαρενού κτλ., κατέληξαν κι αυτοί, για τους ίδιους λόγους στο «Ακδαγ Ματέν». Η τύχη τους ένωσε και κάνανε την οικογένεια τους, μετά την συμφωνία των δυο μητέρων τους και γιαγιάδων μου (Πίστης και Βασιλικής – Σουλτάνα) όταν η μητέρα μου ήταν 13 ετών, χωρίς να γνωρίζει τον αρραβωνιαστικό της, όπως ήταν τα συνήθεια τότε.

Με τον ίδιο τρόπο είχαν παντρευτεί και τα υπόλοιπα αδέρφια του πατέρα μου, στο σύνολο 4 αγόρια και 4 κορίτσια (Σταύρος, Θεόδωρος, Ηλίας, Γιορβάσιος, Ρεβέκκα, Ευδοκία, Αθηνά, Αναστασία).

Και φυσικά ζούσαν όλοι μαζί σε ένα σπίτι με τις οικογένειες τους. Είχαν μάθει το επάγγελμα του κουρέα και με την γεωργία και την κτηνοτροφία ζούσαν καλά. Μόνο ο μικρός αδελφός του πατέρα μου, ο Ηλίας έμαθε την πρακτική ιατρική και την ασκούσε όλα του τα χρόνια.

Ο πατέρας μου, που ήταν ο μεγάλος γιος, ασχολήθηκε με το εμπόριο και προόδευσε πολύ στην επαρχία του Ακδάγ και της Σεβάστειας. Εμπορευόταν «όπιο» (Χασχάς) που καλλιεργούσαν στην περιοχή, το οποίο μετέφεραν σε Έλληνες φαρμακοποιούς στην Σαμψούντα και στην Κωνσταντινούπολη και μάλιστα με 40 Τσερκεζέους ιππείς συνοδεία (πήγαινε - έλα). Στην επιστροφή που έφερνε το χρυσό θυμάμαι τον περίμεναν πάντα οι αρχηγοί του χωριού της περιοχής, που του δίνανε την παραγωγή τους και τους φιλοξενούσαν στον μουςαφίροντα του σπιτιού μας τέσσερις ημέρες και παίρνοντας την αμοιβή τους φεύγανε.

Δεν κράτησε πολλά χρόνια η καλή αυτή εποχή της προόδου, όχι μόνο του πατέρα μας σαν έμπορας αλλά και πολλών άλλων, δημιούργησαν με την προκοπή τους σχολεία, εκκλησίες, μόρφωναν πολλούς ανθρώπους, απέκτησαν μεγάλο όνομα και πρόοδο στον τόπο. Η

their livelihood through the closing of the mines in Argiroupolis, their family took refuge in “Ak-Ntag-Maten”.

My grandmother who came from “Stavrin” near the hills of Panagia Soumela and near Imera in Kromni in Varenou took refuge in “Ak-Ntag-Maten” for the same reasons. The two families had a common destiny as they agreed to an arranged wedding, which was the custom at the time. My mother was only 13 years old and had not even met her fiancé. They were, however, to raise a family together.

In the same way, all my father’s siblings got married, in total 4 boys and 4 girls (Stavros, Theodore, Ilias, Giorvasios, Rebecca, Evdokia, Athena, Anastasia).

And, of course, they all lived under one roof with their families. They had learnt the barber’s trade and lived well, working in the fields and raising cattle. Only my father’s little brother Ilias studied medicine which he would practice his entire life.

My father, being the eldest son, was engaged in trade and had succeeded in the county of Ak-Ntag-Maten and Sevastia. He traded “opium”, which they cultivated in the area and then took to Greek pharmacists in Sampsounta and Constantinople, accompanied by 40 horse riders (for the return journey as well). I remember on the way back when he brought gold, all the leaders of the village would wait for him and give him their crops and then they accommodated them for 4 days, got their reward and went away.

This period of prosperity did not last long, not only for my father as a tradesman but also for many other educated people who had painstakingly built schools and churches, and generally had a great reputation in the area.

Jealousy and hatred of the Armenians by the Turkish governors was the reason for the Armenian slaughter in 1915-16. At that time, our parents saved the youngest boy of an Armenian family who would later find his brothers in Vira in Thrace.

After the Armenians, the Turks started persecuting Pontian villagers in the depths of Turkey, with the excuse that they



Ελισάβετ Παπαδοπούλου, Αννόβερο, 17 ετών
Elisabeth Papadopoulou, Hannover, Age 17



Γεωργία Παπαδοπούλου, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών
Georgia Papadopoulou, Herbrechtingen, Age 13

ζήλια και το μίσος των Τούρκων κυβερνητών έγινε η αιτία και το 1915-16 έγινε η σφαγή των Αρμενίων και τότε οι γονείς μας σώσανε το μικρό παιδί μια αρμενικής οικογένειας το οποίο μετά από πολλά χρόνια ξαναβρήκε τα αδέρφια του στη Βυράς Θράκης.

Μετά τους Αρμένιους άρχισε το κυνηγητό των Ποντίων από τα χωριά τους στα βάθη της Τουρκίας με την δικαιολογία ότι βοηθούσαν τους Αρμένιους να κρυφτούν. Ένα χρόνο μετά θυμάμαι, πέντε ετών παιδί το 1919, οι Τσέτες που κάποτε τους βοηθούσαν, έγιναν άσπονδοι εχθροί και σκότωναν, έκαιγαν και λήστευαν τους Έλληνες, μετά από διαταγή του κουτσού βαρκάρη «Τοπάλ Οσμάν» απεσταλμένου του Κεμάλ Αττατούρκ με την κατηγορία ότι ετοίμαζαν αντάρτικο εναντίων της Κυβέρνησης. Οι άνθρωποι δεν προλάβαιναν να θάψουν τους δικούς τους που πέθαιναν από πείνα και λιμούς και τους έτρωγαν τα άγρια θηρία.

Με τις κατηγορίες αυτές το 1929 άρχισαν να συγκεντρώνουν τους προύχοντες της περιοχής καθώς και Τούρκους αντικεμαλικούς, να τρομοκρατούν τον κόσμο και να παίρνουν τις περιουσίες τους.

Αυτό συνέβη και με τον πατέρα μου Σταύρο Περπερίδη τον οποίον απαγχόνισαν μαζί με άλλα 9 άτομα και τον Τούρκο δήμαρχο της πόλης, αφού προηγουμένως απέτισαν 150.000 λύρες αφήνοντας τους για λίγο ελεύθερους να συγκεντρώσουν το ποσό. Δεν κατάφεραν παρά μόνο 30.000 να μαζέψουν από όλη την περιοχή τους, τα παρέδωσαν και παρόλα αυτά μετά τους απαγχόνισαν. Ο θεός μου Ηλίας μαζί με τον μεγάλο μου αδελφό Παύλο παρέλαβαν το πτώμα του και το έθαψαν όπως τους επιτράπηκε.

Έτσι για λίγο ηρέμησαν τα πράγματα, με τον τρόπο που σκόρπησαν όλα τον Μάιο του 1921 με την δικαιολογία ότι βοήθησαν τους αντάρτες και συγκέντρωσαν «υποτίθεται» χρήματα για να συντηρήσουν ένα ορφανοτροφείο 300 παιδιών που χάσανε τους γονείς με τις εξορίες και με την κατηγορία ότι δεν πηγαίνουν στρατιώτες στο τούρκικο στρατό, συνέλαβαν 27 άτομα μαζί και ο θεός μου Ηλίας, και τους έστειλαν στην

had sheltered Armenians. I remember that a year later, in 1919, I was five years old, when Tsetes, who had once helped us, became our worst enemies and killed, burned and robbed Greeks. These orders came from the handicapped boatman “Topal Osman” who had been sent by Kemal Ataturk on the charge that the Greek rebels were preparing an uprising against the government. People couldn’t find time to bury their relatives who died of hunger and starvation and were devoured by wild animals.

Based on these accusations, in 1929 they began to gather the elders of the area who, along with terrified Turkish opponents of Kemal, had their fortunes stripped away.

The same thing happened with my father Stavros, who was hanged along with nine other people. The Turkish Mayor of the town, after demanding 150.000 Turkish pounds, let them free for a while to gather this amount of money. They could only come up with 30.000 Turkish pounds from people around the area, but in spite of this, they were still hanged. My uncle Ilias with my eldest brother Pavlos were allowed to take Stavros’ body for burial.

For a little while things remained quiet – until May 1921 when 27 people (among them my uncle Ilias) were arrested and sent to “Iosgati” despite the pleas and prayers of their family members. Those arrested were charged with refusing to join the Turkish army and for helping the rebels raise money, which was actually used to run an orphanage house for 200 children living in exile and who had lost their parents.

On 29th July, 1921 they took them to Amasia to stand trial.

On 27th September 1921, nineteen of them were hanged, while eight of them were released. Kemal granted a reprieve to those whose brothers were hanged and to those who were under sixteen years of age. Among those who survived was my uncle Ilias.

This reprieve was given with the help of the infamous Papaefthim (or the “Devil Priest”) as they called him, because he co-operated with Kemal. He also helped those (the Katsakides) in the labor battalions (Amele Tabourou)

«Υοσγάτη» παρόλα τα παρακάλια και τα κλάματα των οικογενειών τους.

Τον Ιούλιο στις 29 του 1921 τους μετέφεραν στην Αμάσεια για να δικασθούν από τα δικαστήρια (Ιστικάλ).

Στης 27 Σεπτεμβρίου 1921 απαγχονίστηκαν οι 19 και οι 8 επέστρεψαν ελεύθεροι πίσω. Τους δόθηκε χάρη (αφισχαανέ) από τον Κεμάλ όσοι είχαν αδέρφια που απαγχονίστηκαν και όσοι ήταν κάτω των 16 ετών. Μεταξύ των 8 ήταν και ο θείος μου.

Την χάρη αυτήν κατόρθωσε να πάρει και να γλιτώσει αυτά τα άτομα τότε ο ονομαστός Παπαευθήμ (ο διαβολοπαπάς), όπως τον ονόμαζαν, διότι είχε καλή συνεννοήσια με τον Κεμάλ.

Βοήθησε και τους (Κατσάκηδες) αυτούς που δεν υπηρέτησαν στα (Αμελέ Ταμπουρού).

Χειροτονήθηκε παπάς στο Μαχαλά του Κατσάχ και επειδή υπήρχε γηραιότερος παπάς εκεί, πήγε στο Κεσκίν Μαπέν όπου ζούσαν χριστιανοί που μιλούσαν την τούρκικη γλώσσα υποχρεωτικά για να κρατήσουν την θρησκεία τους. Αυτός τους διάβαζε το Ευαγγέλιο στην τούρκικη και αραβική.

Όταν μάζεψαν τους κατοίκους του Κεσκίν, περίπου 2.500 σε μια χαράδρα για να τους σκοτώσουν, ο διαβολοπαπάς με την γνωριμία του με τον Κεμάλ, κατάφερε να τους γλυτώσει, πείθοντας τον ότι όλοι αυτοί ήταν τεχνίτες καλοί και ήταν χρήσιμοι για την αποκατάσταση του τουρκικού κράτους, που θα χρειάζονταν να φτιάξουν τζαμιά, σχολεία, γέφυρες και θα γινόταν το όνομα του μεγάλο, σαν κυβερνήτης.

Η επιθυμία του Παπαευθήμ ήταν να μείνουν οι χριστιανοί εκεί και να δημιουργήσει το δεύτερο Τουρκοορθόδοξο Πατριαρχείο όπου μόνος του.

Χειροτονήθηκε με την βοήθεια του Κεμάλ Πατριάρχης τουρκοορθόδοξος.

Γι' αυτό, τον Νοέμβριο του 1921 πίεςαν τους χριστιανούς Έλληνες, ο Παπαευθήμ μαζί με κάποιον Καχριζανίδη και κάποιους Χριστιανομάχους να παραδεχθούν ότι είναι

who had not joined the army.

Papaefthim was ordained priest in the neighborhood of Gatsach, but since an older priest was already there, he went over to Keskin Mapen, where there lived Christians, who were obliged to speak Turkish to keep their faith. He would read them the Gospel in Turkish and Arabic.

When they gathered all the villagers of Keskin, about two and a half thousand people, near a gorge to kill them, the Devil Priest, using his links to Kemal, managed to save them by saying that all these people are good craftsmen who could re-establish the Turkish nation by building bridges, schools and minarets and in this way, help make Kemal famous as a governor.

Papaefthim's wish was for Christians to, remain in their homeland while he created a second Turkish-Orthodox Patriarchate through which he would become the Patriarch with Kemal's help. That's why in November 1921, Papaefthim with some person named Kachrizanidis pressured Christians to admit that they were Turkish Orthodox. The Greeks, however, did not agree and insisted that they wanted to remain Greek-speakers.

So all the elders and priests of the area had been arrested by December 1922.

Papaefthim was uncle Ilias' best man and offered to help our family stay in Turkey. However, my uncle did not agree, saying that we are Greek, were born Greek Christians and we would remain as such until we die.

Due to exiles, persecutions, hangings, illnesses and deaths, the Greek population of "Ak-Ntag" was reduced by more than three thousand. Out of eleven thousand, who were supposed to come back on the basis of the population exchange, we do not know exactly where, when, and how many arrived in Greece.

So in June 1924, our family of more than twenty people, with grandmother Pisti leading the way, set out for Greece. Having chartered twelve carts and carrying whatever we were allowed to take with us, we reached Ata Pazar in Ankara. Then after seven days they packed us like animals

Μαρία Μουρατίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 20 ετών
Maria Mouratidou, Herbrechtingen, Age 20



Δημήτριος Χατζηγεωργίου, Χερμπρέχτινγκεν, 7 ετών
Dimitrios Chatzigeorgiou, Herbrechtingen, Age 7



Ιωάννα Μπένκισερ, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών
Ioanna Benkiser, Herbrechtingen, Age 13



Τουρκοορθόδοξοι. Οι Έλληνες όμως δεν το δέχθηκαν και του απάντησαν ότι είναι ελληνόφωνες.

Έτσι συνελήφθηκαν πρόκριτοι και ιερείς της περιοχής και φυλακίσθηκαν ως τον Δεκέμβριο του 1922.

Ο Παπαευθήμ ήταν κουμπάρος του θείου Ηλία και προσφέρθηκε να βοηθήσει την οικογένεια μας με σκοπό να παραμείνουμε στην Τουρκία. Όμως ο θείος μου δεν το δέχτηκε, απαντώντας του ότι είμαστε Έλληνες, γεννηθήκαμε Έλληνες Χριστιανοί και θα παραμείνουμε και θα πεθάνουμε Έλληνες χριστιανοί.

Από τις εξορίες, διώξεις, απαγχονισμούς, αρρώστιες, θανάτους λιγόστεψε πάνω από 3 χιλιάδες ο Ελληνισμός του «Ακ δαγ». Από τις 11.000 που θα επέστρεφαν με την ανταλλαγή δεν ξέρουμε ακριβώς πόσοι! Που! Και πότε έφτασαν στην Ελλάδα.

Έτσι το 1924 τον Ιούνιο ξεκίνησε η οικογένεια μας, πάνω από 20 άτομα με αρχηγό την γιαγιά Πίστη, ναυλώνοντας 12 κάρα με ότι μας επέτρεψαν να πάρουμε μαζί, φτάσαμε στην Άγκυρα στο Ατ Παζάρ, στην πλατεία μετά από 6 ημέρες. Από εκεί σε επτά ημέρες μας βάλανε στα τρένα σαν τα ζώα στοιβαγμένους και πήγαμε στην Κων/πόλη Ιούλιος μήνας με πολύ ζέστη (ανοίγαμε τις πόρτες των τρένων). Περνώντας από την Προύσα, οι Νεότουρκοι που εγκαταστάθηκαν στην Τουρκία στήνανε ενέδρα και πετροβολούσαν τους πρόσφυγες Έλληνες στα τρένα.

Φτάνοντας στο Μπαλουκλού, όπου ήταν σχολικά και στρατιωτικά κτήρια γεμάτα Έλληνες, μείναμε έναν μήνα ώσπου φύγαμε για την Πατρίδα. Οι περισσότεροι αρρώστησαν από ελονοσία και πολλοί πέθαιναν.

Κι εμείς χάσαμε την μικρή αδελφή μας Αναστασία και την εξαδέλφη μας Ουρανία.

Εκεί στην Κων/πολη μας επισκέφτηκε ο Παπαευθήμ και θέλησε να πείσει τον θείο μου Ηλία σαν κουμπάρος του, να μας τακτοποιήσει σε νοσοκομειακό κτήριο και να βολευτεί η οικογένεια μια που είχε τόσο καλές σχέσεις.

Ο θείος όμως τον απάντησε: «Ζητιάνος γίνομαι και θα πάω στην Ελλάδα, έδωσα όρκο στον αδελφό μου, ο

onto trains headed for Constantinople. It was July and it was very hot so we had to open the doors of the trains. Riding through Prussa, the newly arrived Turks who had been resettled in Turkey from other regions of the late Ottoman Empire ambushed and threw stones at the Greek refugees on the trains.

We reached Balouklou, where there were school and army buildings full of Greeks; we stayed there for one month and then left for our new homeland. Most of the people were stricken with malaria and many of them died. We also lost our little sister Anastasia and our cousin Ourania.

In Constantinople, Papaefthim paid us a visit wanting to convince my uncle Ilias, as his best man, to arrange that we settle down in a hospital building since he had so many links there.

My uncle, however, answered: "I would even become a beggar and go back to Greece for my brother's sake, as I took an oath to him who sacrificed himself for Greece and Orthodoxy, to protect his six children, together with my children and take them all to Greece."

So on 14th August, we set off for Greece. They put us on a freighter and we arrived in Thessaloniki.

In Kalamaria they disinfected us and kept us in quarantine. When all this was over, they took us to Harmanikii in Eleftheria.

After 15 to 20 days, a group of local people tried to find us a village with plenty of water near a mountain, and finally chose Goumenissa (Paeania in Kilikis).

They took us by train to Goumenissa station, in cow carts and temporarily settled us in the school and church and then placed us in several houses that had belonged to Turks who had left for Turkey. Likewise, Greeks from Bulgaria moved to the houses of Bulgarians who had also left for Bulgaria. This is how the settlement from Asia Minor took place.

The ancestry of the population of today's Goumenissa consisted of 250 families from Pontos, 150 families from

οποίος θυσιάστηκε για την Ελλάδα και την ορθοδοξία, να προστατέψω τα 6 παιδιά του μαζί με τα δικά μου και να τους μεταφέρω στην Ελλάδα.»

Έτσι στις 14 Αυγούστου 1924 ξεκινήσαμε για την Ελλάδα. Μας βάλανε σε φορτηγό καράβι και ήρθαμε στην Θεσ/νίκη.

Στην Καλαμαριά μας έβαλαν στο απολυμαντήριο και σε καραντίνα και όταν τελείωσαν αυτά μας πήγαν στο Χαρμανίκιοι στα Ελευθέρια.

Μετά 15-20 ημέρες, αφού μια επιτροπή δικών μας έψαξε να εύρη κάποιο χωριό με πολλά νερά και κοντά σε βουνό, κατέληξαν στην Γουμένισσα (Παιανίας Κιλκίς)

Μεταφερθήκαμε με το τρένο στο σταθμό Γουμένισσης με βοϊδόκαρα και μας βάλανε στο σχολείο και στην εκκλησία προσωρινά και ύστερα ο οικισμός ταχτοποίησε σε διάφορα σπίτια τούρκων που είχαν φύγει για Τουρκία. Τους Έλληνες από Βουλγαρία σε σπίτια Βουλγάρων που πήγαν στην Βουλγαρία.

Έτσι έγινε ο εποικισμός και από τη Μ. Ασία, οι Πόντιοι ήταν 250 οικογένειες, από Βουλγαρία 150 οικ. (μεταξύ άλλων και η οικογένεια της γυναίκας μου από την Στενήμαχο) και 700 οικογένειες εντόπιοι.

Αυτή ήταν η κοινότητα της σημερινής Γουμένισσας.

Ήμουν σχεδόν 11 χρονών. Μετά από έναν χρόνο πήγα στην Β Τάξη.

Στο σχολείο μιλώντας τουρκικά, ποντιακά, ελληνικά όσα είχα μάθει στο σχολείο «Ακ δαγ.» και από τους συμμαθητές μου, έμαθα τα σλάβικα και τα βουλγάρικα.

Ως την 1η του γυμνασίου και 14ων ετών, βοηθούσα στο καφενείο που άνοιξαν ο θείος και τα αδέρφια μου.

Στη συνέχεια βγήκα στην βιοπάλη δουλεύοντας στα αναχώματα, στα κανάλια, στα αποξηραντικά έργα που είχε αρχίσει ο Ελευθ. Βενιζέλος.

Το 1935 τον Σεπτέμβριο, κατατάχτηκα στο στρατό στο 5° Σύνταγμα στον 3° λόχο. Με βάλανε στην Μοίρα Νοσοκόμων στη Λάρισα και εκπαιδεύτηκα σαν μάχιμος

Bulgaria (among them my wife's family from Stenimachos) as well as 700 native families.

I was almost 11 years old when after one year I attended the second grade. In school I spoke Turkish, the Pontian dialect, and Greek (based on what I had learned at my school in "Ak-Ntag"). I also learned Slavic and Bulgarian from my classmates. By the age of 14, I helped my uncle and my brothers in the coffee shop they had opened. Later on, I eked out a living working in dykes, waterways and draining, which the Greek leader Eleftherios Venizelos had begun. In September 1935, I joined the 3rd company of the 5th regiment. They put me in the male nurses' department and I was trained as a combatant male nurse in the hospital of Ioannina.

In Ioannina I became a non-commissioned officer. I was discharged in September 1936 and like all young people, I started thinking about settling down and starting a family. In 1938 I got engaged to Fani Valtara. Several years later we had 2 children, Soula (today Kaliva) who also had two children, and Tasos who had two children as well.

My great satisfaction is that my daughter Soula and son-in-law Aris (who comes from Ak-Ntag-Maten), who now live in Frankfurt, Germany, are keen on preserving our traditions, language, faith, customs and manners and passing all these on to our children and grandchildren.

My dream is to visit our homeland in Pontos (although I haven't had a chance to do so yet).

In the future, my biggest wish would be to erect a monument in the village of "Kivotos" in Grevena where many people from Ak-Ntag had settled. On the monument, I would see my father's name engraved along with the names of his fellow patriots who sacrificed themselves for their faith, for their Greek homeland, and for Pontos where they had to leave behind the unburied bodies of those who had not received the proper funeral rites."

Ευστάθιος Γκουτσαμανίδης, Στουτγάρδη, 18 ετών
Efstathios Goutsamanidis, Stuttgart, Age 18



Κωνσταντίνος Μπακαλούδης, Έσλινγκεν, 19 ετών
Konstantinos Bakaloudis, Esslingen, Age 19

Νοσοκόμος για το νοσοκομείο Ιωαννίνων.

Στα Γιάννενα στο Κάστρο έγινα θαλαμάρχης, απολύθηκα τον Σεπτέμβριο του 1936 και μετά σαν νέοι αρχίσαμε να νοικοκυρευόμαστε ως το 1938 που σκέφτηκα να δημιουργήσω οικογένεια και αρραβωνιάστηκα την Φανή Βαλτάρα.

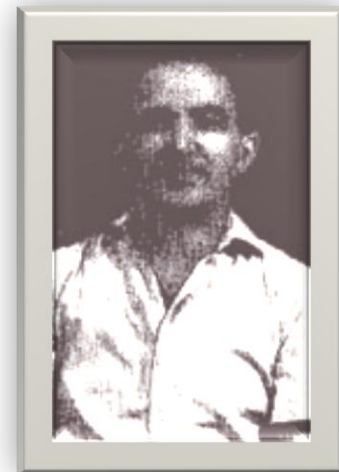
Μετά από χρόνια αποκτήσαμε δυο παιδιά την Σούλα (Καλυβά σήμερα) με δυο παιδιά, και τον Τάσο Περπερίδη με δυο παιδιά.

Το όνειρο μου είναι να επισκεφτώ τα πάτρια εδάφη (δεν κατάφερα ακόμη).

Η μεγάλη χαρά είναι ότι η κόρη μου Σούλα και ο γαμπρός μου Άρης (που η καταγωγή του είναι από το Ακ δαγ Ματέν), οι οποίοι ζούνε σήμερα στην Φρανκφούρτη και ασχολούνται με το στοιχείο μας για να μην υποστεί η ιστορία μας, η θρησκεία μας, τα ήθη και έθιμα μας και να συνεχιστούν στα παιδιά και στα εγγόνια μας.

Η ικανοποίηση μου είναι μετά από πολλά χρόνια να αντικρίσω σε κάποιο χωριό των Γρεβενών στην «Κοιβωτό» όπου πήγαν και αρκετοί κάτοικοι του «Ακ δαγ», ένα μνημείο στο οποίο είναι γραμμένο το όνομα του πατέρα μου μαζί με άλλων πατριωτών από τον Πόντο σαν ήρωες που θυσιάστηκαν στον Πόντο για την πατρίδα Ελλάδα και την πίστη τους και άφησαν εκεί άθαφτα και αδιάβαστα τα κορμιά τους.»

Κωνσταντίνος Περπερίδης – *Konstantinos Perperidis*
του Σταύρου (1914-1998) father Stavros (1914-1998)





Ελισάβετ Παπαδοπούλου, Αννόβερο, 17 ετών

Elisabeth Papadopoulou, Hannover, Age 17



Ελισάβετ Πινίδου, Κρέφελντ, 23 ετών

Elisabeth Pinidou, Krefeld, Age 23

Ζωγραφίες Συλλόγου Ποντίων Νέας Καρβάλης

Paintings from the Association of Greeks from Pontos in Nea Karvali



Θανάσης Φωκάς, 7 ετών Thanasis Fokas, Age 7

Η ζωγραφιά του μικρού Θανάση αποτελεί ένα ονειρικό ταξίδι μέσα από τα μάτια ενός μικρού παιδιού και του τρόπου με τον οποίο αυτό αντιλαμβάνεται το πόσο σημαντικό και αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής των ανθρώπων στον Πόντο ήταν η θρησκεία.

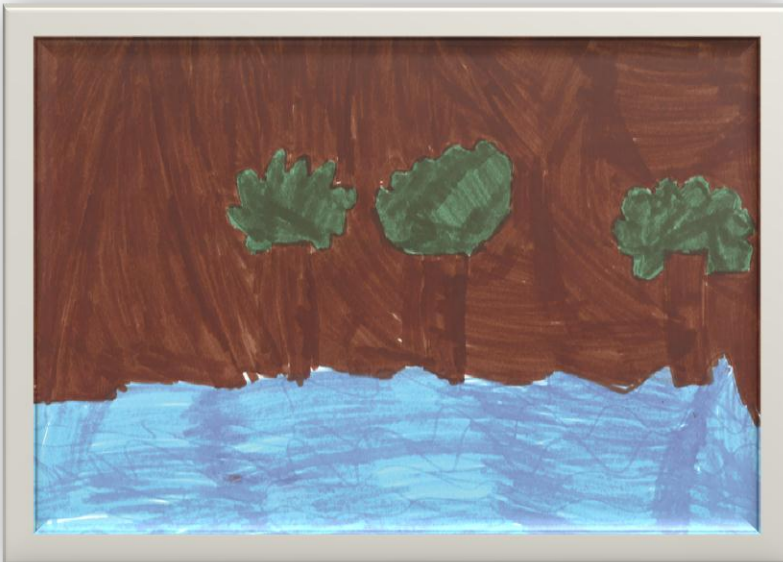
The painting of young Thanasis depicts a dream journey through the eyes of a small child who realizes how faith was an important and inseparable part of the lives of the people of Pontos.



Βαγγέλης Φωκάς, 8 ετών Vaggelis Fokas, Age 8

Ο Βαγγέλης, αδερφός του Θανάση, ακούγοντας τις αφηγήσεις του παππού Θανάση για το δικό του παππού που έφτιαχνε το νοστιμότερο ψωμί στο χωριό του, ζωγράφισε τους συγχωριανούς του προγονού του, κατά τη διάρκεια των καθημερινών ασχολιών τους.

Vaggelis, Thanasis' brother, having heard the accounts of their grandfather Thanasis who made the most delicious bread in the village, portrayed the fellow villagers of his ancestors during their daily work routines.



Δέσποινα Θωμαΐδου, 7 ετών Despina Thomaïdou, Age 7

Η μικρή Δεσποινούλα εμπνεύστηκε τη ζωγραφιά της από τις αφηγήσεις της προγιαγιάς Ελευθερίας για τα βουνά της Τραπεζούντας και τον Εύξεινο Πόντο.

Little Despina was inspired by her great grandmother Eleftheria's stories about the mountains of Trapezounta and Euxinos Pontos.



Ανδρέας Μάρκου, 8 ετών Andreas Markou, Age 8

Ο μικρός Ανδρέας, που φέτος έτυχε το φλουρί στην εκδήλωση της κοπής της βασιλόπιτας του συλλόγου μας, εμπνεύστηκε τη ζωγραφιά του από το βιβλίο που του διαβάζει η μαμά του για τα παρχάρια του Πόντου και το μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά.

Little Andreas was the lucky person this year, winning the lucky coin during the New Year's celebration. He was inspired by his mother's book about the mountain fields of Pontos and the monastery of Panagia Soumela.



Γρηγόρης Πολιτίδης, 13 ετών Grigoris Politidis, Age 13

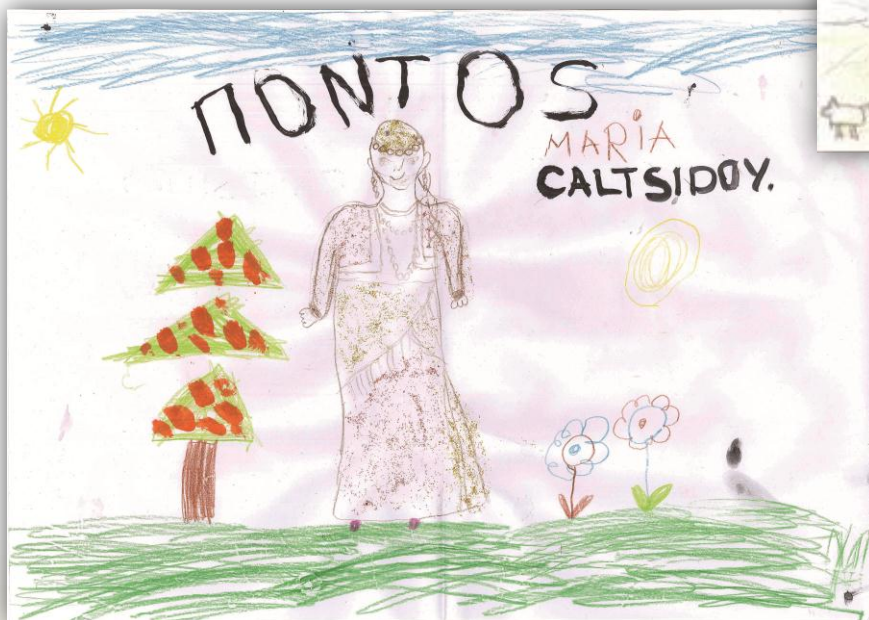
Ο έφηβος Γρηγόρης εμπνεύστηκε τη ζωγραφιά του από τις αφηγήσεις της μαμάς του για τον παππού της τον κεμεντζετζή και τα μουχαμπέτια στην αυλή του σπιτιού τους.

Grigoris, a teenager, was inspired by his mother's accounts of her grandfather, the lyre player and the feasts they had in the yard of their house.



Δήμητρα Ταγκαλίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 18 ετών
Dimitra Tangalidou, Herbrechtingen, Age 18

Παυλίνα Κυριακίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 19 ετών
Pavlina Kyriakidou, Herbrechtingen, Age 19



Μαρία Καλτσίδου, Έσλινγκεν, 6 ετών
Maria Kaltsidou, Esslingen, Age 6

Η προγιαγιά μας η Δέσποινα

«Μετά από μια συζήτηση που είχατε, είπατε να σας γράψουμε κάποια ιστορία των προγόνων μας που ακούσαμε.

Εμείς στο σπίτι μας έχουμε μια προγιαγιά την Δέσποινα. Είναι περίπου 97 χρονών. Κάθε χρόνο και πριν 3 έως 4 χρόνια μας εξιστορούσε ιστορίες που εμείς φυσικά ούτε καταλαβαίναμε ούτε καν περιμέναμε να τελειώσει να μιλάει, διότι φεύγαμε να παίξουμε με τους φίλους μας (άλλωστε γι' αυτό πηγαίναμε στην Ελλάδα). Τώρα πια ακούγοντας τόσα πολλά για την ιστορία μας ψάξαμε έστω και με πολλά κενά και μάθαμε λίγα πράγματα. Μας εξιστόρησαν αρκετά πράγματα η γιαγιά μας και η μαμά μας από αυτά που τους έλεγε η προγιαγιά και έτσι μπορούμε να γράψουμε κάτι.

Η προγιαγιά ήρθε από την Αμάσεια. Ήταν περίπου 2 χρονών, δεν κατάλαβε πολλά. Αλλά η μεγαλύτερη αδερφή της, η οποία την κουβάλησε στην πλάτη της, ήταν 8 χρόνια μεγαλύτερη, της τα εξιστόρησε και έτσι τα μάθαμε και εμείς. Ξεκίνησαν από την Αμάσεια και φτάσανε στο «Μπερούτ» (έτσι έλεγε όλο η προγιαγιά). Κάνανε οι δικοί μας κάποιες έρευνες και ενώ στην αρχή νομίζαμε ότι πρέπει να βρέθηκε σε μια πόλη ή κάποιο χωριό παρόμοιας έκφρασης που υπήρχε στην Αρμενία καταλάβανε τελικά ότι το «Μπερούτ» είναι η σημερινή Βυρηττός του Λίβανου. Η απόσταση είναι περίπου τα 1500 χμ. Τώρα πόσο δυνατόν είναι αυτό να περπατηθεί και ειδικά εκείνη την εκατονταετία;

Έλεγε ότι περπατούσαν, αλλά ότι δεν ήξεραν που πηγαίνουν. Εκεί κάπου πρέπει να πέθανε και η μητέρα της. Ο πατέρας της είχε επιστρατευτεί από τους Τούρκους και έτσι δεν τον ξαναείδανε. Στο μεγάλο ταξίδι που κάνανε, μείνανε και σε διάφορες οικογένειες Τούρκων ίσως και Κούρδων, ποιος ξέρει; Κάποιοι ήθελαν να τις κρατήσουν, αλλά η αδελφή της δεν έκατσε πουθενά. Από την Βυρηττό η πορεία τους έβγαλε με το καράβι Πειραιά, Θεσσαλονίκη, Κιλκίς Ομαλό Σερρών.

Έτσι η προγιαγιά μας βρέθηκε μαζί με όλους τους

Our great grandmother Despina

“After discussion, you asked us to write a story about our ancestors.

In our house, we have a great grandmother named Despina. She is about 97 years old. Every year for the past three or four years, she would tell us stories we could not understand and which we did not even wait for her to finish, as we would always go out and play with our friends (which is the reason why we thought we traveled to Greece in the first place). Now, despite the occasional lapses in our grandmother's storytelling, we were able to find out some more things after hearing so much about our history. Both our grandmother and mother recounted many things that our great grandmother used to say, which helped us to record some of these stories.

Our great grandmother came from Amasia when she was about two years old, so she could not understand many things. However her eldest sister, who carried her on her back, was eight years older and told her stories which were handed down to us. They set off from Amasia and arrived in “Beirut” (as our great grandmother called it). At first we thought that this must have been a town or a village in Armenia but we realized it was Beirut, the capital of Lebanon. The distance is about 1.500 km. Was it possible for someone to have walked such a great distance during those years?

She said they kept walking but did not know where they were going. It was there that her mother died. The Turks had called up her father, and they never saw him again. In their long journey they would sometimes stay with Turkish or Kurdish families. Some wanted to keep them there, but her sister did not want to stay anywhere near there. From Beirut, the boat took them to Piraeus, Thessaloniki, Kilkis and Omalo in Serres.

So our grandmother joined all the refugees in Greece. Our mother says that all those refugee stories are the same. And how can they not be? We heard that the length of the line of refugees, from the first to the last person in line was 35km.

πρόσφυγες στην Ελλάδα. Η μαμά μας λέει ότι οι ιστορίες όλων των προσφύγων αυτών είναι ίδιες. Και πώς να μην είναι; Ακούσαμε κάπου ότι είχε 35 χμ. μάκρος η πορεία από τον πρώτο μέχρι τον τελευταίο πρόσφυγα.

Η προγιαγιά έλεγε πολλές ιστορίες από την ζωή της. Την πάντρεψαν στα 13 της με τον προπάππου μας, αλλά πέρασε πολύ καλά μαζί του. Τον προπάππο μας δεν τον γνωρίσαμε. Ήταν από την Γαύζα. Ήταν 16 χρονών η προγιαγιά όταν έκανε το πρώτο της παιδί. Αλλά η μοίρα τα έφερε ώστε το παιδί της σε ηλικία 16 χρονών να πεθάνει από καρδιά. Και έτσι η όλη της εξιστόρηση από εκεί και μετά είναι ο χαμός του παιδιού της. Έχει περάσει πολλές ταλαιπωρίες με πολέμους και πείνα και όμως εκείνα της φαινόταν απλά μπροστά στο χαμό του παιδιού της.

Για τον προπάππο μας δεν μάθαμε πολλά. Πέθανε πριν γεννηθούμε εγώ και ο αδερφός μου. Ήταν άνθρωπος χαμηλών τόνων, αλλά πολύ ευχάριστος στην παρέα. Ίσως δεν ήθελε να θυμάται και να στεναχωρεί και τους άλλους με την ιστορία του. Ποιός ξέρει; Έλεγε αστεία στην κατάλληλη στιγμή σε κάθε γεγονός. Ήξερε πολύ καλό 66, ένα είδος χαρτοπαιχτικού. Δεν τον νικούσε κανείς στο σπίτι. Έλεγε ότι το έμαθε στην πατρίδα, προφανώς και αυτός από τον παππού του.

Σίγουρα, εάν η μητέρα μας όταν ζούσε με τον προπάππο ήξερε ότι κάποια μέρα θα χρειαζόταν η ίδια να ξέρει τις ρίζες της, θα ρωτούσε να μάθαινε. Γι' αυτό και εμείς αφού μας δώσατε εσείς το κίνητρο να μάθουμε, ρωτάμε.

Είχαμε την τύχη να γνωρίσουμε την αδελφή του προπάππου μας, την θεία Γεσθημανή. Πέθανε στην ηλικία 93 ετών περίπου (δεν ξέρανε πότε γεννήθηκαν, άλλωστε γνωρίζουμε όλοι τους λόγους). Ήταν ένας άγγελος. Στην παιδική της ηλικία έπαθε μηνιγγίτιδα και έτσι της άφησε ένα ελάττωμα στο να μην μιλάει καλά. Αλλά ήξερε τα πάντα. Θυμόταν όλα τα παιδιά με το όνομά τους. Το ποιο παράδοξο όμως ήταν ότι θυμόταν και όλους τους νονούς των παιδιών. Εάν κάποιος δεν θυμόταν κάποιο όνομα ήταν ο Χρυσός Οδηγός μας. Είχε ένα μεγάλο σημάδι στο πόδι της.

Our great grandmother would recount many stories of her life. She got married to our great grandfather when she was 13 years old and she had a very nice life with him. We never met our great grandfather. He was from Gavza. Our great grandmother was 16 years old when she had her first child. But unfortunately, the child died of a heart condition at the age of 16. So the whole story unfolds thereafter, dealing with this loss. She had experienced a lot of hardships, wars and famine but all this was nothing compared to the loss of her child.

We did not know much about our great grandfather. He died before my brother and I were born. He was an easy-going and very agreeable person. Perhaps he did not want to remember and upset other people with his story. Who knows? He would tell jokes with perfect timing, on any occasion. He was unbeatable at a game of cards called 66, saying he had learned it back home, probably from his grandfather.

Surely, if our mother had known that she would have to identify her origins one day, she would have asked more questions to find out. That's why we keep asking, as you have encouraged us to do so.

We were very lucky to have met our great grandfather's sister, Aunt Gesthemany. She died at the age of 93 (given the circumstances at the time of her birth, it is understandable why no one knew the exact date she was born). She was an angel. During her childhood she was afflicted with meningitis. Even though she had a speech impediment, she knew everything. She could remember all the children by their first names. The strange thing was that she could also remember all the children's godfathers. If somebody did not remember a name, then they might as well ask Aunt Gesthemany. She was like a big yellow telephone book.

She also had a big scar on her leg. Whenever she looked at it, even when she was on her own, she would talk about it. She would always say "papor". The moment they were to embark on the boat, she tripped over and almost fell into the sea. Our great grandfather grabbed her by the arm and

Όταν το κοίταζε καμιά φορά και ακόμα και όταν ήταν μόνη της μιλούσε γι' αυτό το σημάδι. Έλεγε όλο «παπόρ'». Όταν πήγαν να ανέβουν στο καράβι, έλεγε, σκόνταψε και κόντεψε να πέσει στην θάλασσα. Ο προπάππος μας την άρπαξε από το χέρι και την τράβηξε. Εκεί μάλλον σκάλωσε σε κάτι και της άφησε αυτό το σημάδι από την πατρίδα που γεννήθηκε.

Αυτή η θεία ήξερε πάρα πολλά. Αλλά ... δεν ρωτήσαμε, δεν μάθαμε. Δεν έχει όμως σημασία. Μαθαίνουμε τώρα έστω αυτά που μείνανε.»

pulled her up. She probably got caught in something which caused this scar.

Our Aunt knew a lot of things but... since we never asked her, we never found out about them. It does not matter though, as we are learning now, regardless of whatever time is still left.”



Φιλισσάνα Μάνου – Filippina Manou

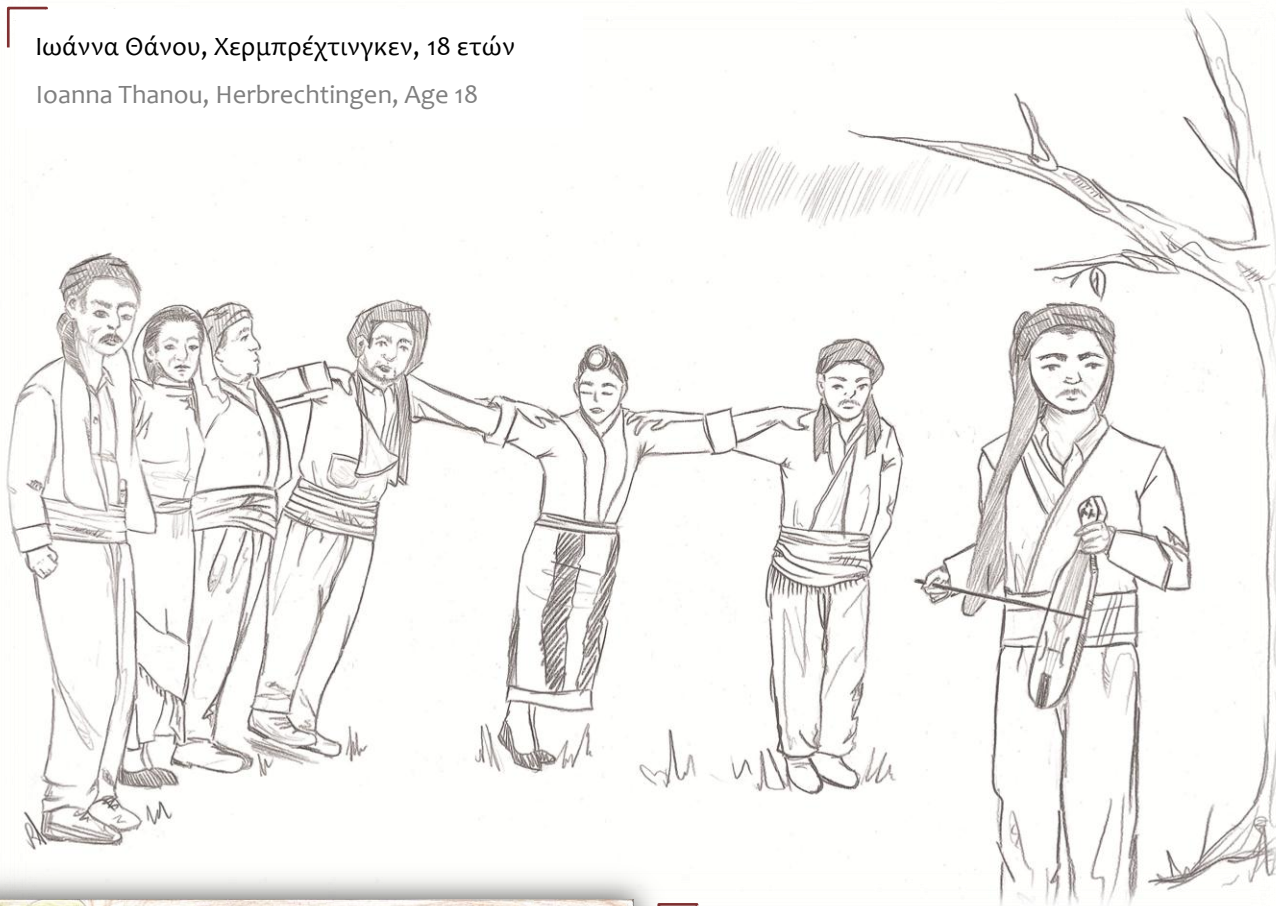
Σύλλογος Ποντίων Μάνχαϊμ

Association of Greeks from Pontos in Mannheim

Δέσποινα Ηλιάδου – Despoina Iliadou

Ιωάννα Θάνου, Χερμπρέχτινγκεν, 18 ετών

Ioanna Thanou, Herbrechtingen, Age 18



Ραφαέλα Ταχτσίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών

Rafaela Tachtsidou, Herbrechtingen, Age 13

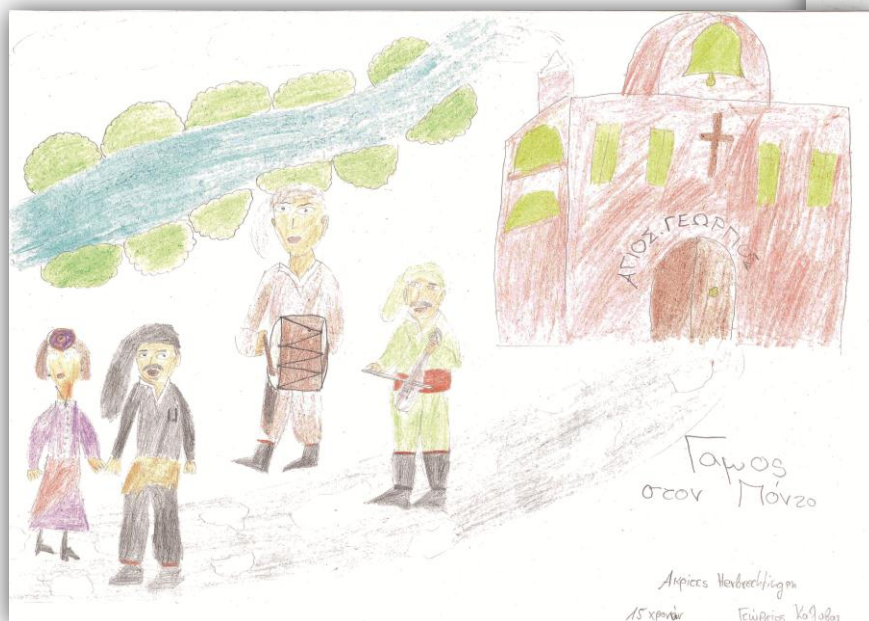


Κατερίνα Κυριακίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 14 ετών

Katerina Kyriakidou, Herbrechtingen, Age 14



Ειρήνη Δριγγοπούλου, Χερμπρέχτινγκεν, 18 ετών
Irina Driggopoulou, Herbrechtingen, Age 18



Γάμος στον Πόντο – Wedding in Pontos

Γεώργιος Καλύβας, Χερμπρέχτινγκεν, 15 ετών
Georgios Kalywas, Herbrechtingen, Age 15



Παναγιώτα Κυριακίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 10 ετών
Panagiota Kyriakidou, Herbrechtingen, Age 10

Ο παππούς μου ο Ανέστης

«Καλά, απ' ατώρα σον οφθαλμίατρο θα πέρετ' εμέν και πάτε;»

Ο Ανέστης Παπανικολάου από τον Νικηφόρο, Δράμας ήταν 90 ετών όταν το είπε αυτό. Έμεινε ο ίδιος αστείος άνθρωπος μέχρι τα 105 του όταν ήρθε η μέρα να επιστρέψει εκεί που πάντα ήθελε να είναι, στην πατρίδα. Ήξερε ότι την ημέρα του θανάτου του θα επέστρεφε στην πατρίδα, στον Πόντο. Με τις σκέψεις πάντα ήταν εκεί. Όταν ήμουν μικρή μου έλεγε: «Εγώ έναν ημέραν θα πάω ξάν' στην πατρίδαν, να πάω εβρίκω το πεγάδ' του πατέρα μ', θα πάω μήπως εβρίκω και τ'αδέρφια μ'...» Εγώ αναρωτιόμουν για ποιά πατρίδα μιλάει, τον Νικηφόρο, τη Δράμα, την Ελλάδα; Μα αφού εδώ είμαστε;

Λίγα στοιχεία για τον παππού μου:

Γεννήθηκε το 1904 στο Τσίμελι του Πόντου. Συνάντησε την γιαγιά μου Ελευθερία Παπαγεωργίου στον Νικηφόρο και παντρεύτηκαν. Σήμερα έχουν 6 παιδιά, 15 εγγόνια, 16 δισέγγονα, 9 τρισέγγονα. Έπαιζε νταούλι, ήρθε στα 18 του στην Ελλάδα, παντρεύτηκε στα 23 του, Έζησε τον διωγμό και τον θυμόταν καλά μέχρι τον θάνατο του πριν από 2 χρόνια, αλλά πάντα έλεγε: «Με τους Τούρκους ζούσαμε σαν αδέρφια.» Κανονικά τον λέγανε Παπαδόπουλο, αλλά ο πατέρας του ήταν παπάς και το όνομα του ήταν Νικόλας, και έτσι κάπως βγήκε το Παπανικολάου, αστείο δεν είναι;

Ήταν 8 αδέρφια, τα 5 χάθηκαν. Αμερικάνοι πήγαν τον παππού μου και τον αδερφό του σε ένα ορφανοτροφείο στην Ελλάδα, και εκεί πάντα λέγανε για την αδερφή τους τη Μαρία, η οποία έφυγε πριν από αυτούς στην Ελλάδα. Η αδερφή τους άκουσε ότι δυο αδέρφια ψάχνουν την αδερφή τους και πήγε να δει στο ορφανοτροφείο εάν είναι τα αδέρφια της, και όσο απίστευτο και αν ακούγεται, τους βρήκε εκεί.

Επιμένω ότι ο παππούς μου είχε πολύ πλάκα, όταν πέθανε ο αδερφός του με 92 ετών, είπε: «Έι κι τι, αδερφέ, αλίγορα ετελέθε και τεσόν τ'ελάδ'...»

My grandfather Anestis

“Well, you can't take me to an eye specialist now at my young age, can you?”

Anestis Papanikolaou from Nikiforos, Drama was 90 years old when he said this. He was the same amusing fellow until the age of 105, when the time came to “return” to his homeland where he had always wanted to come back to. He knew that on the day of his death, he would be back in his home in Pontos. In his mind, he was always there anyway. When I was a small girl, he would say, “one day I will go back home to find my father's well and I may also find my brothers.” I would wonder which home he was talking about, since we were already here in Nikiforos, Drama in Greece!

Some things about my grandfather:

He was born in 1904 in Tsimelli of Pontos. There, he met my grandmother, Eleftheria Papageorgiou, in Nikiforos, and they married. Today they have six children, fifteen grandchildren, 16 great grandchildren and nine great-great grandchildren. He used to play tabor, came to Greece at the age of 18 and got married at the age of 23. He experienced the persecution and could remember it perfectly well up to his death two years ago; however, he would always say, “With the Turks we lived like brothers”. His surname was Papadopoulos but his father was a priest and his name was Nikolas, so his surname was changed to Papanikolaou. Funny, isn't it?

There were eight brothers but five of them disappeared. Americans took my grandfather and his brother to an orphanage in Greece where they always talked about their sister Maria, who had left for Greece before them. Their sister heard that two brothers were looking for her, so she went to the orphanage house and, though strange as it may seem, found them there.

I would describe my grandfather as being a very amusing fellow. When his brother died at the age of 92, he exclaimed: “Oh, brother, you were too young to die!”

Η γιαγιά μου σήμερα όποτε τυχαίνει να είναι μόνη τραγουδάει ποντιακά και τούρκικα. Τα βράδια δεν κοιμάται πολύ, ξυπνάει, πιάνει στυλό και χαρτί και γράφει την ιστορία του παππού μου, την ιστορία της ζωής τους, μια ιστορία που μετράει 82 χρόνια γάμου, πολλές στεναχώριες αλλά και πάρα μα πάρα πολλές χαρές!»

Η εγγονή, 12.03.2011

Even today, whenever my grandmother happens to be on her own, she sings Pontian and Turkish songs. At nights she does not sleep a lot, so when she wakes up, she grabs a pen and paper and writes about her and grandfather's 82 years of marriage which were filled with way too many adversities but with much excitement as well."

Granddaughter, 12/03/2011



Βασιλική Καλπακίδου – Vasiliki Kalpakidou

Σύλλογος Ποντίων Χερμπρέχτινγκεν

Association of Greeks from Pontos in Herbrechtingen

Ανέστης Παπανικολάου – Anestis Papanikolaou

Αδριάντα Σταυρίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 10 ετών
Adriana Stavridou, Herbrechtingen, Age 10



Ανέστης Μαυρίδης, Χερμπρέχτινγκεν, 11 ετών
Anestis Mavridis, Herbrechtingen, Age 11



Μαρίνα Τζιμπουνάκης Μουταφίδης, Ελβετία, 8 ετών
Marina Tzimpounakis Moutafidis, Switzerland, Age 8

Σεβαστή Καλυμνίου, Χερμπρέχτινγκεν, 7 ετών
Sewasti Kalymniou, Herbrechtingen, Age 7



Σιμόνε Σβάϊερ, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών
Simone Schwyer, Herbrechtingen, Age 13

Γεωργία Βενάκης Παυλίδης, Ελβετία, 8 ετών
Georgia Venakis Pavlidis, Switzerland, Age 8



Ειρήνη Βενάκης Παυλίδης, Ελβετία, 10 ετών
Irin Venakis Pavlidis, Switzerland, Age 10

«Μικρές ιστορίες, γεμάτες πόνο αλλά και διδάγματα, που εξιστορούσε ο παππούς τις βραδινές ώρες κάτω από το αμυδρό φως της γκαζόλαμπας, ήταν η πρώτη μου επαφή με την ποντιακή καταγωγή μου.

Γεννημένη το 1977, στην Γεωργία της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, τα πρώτα χρόνια της ζωής μου τα έζησα με τους παππούδες μου.

Με έναν στοργικό και προστατευτικό παππού, τον παππού μου τον Μιχάλη και την γιαγιά μου την Σοφία ή Τσόφα όπως την φώναζαν οι συγχωριανοί. Μια χαρακτηριστική φιγούρα πόντιας γιαγιάς, με την παραδοσιακή μαντήλα στο κεφάλι και την ποδέαν εμπροστά που δεν σκιαζόταν στα χωράφια ούτε από κακοκαιρίες, ούτε από υγρασίες, ούτε από σκοτάδια.

Με τον πατέρα μου οι ημέρες που θυμάμαι είναι λίγες και μετρημένες. Ως αντικαθεστωτικός δεν συμβιβάστηκε ποτέ με το γεγονός πως έπρεπε να είναι υπάλληλος του κόμματος στην εργασία του όπου δούλευε ως μάγειρας σε σανατόριο και να "φακελώνει" τους συναδέλφους του. Φυλακίστηκε με ψευδές κατηγορητήριο εκτίοντας ποινή δέκα ετών και μερικές εβδομάδες μετά την αποφυλάκισή του μας τον φέρανε νεκρό και αποκεφαλισμένο, ως θύμα εγκληματικής πράξης από αγνώστους.

Η μητέρα μου, η Βαρβάρα, εργαζόμενη στην κοντινή πόλη Μπορζούμι ως εργάτρια σε κρατικό εργοστάσιο, ήταν αυτή που συνεισέφερε οικονομικά ώστε να μη μας λείψουν, εμένα και τις αδερφές μου, τουλάχιστον τα απαραίτητα.

Μια από τις ιστορίες του χειμώνα που ακούγαμε πάντα με ενδιαφέρον από τα χείλη του παππού, ήταν αυτή που εξιστορούσε το χτίσιμο του χωριού μας. Το Τσιχισντζβάρι μας, που στην ελληνική γλώσσα μεταφράζεται ως Σταυρός της φυλακής. Έτσι λοιπόν μάθαμε ότι ιδρύθηκε, κάπου στα 1860, από Έλληνες μετανάστες της περιοχής Τραπεζούντας του Πόντου και κυρίως του χωριού Ίμερα από το οποίο έλκυαν την

“At night under the dim light of the gas lamp, our grandfather would recount short, painful stories that always had a moral to them. These stories served as an introduction to my Pontian Greek ancestry.

Born in 1977 in Georgia of the previous Soviet Union, I lived the first years of my life with my grandparents, by my affectionate and protective grandfather Michael, and my grandmother Sophia, or Tsofa, as the fellow villagers would call her. A typical grandmother from Pontos, Tsofa wore the traditional kerchief and an apron in front, and would never hesitate to work in the fields during bad weather, damp climates and even in darkness.

I only lived with my father for a very few days. As a dissenter of the regime, he could never come to terms with the fact that he had to “keep a file” on the people whom he worked with as a chef in a sanitarium. He was imprisoned for ten years on false accusations and a few weeks after his release from prison, his beheaded corpse was brought to us – a victim of a crime committed by unknown people.

My mother, Barbara worked as a public factory worker in the neighboring city of Borzoumi and was the only one who contributed financially, so that my sisters and I would not be deprived of the basic necessities needed to survive.

One of the stories we always heard from my grandfather, was the one about the building of our house, our Tsikhisdjvari, which is interpreted in Greek as the Cross of the Jail. We learned that it was finished around 1860 by Greek immigrants from the area of Trapezounta in Pontos and mainly from the village of Imera from which my grandfather's grandparents came from.

After the Greek revolution of 1821, Greeks from Pontos were oppressed, not only because of their faith but also because of their ethnic background. It was difficult for them to find jobs, so they were forced to move, in waves, to other, friendlier countries.

Well, my grandfather's family was among all those countless immigrants who, together with their fellow

καταγωγή τους και οι παππούδες του παππού μου.

Μετά την επανάσταση του 1821 στην Ελλάδα, οι Έλληνες του Πόντου καταπιέζονταν όχι μόνο για την θρησκεία τους, αλλά και την καταγωγή τους. Ήταν δύσκολο να εξασφαλίσουν εργασία κι έτσι αναγκάζονταν να μεταναστεύσουν κατά κύματα σε χώρες πιο φιλικές προς αυτούς.

Έτσι λοιπόν, ανάμεσα σε αυτούς τους πολυάριθμους μετανάστες ήταν και η φαμίλια του παππού μου, οι οποίοι με συντοπίτες από τον πόντο χτίσανε το χωριό μας.

«Άρα παππού, πατρίδαν εμούν 'κ' εν' η Ρωσία», ρωτάγαμε.

«Πατρίδαν εμούν εν' η Ελλάδα», απάνταγε ο παππούς.

Και όταν φτάναμε στο σημείο να εκφράσουμε τον προβληματισμό μας, πως είναι δυνατόν να είναι πατρίδα μας η Ελλάδα αφού οι παππούδες μας ήρθαν από την Τραπεζούντα, δάκρυα κύλαγαν από τα μάτια του και με βουρκωμένη, αλλά και επιβλητική φωνή μας έλεγε. «Χάιτε σα κρεβάτε 'σουν, αύριο πιννά πιννά θα σκούμε και φάζομε τα χτίνε.»

Έπειτα, έσβηνε την γκαζόλαμπα και ξάπλωνε στο ντιβάνι. Τον ακούγαμε να μονολογεί ψιθυριστά μέχρι να μας πάρει ο ύπνος.

Το πρωί ξυπνούσαμε από πολύ νωρίς για να ετοιμάσουμε τα αγελάδια. Να τα ταΐσουμε και να τα ποτίσουμε, να τα αρμέξει ο παππούς, μέχρι να έρθει ο τσοπάνος του χωριού να τα πάρει για βοσκή στα λιβάδια, για να μας τα φέρει το βράδυ πίσω. Από το γάλα φτιάχναμε βούτυρο, γιαούρτι και τυρί, τα οποία ο παππούς μαζί με άλλα προϊόντα του κήπου και του χωραφιού όπως φρέσκα λαχανικά και πατάτες τα πούλαγε στο παζάρι μιας μικρής κωμόπολης μερικά χιλιόμετρα μακριά από το χωριό μας. Όποτε ο καιρός ήταν ευνοϊκός πήγαινα μαζί του και τον βοηθούσα. Παλαιότερα, με έλεγε ο παππούς, οι χωριανοί μας δεν μπορούσαν να πουλάνε τα προϊόντα τους έτσι ελεύθερα. Τους τα έπαιρναν οι Γεωργιανοί και τα

villagers from Pontos, built our village.

“Well grandfather, isn’t Russia our homeland?”, we kept asking.

“Our homeland is Greece”, grandfather would answer.

And when we expressed our suspicions about whether or not Greece was indeed our homeland, since our grandparents came from Trapezounta, tears would come to his eyes and he would say to us with an imposing voice: “Go to your beds quickly, early tomorrow morning we will get up and feed the cattle”. Then he put the lamp out and lay in the divan. We would hear him whispering until we were fast asleep.

We would wake up early in the morning to prepare the cows, feed and give them water. Our grandfather would milk them, until the shepherd of the village would come to take them out to the meadows and bring them back to us in the evening. We made butter, yoghurt and cheese out of milk, which our grandfather, together with other produce from the orchard and the field, such as fresh vegetables and potatoes, would sell in the bazaar of the small town, a few kilometers away from our village. Whenever the weather was good, I would go along and help him. Our grandfather said that in the past, our villagers could not sell their produce so freely.

Georgians would take our produce and throw it in the street, upset because we had taken all their jobs and they felt that this place belonged to them. Only in secret would we buy and sell. In the bazaar and wherever there were Georgians, we would speak Russian. Whoever spoke the language of Pontos (which we spoke in the village) was considered to be of a lower level than the Georgians and their products had no chance of being sold. Georgians did not like us living in their country, although we had offered them so much.

Georgians only became “our friends” after 1989, when the borders of the former Soviet Union opened and they began looking for mostly illegal ways, to come to Greece. Our Greek nationality was written in our documents. Later on, I

ΕΝΟΣΙΣ - ΠΟΝΤΙΩΝ- ΕΣΣΛΙΝΓΚΕΝ



Μαργαρίτα Πολατίδου, Έσλινγκεν, 11 ετών

Margarita Polatidou, Esslingen, Age 11

Κική Κωνσταντινίδου

Με λένε
Κική και
πηγαίνω
4 χρόνια στο
χορό.



Κική Κωνσταντινίδου, Ελβετία

Kiki Konstantinidou, Switzerland



Αλέξανδρος Κερόγλου, Έσλινγκεν, 20 ετών

Alexandros Keroglou, Esslingen, Age 20

Πέταγαν στον δρόμο με την αιτιολογία ότι τους παίρνανε τις δουλειές και αυτός ο τόπος ήταν δικός τους. Μόνο κρυφά γίνονταν οι αγοροπωλησίες. Στο παζάρι και γενικώς όπου υπήρχαν Γεωργιανοί μιλούσαμε την ρωσική γλώσσα. Όσοι μιλούσαν την ποντιακή, αυτήν που μιλούσαμε στο χωριό θεωρούνταν χωριάτες κατωτέρου επιπέδου από τους Γεωργιανούς και η πραμάτεια τους δεν είχε τύχη. Οι Γεωργιανοί δεν μας ήθελαν στον τόπο εκείνο, παρότι τους προσφέραμε πολλά.

«Φίλοι» μας οι Γεωργιανοί γίνανε από το 1989 και έπειτα, με το άνοιγμα των συνόρων της τέως Σοβιετικής Ένωσης, όπου ψάχνανε τρόπους, παράνομους τις περισσότερες φορές, να εισέλθουν στην Ελλάδα. Στα δικά μας τα έγγραφα αναφερόταν η εθνικότητα μας, η ελληνική. Αργότερα έμαθα από την μητέρα μου, πως ο παππούς, όπως και όλοι οι συγχωριανοί μας, πλήρωνε στις τοπικές αρχές για να αναγράφουν την πραγματική μας εθνικότητα.

1989...Πτώση του κομμουνισμού, τα τείχη πέφτουν, τα σύνορα ανοίγουν. Χαρές και πανηγύρια στο χωριό. «Θα πάμε στην Ελλάδα», «θα πάμε στην πατρίδα μας». Τότε όμως είναι που ξεσπάει ο πόλεμος. Οι Αμπχάζιοι διεκδικούσαν τα εδάφη του Βατούμ και του Σοχούμι και οι Οσέτοι την ανεξαρτησία τους από την Γεωργία. Γίνεται επιστράτευση. Ποιος όμως νέος και δικό μας παιδί θα πάει να πολεμήσει για μια πατρίδα που δεν ένοιωσε ποτέ δική του. Για μια χώρα που δεν τον αγκάλιασε ποτέ. Οι Ελληνικές προξενικές αρχές δίνουν προτεραιότητα τακτοποίησης εγγράφων στα παιδιά που κλήθηκαν στον πόλεμο και στις οικογένειες τους. Άρον άρον φορτώνονται στα λεωφορεία και παίρνουν τον δρόμο για την Ελλάδα. Μαζί τους και πολλοί Γεωργιανοί που σε μια νύχτα μέσα «γίνανε» Έλληνες. Μη με ρωτάτε πως. Δεν ξέρω να σας απαντήσω.

Κι ενώ στο χωριό η ζωή κυλάει ομαλά ακόμη, στις πόλεις επικρατεί χάος και αναρχία. Αγάματα του Λένιν γκρεμίζονται και ο,τι θυμίζει κάτι από το παρελθόν καταστρέφεται. Ρώσοι εργάτες, δάσκαλοι, διευθυντές

found out from my mother that our grandfather and all our fellow villagers would bribe the local authorities to write down our real nationality.

1989...Communism fell, walls are torn down, borders opened. Everybody jumped for joy in our village. “We will go to Greece!”, we exclaimed. It was then that the war broke out. Abkhazia claimed the lands of Batoum and Sohoum while Ossetia claimed their independence from Georgia. Then, there was a conscript. We wondered how could our young men and children fight for a country they had never felt as their own; for a country that had never “embraced” them? The authorities in the Greek Consulate gave priority for emigration to young people who were being called up to fight in this war. In no time at all they packed the buses and made their way to Greece. Joining them were a lot of Georgians who suddenly became “Greeks” overnight. Do not ask me why, since I do not know the answer.

So, while life in the village was still quiet, chaos and anarchy raged in the cities. Lenin’s statues were pulled down and any reminders of the past, were destroyed.

Russian workers, teachers, managers and civil servants returned to Russia. Misery and starvation could be seen everywhere. And we witnessed all this when we went to the city to visit the authorities and receive our approval papers to enter Greece.

Little by little, our village became desolate and only the elderly were left behind along with those who, as we had, were still waiting for their papers.

During this period, my grandmother got sick. It was impossible to take her with us. She would have to stay behind and be looked after by my grandfather. Those were the last days, weeks and months that we would be together. That’s why we did not bother about the delay of our paper work. We continued our way of life, mowing the lawn, taking care of grandmother’s garden, helping grandfather with the feeding of the animals and going with him for walks to the mountain fields. Perhaps, for the last time each day.

και υπάλληλοι δημόσιων υπηρεσιών φεύγουν στην Ρωσία. Κλείνουν μαγαζιά λόγω του πολέμου. Πείνα και δυστυχία παντού. Και όλα αυτά τα βλέπαμε με τα μάτια μας, αφού κατεβαίναμε στην πόλη να επισκεφτούμε τις αρχές, από τις οποίες περιμέναμε την έγκριση της άδειας εισόδου στην Ελλάδα.

Το χωριό μας σιγά σιγά άρχισε να ερημώνει. Μένανε πίσω μόνον οι γέροι και όσοι ήταν στην αναμονή όπως εμείς.

Στο διάστημα αυτό αρρώστησε και η γιαγιά μου. Ήταν πλέον αδύνατον να την πάρουμε μαζί μας. Θα έμενε πίσω μαζί με τον παππού να την φροντίζει. Ήταν οι τελευταίες μέρες, εβδομάδες ή και μήνες που θα ήμασταν μαζί. Για αυτό και δεν μας στεναχωρούσε το γεγονός της καθυστέρησης των εγγράφων μας. Συνεχίζαμε τον ίδιο τρόπο ζωής κουρεύοντας το χορτάρι στο τσαίρι, φροντίζοντας τον κήπο της γιαγιάς, βοηθώντας τον παππού στην φροντίδα των ζώων, και πηγαίνοντας βόλτες μαζί του στα παρχάρια, ίσως την τελευταία μας κάθε φορά.

Έτσι κυλούσε ο καιρός, ως που έφτασε η μέρα που μας δόθηκε η άδεια εισόδου στην Ελλάδα με διετή παραμονή. Διετή παραμονή στην χώρα για την οποία ο παππούς μας έλεγε πως ήταν η πατρίδα μας.

Τίποτα πια δεν θα ήταν όπως παλιά. Αποχαιρετίσαμε τον παππού και την γιαγιά και ανεβήκαμε στα λεωφορεία με προορισμό την πατρίδα μας. Σε μια πατρίδα που μας νομιμοποίησε έξι χρόνια μετά την είσοδό μας σε αυτήν και στην οποία αναγκαστήκαμε να ζήσουμε παράνομα για τέσσερα χρόνια, μην μπορώντας να επισκεφτούμε τους παππούδες, που μας μεγάλωσαν όταν αυτοί ήταν ετοιμοθάνατοι στο κρεβάτι και χρειάζονταν την βοήθειά μας.

Αν πατρίδα είναι τα χώματα που νοσταλγούμε περισσότερο, τότε πατρίδα μου είναι τα χώματα εκείνα που σκεπάζουν τον άνθρωπο που μου έμαθε πως και με έναν στακάν νερό κι έναν φελίν ψωμίν, ο άνθρωπος μπορεί να ζει ευτυχισμένα.»

This is how we spent our time, until the day came, when they gave us approval to enter Greece, but only for 2 years in the country which my grandfather considered to be our “Fatherland”.

Nothing was the same as before. We said goodbye to grandfather and grandmother and we got on the buses bound for our country. A country which only legitimized our stay after six years and where we had to stay illegally for four years, not being able to visit our grandparents when they were about to die and needed our help.

If home is the soil we crave more than anything else, then home is also this very soil which covered the man who taught me that a little water and a rusk of bread is all that you need to be happy.”

Άννα Καρασαβλίδου – Anna Karasavvidou

Σύλλογος Ποντίων Μπίλεφελντ

Association of Greeks from Pontos in Bielefeld



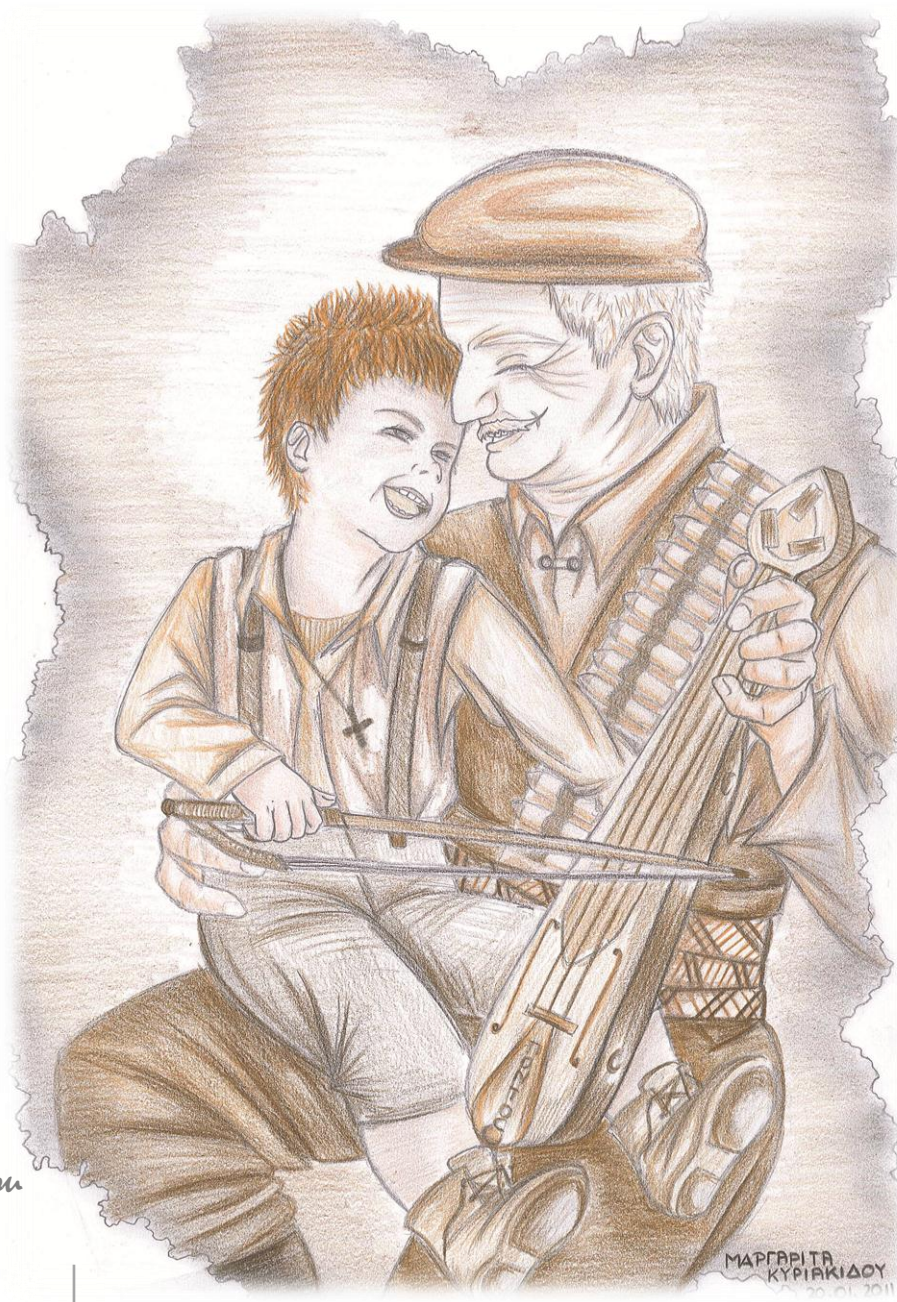
Μιχάλης Καρασαββίδης – Michalis Karasavvidis



Σοφία Καρασαββίδου – Sofia Karasavvidou

Ονομάζομαι Μαργαρίτα Κυριακίδου. Είμαι 17 ετών. Η ζωγραφιά μου απεικονίζει έναν γέροντα με τον εγγονό του μαθαίνοντας την ελληνική ποντιακή λύρα όπως εμφανίζονται στα παλαιότερα χρόνια των γενιών μας. Μαζί με τον Σύλλογο Ποντίων Λουντβικσχάφεν θέλουμε μέσω της ζωγραφιάς αυτής να σας δείξουμε ότι στηρίζουμε τα ελληνικά, ποντιακά ήθη και έθιμα.

My name is Margarita Kiriakidou and I am 17 years old. My painting portrays an old man teaching his grandson how to play the traditional Greek Pontian lyre, as they appeared during our ancestors' early history. Together with the association of Pontians of Ludwigshafen, we wish through this painting, to show you that we support the Greek manners and customs of Pontos.



Μαργαρίτα Κυριακίδου – Margarita Kiriakidou

Σύλλογος Ποντίων Λουντβικσχάφεν
Association of Pontian people of Ludwigshafen

┌
«Τέχνη = Ένα ψέμα που μας κάνει να
συνειδητοποιήσουμε την
αλήθεια.»

Πάμπλο Πικάσο

Τα σκοτεινά χρόνια

The dark years

“Art = A lie which makes us realize the
truth.”

Pablo Picasso

Έφη Πολατίδου, Έσλινγκεν, 16 ετών
Efi Polatidou, Esslingen, Age 16



Την πατρίδα



έχαβα...

Μαρία Μαυρίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 17 ετών
Maria Mavridou, Herbrechtingen, Age 17

Η ζωή μου όλη είναι μια ιστορία

«Ο πατέρας μου λεγόταν Θεόδωρος Βαμβακίδης. Με την πρώτη του γυναίκα είχαν γεννήσει τον Αβραάμ και τον Ισαάκ, ο οποίος πέθανε πολύ μικρός. Την μητέρα μου την έλεγαν Μαρία Μουράτογλου, το παρατσούκλι της ήταν Τίεζε. Αυτή έφερε από τον πρώτο της γάμο τον Μιχάλη, την Παναγιώτα (Παναγίτσα) και τον Βασίλη. Από τον γάμο των γονιών μου γεννήθηκα μόνο εγώ. Τον πατέρα μου δεν τον θυμάμαι πολύ, πέθανε όταν ήμουν πολύ μικρή σε μια εργολαβία που δούλευε. Ο μεγαλύτερος μου αδερφός ο Αβραάμ δεν είχε και πολύ διαφορά ηλικίας με τον Μιχάλη. Ένα με δυο χρόνια το πολύ. Και οι δύο δούλευαν, όμως η μαμά μου κρατούσε το πορτοφόλι τους. Του Αβραάμ του έδινε πάντα πιο πολύ χαρτζιλίκι απ' ότι του Μιχάλη. Εκείνος νευρίαζε και της ζητούσε τον λόγο και η μαμά του απαντούσε ότι ο Αβραάμ είναι μεγαλύτερος του και χρειάζεται πιο πολλά χρήματα. Τον είχε σαν παιδί της.

Η ζωή μας ήταν ήσυχη και ωραία στην πατρίδα μας, όμως ξαφνικά όλα άρχισαν να αλλάζουν. Αρχίσαμε να φοβόμαστε. Οι Τούρκοι άρχισαν να τα βάζουν με τους χριστιανούς. Δεν τους είχαμε πειράξει. Ζούσαμε μαζί δίπλα, δίπλα και από την μια στιγμή στην άλλη, γίναμε ξαφνικά εχθροί. Ήμουν μικρή και δεν καταλάβαινα πολλά πράγματα. Ρωτούσα την μητέρα μου γιατί, αλλά αυτή ότι και να μου έλεγε, εγώ που να καταλάβω.

Στην αρχή, έπιαναν κυρίως τους άνδρες σε μεγάλη ηλικία και τους βγάζανε έξω από το χωριό. Η μάνα μου είχε αγοράσει του Αβραάμ καινούρια ρούχα και τον έστειλε στην Αμερική. Ο άλλος μου αδερφός έφυγε μαζί με άλλους στο βουνό για να μη τους πιάσουν οι Τούρκοι, για να γλιτώσει από τα χέρια τους και να μας βοηθήσει από εκεί πάνω να γλιτώσουμε κι εμείς. Μόλις το έμαθαν οι Τούρκοι, άρχισαν να κυνηγάνε την οικογένεια μου. Η μάνα μου μας έπαιρνε με τα άλλα μου αδέρφια και κρυβόμασταν να μη μας πιάσουν και μας σκοτώσουν. Μια μέρα βρέθηκε ξαφνικά ο Αβραάμ μπροστά μας. Η μαμά δεν πίστευε στα μάτια της. «Μα εσένα σε έστειλα στην Αμερική», του είπε.

My whole life is a story

“My father’s name was Theodore Vamvakidis. He and his first wife had two sons named Abraham and Isaac, the latter of whom died very young. My mother’s name was Maria Mouratoglou and her nickname was Tieze. The children from her first marriage were named Michael, Panagiota (Panagitsa) and Vasilis. I was the only child from my parents’ marriage. I do not remember my father very well; he died, when I was very young while working for someone under contract. My elder brother Abraham was about the same age as Michael, at the very most, maybe one or two years older. Both of them worked but mother kept track of their budget. She would give Abraham more pocket money than Michael who would get angry and ask her the reason for this. She would reply that Abraham needed more money since he was older. She treated him as her own child.

In our homeland, our life was nice and quiet when suddenly everything changed. We began to get scared. Turks took their anger out on us, Christians. We had not bothered them at all. We lived just like neighbors, when, all of a sudden, we became enemies. I was a small girl and couldn’t understand many things. I asked my mother but, despite what she told me, I still couldn’t understand.

In the beginning, they arrested mainly the old men and took them out of the village. My mother had bought Abraham new clothes and sent him to America. My other brother had gone up to the mountains with some other people so as not to be arrested by the Turks and helped save our lives. As soon as the Turks found out, they started persecuting our family. My mother would hide us and our brothers so that we wouldn’t be arrested and killed. One day out of the blue, Abraham turned up. Mother could not believe her eyes.” But I sent you to America.” she said.

“I went with Michael to the mountains as I wanted to help my family”, he explained. “Do not be afraid. I will always be here to protect you and I always know where you are.”

«Πήγα με τον Μιχάλη στο βουνό γιατί θέλω να βοηθήσω την οικογένεια μου.», απάντησε εκείνος. «Μη φοβόσαστε, εγώ θα είμαι πάντα εδώ και θα σας προστατεύω, ξέρω πάντα που βρίσκεστε.»

Το μοιραίο έγινε όταν έπιασαν τελικά την μάνα μου και την πήγαν στις φυλακές. Εκείνη, μας πήρε μαζί της, δεν ήθελε να μας αφήσει μόνους και να χαθούμε. Οι Τούρκοι της έλεγαν ότι θα την κρεμάσουν αν δεν τους πει που είναι ο αδερφός μου και την ρωτούσαν γιατί μας πήρε μαζί της. Αυτή απαντούσε ότι τον γιό της τον σκότωσαν οι Τούρκοι και ότι τα παιδιά της θα είναι πάντα κοντά της ότι και να γίνει.

Μια μέρα μαζί με άλλους Έλληνες, μας πήγαιναν για εκτέλεση στην Αμάσεια. Εκεί ήτανε ο τελευταίος μας προορισμός. Κρατούσα μαζί με τον Βασίλη της μαμάς το φουστάνι γιατί φοβόμουν μη χαθώ. Και όμως, λίγο πριν φτάσουμε, ήρθε ξαφνικά μια διαταγή που έλεγε ότι όσοι Έλληνες ήταν στην ομάδα μας να τους γυρίσουν πίσω. Έτσι σωθήκαμε. Μας πήγαν σε ένα λιμάνι και από εκεί μας ανέβασαν σε ένα καράβι και μας έστειλαν στην Ελλάδα.

Ο Θεός δεν μας άφησε να χαθούμε. Ζήσαμε.

Τον καιρό που περιμέναμε να ανέβουμε στο καράβι, μέναμε σε ένα σπίτι μαζί με πολλούς άλλους ανθρώπους. Ένας Τούρκος που περνούσε από έξω και κοίταξε από το παράθυρο, είδε την αδερφή μου που ήταν πάρα πολύ όμορφη και ήθελε να την παντρευτεί. Είπε στην μαμά μου ότι αν του δώσει την κόρη της, θα φέρει τον Μιχάλη και της υποσχέθηκε ότι δεν θα τον πειράξει κανένας. Μόλις έμαθε όμως ότι η Παναγίτσα είναι αρραβωνιασμένη με τον «Παντού κι εφέντη», τότε φοβήθηκε πολύ και έφυγε. Ο αρραβωνιαστικός της αδερφής μου ήταν από μια πολύ πλούσια, καπεταναία οικογένεια. Ήταν πόντιος από το Αμπές στα βάθη της Ασίας και τον φοβόντουσαν όλοι. Με εκείνον ήρθαμε στην Ελλάδα.

Φτάνοντας στην Λάρισα, ήρθε ένας καφετζής στο στρατόπεδο που μας είχαν βάλει και έψαχνε την μάνα

The worst thing was when they finally arrested my mother and took her to prison. She took us with her, as she did not want to leave us behind all alone. The Turks told her that they would hang her if she did not tell them where my brother was and they kept asking her why she had taken us with her. She replied that the Turks had killed her son, and that her children would always remain with her, regardless of whatever might happen.

One day, together with other Greeks, they took us to Amasia to be executed. It was to be our final destination. I held onto my mother's skirt because I was afraid I would get lost. However, soon before we arrived, a new order was issued stating that the Greeks who were in our group should go back. We were safe. They took us to a port, put us on a boat and sent us to Greece.

God would not let us die! We finally managed to live through all this!

While waiting to take the boat, we stayed in a house with many other people. A Turk passing by looked inside the window and saw my sister who was very pretty and wanted to marry her. He told my mother that if she gave him her daughter, he would bring Michael back with the promise that nobody would do him any harm. However, as soon as he found out that Panagitsa was already engaged to a powerful man of high status he got so scared that he went away. My sister's fiancé was from a very rich and prestigious family. He was from Ampes in Pontos, in the depths of Asia, and everybody was afraid of him. It was with him we came to Greece.

Arriving in Larisa, a coffee-house keeper who had been looking for my mother, came to the military camp where we were staying and gave her 1500 drachmae, saying it was from her son Michael who was still alive. Michael had arrived earlier than us in Greece and gave the coffee-house keeper the money, telling him to ask about us, every time a boat came from Pontos.

Turks had set them up, held them as prisoners, put them on an old boat and were about to kill them. The sea, however,

Χρήστος Δριγγόπουλος, Χερμπρέχτινγκεν, 14 ετών
Christos Driggopoulos, Herbrechtingen, Age 14



Σεβαστή Καλυμνίου, Χερμπρέχτινγκεν, 7 ετών
Sewasti Kalymniou, Herbrechtingen, Age 7

μου. Της έδωσε 1.500 δραχμές και της είπε ότι είναι από τον γιό της τον Μιχάλη. Ο Μιχάλης ζούσε. Ήρθε πιο νωρίς από εμάς στην Ελλάδα και έδωσε στον καφετζή τα χρήματα και την εντολή να ρωτάει κάθε φορά για εμάς όταν έρχονται καράβια από τον Πόντο. Τους είχαν στήσει μπλόκο οι Τούρκοι, τους έπιασαν αιχμάλωτους, τους έβαλαν σε ένα σάπιο καράβι και τους πήγαιναν να τους σκοτώσουν. Εκείνη την μέρα όμως είχε πιάσει τρικυμία η θάλασσα και το καράβι έσπασε και τους έριξε στην θάλασσα. Ο Μιχάλης ήξερε όμως κολύμπι, κρατήθηκε από ένα σανίδι και σώθηκε. Τον βρήκε μια κοπέλα Ελληνίδα και την παρακάλεσε να τον βοηθήσει. Εκείνη τον πήγε σε έναν ράφτη, ο οποίος βοηθούσε πολύ κόσμο να γλιτώσει.

Τους έραβε καινούρια ρούχα για να μη φαίνονται ότι είναι αντάρτες και κυνηγημένοι και τους ανέβαζε στα καράβια που έφευγαν για την Ελλάδα.

Αργότερα μάθαμε από τον Μιχάλη για την γιαγιά μας που έμεινε στο χωριό μαζί με τις άλλες ηλικιωμένες γυναίκες για να το προστατέψουν. Ήταν πολύ μεγάλη στην ηλικία. Ο παππούς μου ήταν καπνέμπορας και είχαν αρχοντικό σπίτι με υπηρέτες. Θυμάμαι το μεγάλο τζάκι με την κρεμαστή κατσαρόλα. Μια μέρα πήγαν οι Τούρκοι στο χωριό και χτυπούσαν τις καμπάνες για να μαζευτούν οι γυναίκες. Πίστευαν ότι ήρθε ο παπάς για λειτουργία. Που να ήξεραν ότι θα υποστούν βασανισμούς και σφαγές. Την γιαγιά μου την σκότωσε ο Τούρκος υπηρέτης της για να μην υποστεί τα βασανιστήρια των κακοποιών. Όταν το έμαθε ο Μιχάλης πήγε τον βρήκε και τον σκότωσε... Ο αδερφός μου ο Αβραάμ... αιώνιος αγνοούμενος.

Εγκατασταθήκαμε στην Σωσάνδρα Αριδαίας, Ν.Π., Περιφέρεια Αλμωπίας. Δούλευα στις τσάπες, στα καπνά, στα καλαμπόκια, έσκαβα για μεροκάματο και για ένα κομμάτι ψωμί. Δεν πήγα στο σχολείο, δεν έμαθα γράμματα. Παντρεύτηκα τον Ματθαίο τον άντρα μου. Κάναμε εφτά παιδιά μαζί. Η πρώτη μας κόρη η Βαρβάρα πέθανε στα τρία της. Μετά ήρθε ο Χρήστος, ο Λευτέρης, ο Ιορδάνης, ο Θεόδωρος, η Λευτεριά και ο Γιάννης.

was very rough on that day, causing the boat to break into pieces as they jumped into the sea. Luckily Michael knew how to swim, and was able to save himself by holding onto a board. A Greek girl happened to find him and he asked her for help. She took him to a tailor who had helped save a lot of people and he made them new clothes, enabling them to change their appearance so they would not look like mutineers; he then put them on boats for Greece.

Later on, we found out from Michael about our grandmother who, along with some other elderly women, stayed in the village in order to protect it. She was a very old woman. My grandfather was a tobacco merchant and they had a mansion there with servants. I remember the big fireplace with the saucepan hanging over it. One day, the Turks went to the village and rang the church bell for the women to gather. They thought the priest had come for the service. How were they to know that they were about to suffer and be slaughtered? My grandmother was killed by her Turkish servant so as not to suffer from the criminals. When Michael found out about it, he killed the servant... My brother Abraham, meanwhile... was constantly missing.

We settled down in the south of Sosandra, in Aridea, in the area of Almopia. I used to work for next to nothing in the spades, in tobacco and corn picking. I did not go to school, so I was illiterate. I got married to Mathew and we had seven children. Our first daughter Barbara died when she was 3 years old. Then came Christos, Lefteris, Iordanis, Theodore, Leftheria and Giannis.

We used to work in tobacco picking and in the silk industry. Then came the big war (the Second World War), followed by the Civil War, when the mutineers burnt our houses and animals, along with the stable and the barn. We spent half our life in persecution. Those were hard years! We witnessed and experienced everything. Famine, poverty, but we would always hold our head high and live honestly.

We raised our children with sourva, creamy corn flour and salty nettle pies. We brought up good children but they left for Germany, and only two stayed behind. They all got married and raised good families. I have fourteen

Δουλεύαμε στα καπνά και στο μετάξι. Ήρθε και ο μεγάλος πόλεμος (ο δεύτερος παγκόσμιος), ήρθε και το δεύτερο Ελλάς (ο εμφύλιος), οι αντάρτες έκαψαν το σπίτι μας, τα ζώα μας, τον στάβλο, τον αχυρώνα. Τη μισή μας ζωή την περάσαμε κυνηγημένοι. Δύσκολα χρόνια. Όλα τα είδαμε και τα ζήσαμε. Πείνα, φτώχεια, όμως πάντα με το κεφάλι ψηλά και τίμια. Τα παιδιά μας τα μεγαλώσαμε με σουρβά, χαβίτς και τσουκνιδόπιτες. Μεγαλώσαμε καλά παιδιά. Έφυγαν όμως στη Γερμανία, μόνο δύο μου έμειναν. Παντρεύτηκαν όλα και έκαναν καλές οικογένειες. Είδα 14 εγγόνια και δύο δισέγγονα.

Η ζωή μου όλη είναι μια ιστορία, που δεν έχει τελειωμό!»

grandchildren and two great grandchildren.

All my life is a never-ending story!”



Σεβαστή Συμεωνίδου – Sevasti Simeonidou

το γένος Βαμβακίδου (1912-1997), από το Καβάχ Σαμψούντας
Vamvakidou's descent (1912-1997), from Kavah in Sampsounta

Σεβαστή Συμεωνίδου – Sevasti Simeonidou

Μαρία Αναστασία Μυστακίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών

Maria Anastasia Mystakidou, Herbrechtingen, Age 13



Γεώργιος Καλύβας, Χερμπρέχτινγκεν, 15 ετών

Georgios Kalywas, Herbrechtingen, Age 15



Σουσάνα Κωνσταντινίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 12 ετών

Susanna Konstantinidou, Herbrechtingen, Age 12

Θυμάμαι

Θυμάμαι...

Κείνες της όμορφες πλαγιές
με αμάραντα στολισμένες,
που τ'ουρανού το φως
θαρρείς απορροφούσαν.

Και την οσμή τους άπλωναν
σ'οροσειρές και θάλασσες
και στις καρδιές μας συνεχώς
χαρές πάντα σκορπούσαν.

Θυμάμαι...

Τις εκδρομές που κάναμε
στα ύψη του Μελά,
της Παναγιάς να λάβουμε
μετάληψη την θεια.

Και του πατέρα συμβουλές
σαν μες στην λειτουργία
στο μοναστήρι το ιερό
δεν κάναμε ησυχία.

Θυμάμαι...

Ήρθε καιρός και τράνεψα
δυο μέτρα παλικάρι
κι η μάνα μου εχήρεψε
κ'έγινα νοικοκύρης.

Και τον πατέρα μου έβλεπα
σαν πλάγιαζα την νύχτα
στα όνειρα μου να μου λέει
«γουρπάν σ'έσέν ο κύρης'».

Θυμάμαι...

Ήρθε η Αϊσέ και χτύπησε
στο σπίτι μας την πόρτα
την μάνα μου συμβούλεψε
χλωμή και τρομαγμένη.

«Ήρθαν τ'Οσμάν Αγά οι άντρες
και το χωριό θερίζουν
ψάχνουνε άντρες χριστιανούς
τον γιο σου κρύψε, Ελένη!»

Θυμάμαι...

Της μάνας μου τους σπαραγμούς
σαν στα βουνά ανεβαίνω
να ακούω από χιλιόμετρα
μες απ'τα δέντρα να περνούν.

Κι 'ρθανε μέρες δύσκολες
μαύρα κι' άχαρα χρόνια
και τα πουλιά σταμάτησαν
κι'άλλο δεν κελαηδούν.

Θυμάμαι...

Πείνες, πόνους, κακουχίες
και τ'άλλα όσα τραβήξαμε
στου Πόντου τα ψηλά βουνά
για της φυλής το αίμα.

Πολλοί όμως δεν άντεξαν
χύσανε το δικό τους
για να ποτίσουν με τιμή
κείνο το άγιο χώμα.

Θυμάμαι...

Και δεν ξεχνώ ποτέ
τούτους άγιους ανθρώπους
που την ψυχή τους άφησαν
στης Πατρίδας τα μέρη.

Αυτούς πάντα να σκέφτεστε
και πάντα να τιμάτε
Πυρρίχιο σαν χορεύετε
πιασμένοι χέρι, χέρι.

Γεώργιος Κέλαγλου – Γεωργίος Κελαγλου

Σύλλογος Ποντίων Κολωνίας

Association of Greeks from Pontos in Cologne

Περίληψη του ποιήματος «Θυμάμαι»

Το ποίημα μεταφέρει το νου και την ψυχή σε εικόνες και αρώματα του Πόντου. Μεταφέρει το μυαλό σε τοποθεσίες ορόσημα της πατρίδας, συσχετίζοντας το κομμάτι αυτό με την οικογένεια, την ψυχοσύνθεση και τον κώδικα ηθικών αρχών & αξιών των ανθρώπων αυτών, με σημείο αναφοράς τον ξεριζωμό και την επιτακτική ανάγκη να «θυμόμαστε» και να υμνούμε τους ανθρώπους και τα μέρη εκείνα μέσα από ένα χορό...

Summary of the poem "I remember"

A poem can conjure up images and aromas of Pontos. It takes one's mind and soul to the memorable moments of life as lived in Pontos, identifying these moments with the temperament and values of the Pontian family, never forgetting the uprooting and need to "remember" and honor those people and places through dance...



Γιατί - Why

Ελισάβετ Ιωσηφίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 19 ετών

Elisabeth Iosifidou, Herbrechtingen, Age 19

Ο Κυρ' Απόστολος από τη Σαμψούντα

«Μια ζωή γεμάτη περιπέτεια

Γεννημένος στην Σαμψούντα (Αμισό) του Πόντου και μεγαλωμένος στον Καύκασο ο κυρ' Απόστολος, δεν είδε με καλό μάτι, την αλλαγή του καθεστώτος στη Ρωσία, ίσως και να παρασύρθηκε από άλλους, ίσως και η νοσταλγία για την Μητέρα Ελλάδα, τον έκανε να πει μια μέρα στο γέρο πατέρα του.

«Κι μένομεν άλλο ση Ρουσία, πατέρα. Η κουμούνα αστεία 'κ' εφτάει, έκλεισεν τα εκκλησίας, έκαψεν ατά. Ούτε εικόνας, ούτε τίποτα, πώς να μένομεν με τσι αντίχριστους; Εταγούτεψαν τα οικογένειας, επέρην ατ'ς η σπασμονή. Θα φέβομεν για την Ελλάδα. Άιτε, επάρτεν ίντιαν επορείτε και φέβομεν.»

Πανικός έπιασε όλη την οικογένεια του κυρ' Αποστόλου (παλικάρι τότε 22 χρονών), και άλλους μερικούς από τον Καύκασο, το 1917 και μαζεύτηκαν όλοι, η φαμίλια η δική του και του πατέρα του (10 άτομα) κάνανε μπόγους τα ρούχα τους και τα νοικοκυριά τους και μπάρκαραν για την Ελλάδα.

Η μαρτυρική περιπέτεια

Στην αρχή όλα πήγαιναν καλά και πίστευαν ότι πολύ γρήγορα θα έφταναν στον προορισμό τους.

Αμ' δε! Μήνες κράτησε τούτο το ταξίδι. Θάλασσα και ουρανό έβλεπαν. Κύματα θεόρατα, σαν βουνά, που έλεγεσ ότι τώρα θα καταπιούν το καράβι.

Πέρασαν τη Μαύρη Θάλασσα με μαύρη την ψυχή και είχαν χάσει τις ελπίδες τους ότι τα βάσανά τους θα τελείωναν. Γιατί η πείνα άρχισε να τους θερίζει. Οι ψείρες γέμισαν τα κεφάλια και τα κορμιά τους, έτσι όπως βρίσκονταν στριμωγμένοι ο ένας πάνω στον άλλο.

Οι πιο καλοπερασμένοι δεν άντεξαν την κακοπέραση και πέθαναν πρώτοι. Η θάλασσα γέμισε αποθαμένους. Άλλους απ' αυτούς τους έριχναν στους φούρνους για να βράζουν τα καζάνια και έτσι να φεύγει γρηγορότερα το καράβι, θυμάται ο κυρ' Απόστολος και βουρκώνουν τα μάτια του.

Mr. Apostolos from Sampsounta

“A life full of adventure

Born in Sampsounta (Amissos) of Pontos and brought up in the Caucasus, Mr. Apostolos did not like the change of policy in the Russian State, probably due to the influence of others or because he was homesick for Greece. One day he said to his elderly father:

“We can't stay in Russia any more. The Communists have taken things way too far by closing and burning churches. We don't even have icons anymore. How can we live together with atheists? They separated the families. We will leave for Greece. Take everything you can and off we go.”

The whole family of Mr. Apostolos (who was only 22 years old) and some others from the Caucasus panicked. In 1917, his family and his father's family (10 people) all gathered together, bundled up their clothes and went aboard the ship to Greece.

Agonizing adventure

In the beginning, everything went well and they thought they would reach their destination in no time at all.

But to the contrary, the trip lasted for months. They did not see either sea or sky. Huge waves resembling mountains threatened to swallow the ship. They crossed the Black Sea dispirited, having lost heart. They were starving to death. Forced to lie on top of one another, lice filled their heads and bodies. Those who had led an easy life, died first. The sea was filled with dead bodies. Some of the dead people were thrown into furnaces to make the boat go faster. As Mr. Apostolos remembers all this, he dissolves in tears.

At last! They crossed the Bosphorus and the Dardanelles and headed for the Aegean Sea. Their hopes now raised, they sailed across a Greek Sea “embraced” by the Greek homeland. Tears and excitement were everywhere. They enfolded each other and went wild with joy. Finally, they would eat some bread which they did not have on the boat. A spoonful of beans was supposed to be their daily meal, but they lacked even this.

Επί τέλους! Πέρασαν τον Βόσπορο, Προποντίδα, Δαρδανέλια και μπήκαν στο Αιγαίο. Οι ελπίδες τους αναπτερώθηκαν. Έπλεαν σε ελληνική θάλασσα. Η μητέρα Ελλάδα τους αγκάλιαζε στοργικά. Συγκίνηση, δάκρυα, αγκάλιαζε ο ένας τον άλλο, αλάλαζαν από άγρια χαρά. Γρήγορα θα πατούσαν χώμα Ελληνικό. Θα έτρωγαν λίγο ψωμάκι που μέσα στο καράβι το είχαν στερηθεί. Μια κουταλιά της σούπας φασόλια συσσίτιο για τον καθένα και εκείνο όχι κάθε μέρα.

Με μια χρυσή λίρα θα μπορούσαν ν' αγοράσουν ολόκληρη περιουσία και όχι δύο-τριών δραχμών σύκα για να φας, παραπονιέται ο κυρ Απόστολος. Και έπειτα ούτε και θα πουλούσε τα χρυσά σκουλαρίκια της γυναίκας του για μια χούφτα καλαμποκίσιο αλεύρι. Και το ταξίδι στο Αιγαίο συνεχιζόταν. Θα τελείωναν πια τα βάσανά τους και οι φόβοι τους. Θα ξεψειριάζονταν και θα ζούσαν σαν άνθρωποι. Θα στέριωναν τα νοικοκυριά τους...

Αμ' δε! Τα βάσανά τους συνεχίστηκαν. Διαταγή πήρε το καράβι να πάει στη Μακρόνησο για καραντίνα. Άλλο μαρτύριο εκεί. Δυο μήνες στο ξερονήσι. Απογοήτευση!

«Θεέ μ' τα βάσανα μ' κ' ετελέθαν ακόμα. Εχάσα τη γαρή μ', τα παιδιά μ', τσι συγγενείς ιμ'», λέει ο δύστυχος κυρ' Απόστολος και αναστενάζει βαριά. Η Μακρόνησος και η θάλασσα ήταν ο τάφος μερικών από αυτούς.

Από εκεί το καράβι τράβηξε για την Πάργα. Πέρασαν τον Σαρωνικό, Κορινθιακό, αφήνοντας δεξιά κι αριστερά παραλίες και ακτές και στο βάθος του ορίζοντα τις κορυφές των βουνών να βροντοφωνάζουν την ελληνικότητά τους και βαθιά συγκινημένοι μπήκαν στο Ιόνιο. Φτάσανε στην Πάργα. Μόλις που πλησίαζε το καράβι και άρχισε να βγαίνει ο κόσμος και οι μπόγοι με τα σκουτιά, η θάλασσα θύμωσε, αγρίεψε λες και ήθελε να τους κρατήσει ακόμα στην αγκαλιά της. Ήθελε να τους έχει συντροφιά; Ποιός ξέρει! για να ρουφήξει και άλλους ταλαίπωρους και βασανισμένους; Χαιρότανε με την Οδύσσεια τους; Δεν ξέρω!

Ο καπετάνιος πάσχιζε να δαμάσει τα κύματα. Μάταια όμως.

With a gold pound they could buy a whole fortune and not only two or three drachmae worth of figs, complains Mr. Apostolos. And he would not even consider selling his wife's gold earrings for a handful of corn flour. And the trip across the Aegean continued. No more suffering and fears! They would be deloused, live as normal people and have houses...

But to the contrary, their suffering continued. They were ordered to go to Makronissos where they were kept in quarantine, thus prolonging their suffering. Greatly disappointed, they spent two months on the desert island.

“God! My suffering has no end! I lost my wife, my children, my relatives,” recalls poor Mr. Apostolos and heaves a deep sigh. Makronissos and the sea would prove to be the final burial place for some of them.

The boat was then directed to Parga. They sailed through Saronikos, Korinthiakos with beaches and coasts to their left and right. Back in the horizon, the peaks of the mountains thundered out their Greek nationality. Deeply moved, they entered the Ionian Sea and reached Parga. However, as soon as the boat approached the coast and the people were about to disembark with their bundles and boxes in hand, the sea grew wild as if it wanted to keep them on board forever, seemingly in need of their company. Who knows? Did she want to “swallow” these miserable and harassed people? Or was she enjoying their odyssey? I do not know!

The captain struggled in vain to keep the boat under control. The boat was about to run ashore and break into pieces. Then the captain made the major decision to leave the shore and go to deep waters, leaving behind those who had already disembarked; men without their wives, mothers without their children, children without their parents, wives without their husbands, things without their owners and miserable people without their meager belongings.

After a few days, though, their odyssey came to an end. The sea calmed down and the boat ejected them, weak and exhausted, in a bay of Epirus.

Η καταστροφή του Πόντου – The catastrophe of Pontos

Χρυσούλα Ταχτσίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών

Chrisoula Tachtsidou, Herbrechtingen, Age 13



Φωτεινή Παπαδοπούλου, Χερμπρέχτινγκεν, 9 ετών

Fotini Papadopoulou, Herbrechtingen, Age 9



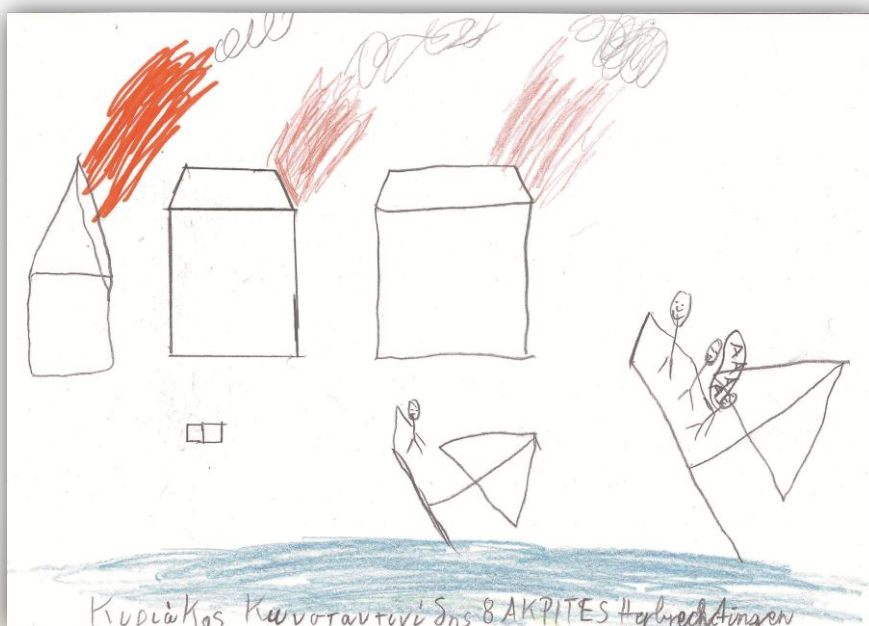
Αδριάννα Σταυρίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 10 ετών

Adriana Stavridou, Herbrechtingen, Age 10



Κυριάκος Κωνσταντινίδης, Χερμπρέχτινγκεν, 8 ετών

Kyriakos Konstantinidis, Herbrechtingen, Age 8



Το καράβι κινδύνευε να τσακιστεί στα βράχια. Όσπου πήρε την απόφαση να τραβηχτεί μέσα στα βαθιά, αφήνοντας στην αποβάθρα χωρίς λύπηση αυτούς που πρόλαβαν να βγούνε: άνδρες χωρίς γυναίκες, μανάδες χωρίς τα παιδιά τους, παιδιά χωρίς τις μανάδες και τους πατεράδες τους, γυναίκες χωρίς τους άνδρες τους, πράγματα χωρίς τους κατόχους τους και ταλαίπωρους χωρίς τα φτωχά νοικοκυριά τους.

Έπειτα από μερικές μέρες τέλειωσε η Οδύσσειά τους. Η θάλασσα γαλήνεψε και το καράβι τους ξέρασε σ' ένα όρμο της Ηπείρου αποκαμωμένους και σκελετωμένους.

«Από δέκα ανθρώπ' που έμνες, επέμναμε οι μισοί. Και από εννιάμιση χιλιάδες που εσέβαμε σα πλοία, έρθαμε στην Ελλάδα πεντακόσιοι», λέει ο κυρ' Απόστολος και δακρύζει...

Τώρα τί θα γίνει; Παντού η ίδια κατάσταση. Ερημιά, ξεραίλα, φτώχεια. Δυστυχία! Τα λίγα λεφτουδάκια σώθηκαν. Η πείνα τους θέριζε. Δουλειά πουθενά. Κράτος πουθενά. Αγριόχορτα μεσημέρι – βράδυ, για να σταθούνε στα πόδια τους. Και ζητιάνος έγινε ο κυρ' Απόστολος για να θρέψει την υπόλοιπη φαμίλια και εργάτης και μπιστικός και ό,τι φανταστείς.

«Θα φέβω ση Ρουσίαν πατέρα!»

«Ντο λες γιάβρου μ'; Αδάκα εν η Ρουσία;»

«Αδά θα ψοφούμε.»

Ο δρόμος της επιστροφής

Και ο κυρ' Απόστολος, κεφάλι αγύριστο, ξεκίνησε για τη Ρωσία.

«Ρε πατριώτ', θέλω να πάω ση Ρουσία. Ποίον δρόμο θα παίρω;

«Ση Ρουσίαν θελ'ς να πας; Απάν' και 'κα, πάει ένας έμπορος. Μετ' ατόν, εντάμαν θα πας. Πάει σην Πρέβεζα να πωλεί χτίνε.»

Παρ' ότι τα πόδια του κυρ' Απόστολου τρίκλιζαν από την πείνα, ξυπόλητος και κουρελιασμένος με μόνη δύναμη τη θέληση και τα νιάτα του, έφτασε τον έμπορο

“Out of 10 people, only half of us survived. Out of 9.000 people who had embarked on the boats, only 500 managed to come to Greece.” Mr. Apostolos recounts and sheds tears...

What would happen next? The situation was the same everywhere - desolation, cold, poverty and misery. What little money they had, had been spent. They were starving to death. There were no jobs and the government was non-existent. They would have wild herbs for lunch and dinner just to be able to stand up. Mr. Apostolos became a worker, a shepherd – even a beggar and anything imaginable – in order to feed his family.

“I want to go to Russia, Father!”

“What are you talking about? Is Russia nearby?”

“Here we will starve to death!”

The Return

So the stubborn Mr. Apostolos set off for Russia.

“Hey compatriot, I want to go to Russia. Which road shall I take? “

“You want to go to Russia? A merchant will be going that way. You can go along with him. He is headed to Preveza to sell cattle.”

Although Mr. Apostolos, barefoot and dressed in rags, staggered due to hunger, his sheer will and youth enabled him to go to the merchant and they went down to Preveza together. The merchant took him on as his assistant in trade and because Mr. Apostolos was hard-working and a sweet talker, he was hired again to bring lambs and sheep down to sell in Athens.

They set off with the flock for Preveza. On the way, bandits snatched some sheep, and nothing could be done about it, as they had made holes in the ground where the sheep would disappear in the blink of an eye.

From Preveza, they arrived by boat in Piraeus and they sold the sheep in the bazaars of Athens. With the money the merchant gave him, Mr. Apostolos bought himself new

και παρέα κατέβηκαν στην Πρέβεζα. Ο έμπορος τον πήρε βοηθό του στο πούλημα και αφού τον είδε άξιο και δουλενταρά και καταφερτζή τον ξαναπήρε μαζί του για να κατεβάσουν και αρνιά και πρόβατα για πούλημα στην Αθήνα αυτήν τη φορά.

Ξεκίνησαν λοιπόν με το κοπάδι για Πρέβεζα. Στο δρόμο οι ληστές με τέχνασμα τους άρπαξαν μερικά αρνιά χωρίς αυτοί να μπορέσουν να τα γλυτώσουν, γιατί με τις τρύπες που είχαν κάνει στο δρόμο τα αρνιά εξαφανίζονταν στο άψε σβήσε.

Από την Πρέβεζα με καράβι έφτασαν στον Πειραιά και τα πούλησαν στα παζάρια της Αθήνας. Με το χαρτζιλίκι που του έδωσε ο έμπορος, ο κυρ' Απόστολος αγόρασε μια αλλαξιά ρούχα και τσαρούχια και αφού ντύθηκε καλά, μπήκε στο τρένο και έφτασε στη Δράμα. Κι εκεί που έψαχνε για να βρει το δρόμο για τη Ρωσία, τον θέρισε τον δύστυχο η θέρμη και μια μέρα πέφτει στο δρόμο αναίσθητος. Ούτε και να συρθεί δεν μπορούσε για να βρέξει τη γλώσσα του με δυο σταγόνες νερό, που γάργαρα έτρεχε δίπλα του και άρχιζε να φωνάζει με όση δύναμη, του απέμενε. «Νερόοοο, νερόοοο, νερόοοο».

Η καλή Μοίρα

Όμως ο κυρ' Απόστολος είχε κάποια καλή μοίρα που κάπου – κάπου τον θυμόταν και έτρεχε κοντά του. Έτσι και τώρα. Ένας περαστικός, άνθρωπος χριστιανός, τον είδε σ' εκείνα τα χάλια, τον πήγε στο νοσοκομείο... Ένα παλικάρι ίσαμε κει πάνω δίνει μάχη με τον θάνατο. Πάλεψε και τον νίκησε.

«Εκάτσα 22 ημέρας στο νοσοκομείο, και επ' εκεί εξέβα. Εκατήβα στην πλατεία και από μακράν τερώ σ' έναν τραπέζ' να τρων' κρέατα και να πίνε κρασίν.»

Εκεί λοιπόν στο τραπέζι ο κυρ' Απόστολος είδε κάποιο ταλαίπωρο ανθρωπάκι, που είχε μοιραστεί το ψωμί που είχε στο ταγάρι του, όταν ταξίδευε με το τρένο. Το ανθρωπάκι αυτό τον φώναξε, του ανακούφισε την πείνα του φουκαρά κι έτσι με την καλή του μοίρα, όχι μόνο νίκησε τον χάρο, αλλά νίκησε και την δυστυχία.

Νίκησε όπως νίκησαν όλοι, το ενάμισι εκατομμύριο

clothes and a pair of rustic shoes and having changed into a new wardrobe, got on the train and reached Drama. But one day while he was looking for the way to Russia, he suffered a heatstroke and fell down, unconscious. He could not even drag his feet to the nearest water spring to quench his thirst. So he started shouting as loud as he could: “Water, water, water!”

Good Fairy

However, a good fairy who would occasionally remember Mr. Apostolos, was nearby and ready to offer help. A passer-by who happened to be Christian, seeing him in this condition, took him to the hospital. Being a young and tall man, Mr. Apostolos was able to conquer death.

“I stayed in the hospital for 22 days and when I got out, I went down to the square and in the distance, saw some people eating meat and drinking wine.”

Well, at this table he saw a short, miserable, man. He had shared the bread he had in his hand-woven bag when he was traveling by train. This man called out to him and relieved him of his hunger. So with his good fairy beside him, not only did he cheat death but beat misery as well.

Like the one and a half million persecuted Greek refugees from Asia Minor, Mr. Apostolos was victorious in his battle with death. Together with the natives, the refugees strove to get rid of poverty. They managed to increase the size of their new country and make it more respectable to foreigners by never losing their faith in God and in their homeland. Hardships and suffering had turned their hearts to steel. So they managed to make a new fortune and start new families, refuting the Great Powers who had abandoned them and left them helpless at the hands of the Turks.

So Mr. Apostolos, after serving for a while as a field guard, walked around the mountains and hills and admired the natural beauty of Greece. He would later join the squads to drive out the Bulgarians and fight the partisans, who had defiled his holy land, by decimating the enemies wherever he found them.

Σοφία Στεφανίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 11 ετών
Sofia Stefanidou, Herbrechtingen, Age 11



Ανδρέας Παπαδόπουλος, Χερμπρέχτινγκεν, 15 ετών
Andreas Papadopoulos, Herbrechtingen, Age 15

Έλληνες πρόσφυγες της Μικράς Ασίας που ξεριζώθηκαν από τις πατρίδες τους. Πάλεψαν και έδιωξαν τη φτώχεια από την Ελλάδα με τους ντόπιους και τη μεγάλωσαν και την έκαναν σεβαστή στους ξένους, γιατί δεν έχασαν την πίστη στο Θεό και στην πατρίδα. Οι κακουχίες και τα βάσανα τους χαλύβδωσαν και απέκτησαν νέες περιουσίες και νέες οικογένειες σε πείσμα των μεγάλων που τους εγκατέλειψαν και τους πρόσφεραν βορά στους Τούρκους.

Και ο κυρ' Απόστολος, το λοιπόν, αφού έκανε τον αγροφύλακα για κάμποσο καιρό και περπάτησε τους γύρω λόφους και βουνά και γνώρισε τις φυσικές ομορφιές της χλιοτραγουδισμένης Ελλαδίτσας, μπήκε στ' αποσπάσματα για να διώξει τους Βούλγαρους, να πολεμήσει τους κομιτατζήδες που μόλυναν τ' άγια χώματά της. Και θέριζε τον εχθρό όπου τον έβρισκε.

Ξύπνημα

Και μέσα στην παραζάλη της μέθης του, της μέθης που προερχόταν από μίσος εναντίον της αθλιότητας και του αγώνα για να επιζήσει αυτός και η πατρίδα του, κάτι σοβαρό ξέφτισε στη μνήμη του. Ξέχασε ότι είχε αφήσει σε κάποιο χωριό της Ηπείρου τους δύστυχους γονείς του. Μάταια τον περίμεναν, ρωτούσαν τα διαβατάρικά πουλιά, αφουγκράζονταν μήπως τ' αγέρι τους φέρει κανένα μήνυμα για το παιδί τους, μα τίποτα. Κι έτσι τον θεώρησαν χαμένο, αποθαμένο. Και του έκαναν τα σαράντα του και τα εξάμηνά του και το χρόνο του και μοίραζαν κόλλυβα στον κόσμο και έκλαιγαν και έσκιζαν από τα μοιρολόγια τους, τους αιθέρες, τα όρη και τα βουνά και τον είχαν ξεγραμμένο...

Ώσπου... Ώσπου κάποια μέρα, όταν μπόρεσε να σταθεί στα πόδια του, όταν άρχισε να του χαμογελάει η ζωή, κάτι έφεξε μέσα του και θυμήθηκε τους ταλαίπωρους γονείς του. Στα γρήγορα τους ταχυδρομεί τις πρώτες του οικονομίες, ένα χιλιάρικο και τους καλεί να έρθουν να τον βρουν. Κόντευαν οι δύστυχοι να πεθάνουν από το απρόσμενο νέο. Το παιδί τους, το χαμένο, ζει; Ειν' αλήθεια; Δεν είναι αποθαμένος; Και τα κόλλυβα και τα μνημόσυνα; Και έκλαιγαν τα καημένα τα γεροντάκια και

The awakening

Well, being agitated as a result of his hatred of the miserable struggle to survive, he recalled something important. He forgot that he had left his parents in misery in a village in Epirus. In vain they had been waiting for him, straining their ears to the wind while asking passing birds if they had heard from their child. They finally gave up and considered him to be dead. They held his memorial service after the 40 days, six months and one year periods, and were in such deep mourning; that it tore away the skies, mountains and hills; they believed he was forever gone...

Until... until one day, when he was finally able to stand on his own feet! Life had finally begun to smile at Mr. Apostolos, lighting something deep inside as he remembered his poor parents. In no time at all, he sent them his first earnings, 1.000drs, and asked them to come over and see him. They were about to die after hearing this unexpected piece of news! Their lost child was alive. Could it be true? He was not dead. But what about the memorial services? The poor old people would cry and scream with joy. And they went over to see him and they all lived happily together.

Mr. Apostolos got married again to Mrs. Kerasa and they had five children and twelve grandchildren. He became the first householder in his village in Kehrokambos (Darova) in Kavala. He was also the best when it came to shooting. He made everyone respect him and his enemies fear him.

Wild animals hearing him approach, would run away to escape. Hills, mountains, ravines and gorges "echoed" deep when he would fire shots. The number of wild boars he shot exceeded the number of hairs on his head! His shooting targets included countless deer, hares, wolves, foxes and all kinds of animals and wild birds.

And despite being 95 years old, he could still prove his mettle.

"I can still kill small animals. But I cannot kill the wild ones. My feet don't follow me up to the mountains. But whenever I see a wild boar in my corn field I never spare its

ούρλιαζαν από χαρά. Και ήρθαν και έζησαν όλοι καλά κι ευτυχισμένοι.

Και παντρεύτηκε και πάλι ο κυρ' Απόστολος, την κυρά Κεράσα και απέκτησε πέντε παιδιά και δώδεκα εγγόνια. Έγινε πρώτος νοικοκύρης στο χωριό του, τον Κεχρόκαμπο (Δάροβα) Καβάλας. Αλλά ήταν και πρώτος στην σκοποβολή. Έκανε όλους να τον σέβονται και τους εχθρούς να τον φοβούνται.

Μα και τ' αγρίμια, όπου άκουγαν τα βήματά του και το τουφέκι του, έτρεχαν να κρυφτούν για να γλυτώσουν. Είχαν βογκήξει τα βουνά και τα λαγκάδια, οι ρεματιές και τα φαράγγια, από το τουφεκίδι. Περισσότερα από τα μαλλιά της κεφαλής του ήταν τ' αγριογούρουνα που είχαν πέσει κάτω από το βόλι του. Αμέτρητα ζαρκάδια, λαγοί, λύκοι, αλεπούδες και πάσης φύσεως ζώα και αγριοπούλια βρίσκονταν κάτω από το στόχο του.

Και τώρα στα ενενήντα πέντε του, το λέει η καρδούλα του.

«Μικρά ζώα επορώ και σκοτών' ατά. Μα τα τρανά 'κ' επορώ. Κι ακούν' εμέν τα ποδάρα μ', ν' ανεβαίνω σα ρασία. Άμαν, άμα ελέπω σο λαζούδι μ' απές μουχτερόν εκάεν η γούνα 'θε», λέει ο κυρ' Απόστολος και δακρύζει.

Ο κυρ' Απόστολος απεβίωσε το 1986 ζώντας τον άδικο χαμό του μικρότερου εγγονού του, που είχε το όνομα του, σε ηλικία 12 ετών.»¹

Στη μνήμη του παππού μου Απόστολου Παυλίδη από τον Κεχρόκαμπο Καβάλας.

life,” Mr. Apostolos recounts and cries.

He died in 1986 after suffering through the unfair loss of his youngest grandson, aged 12 who was named after him.”¹

To the memory of my grandfather Apostolos Pavlidis, from Kehrokambos in Kavala.



Κεράσα και Απόστολος Παυλίδης
Kerasa and Apostolos Paulidis

Ιωάννης Παπαδόπουλος – Ioannis Papadopoulos

Σύλλογος Ποντίων Χερμπρέχτινγκεν

Association of Greeks from Pontos in Herbrechtingen

«**Η** τέχνη είναι ο καλύτερος τρόπος
κατανόησης της κουλτούρας του
κόσμου.»

Πάμπλο Πικάσο

Μουσικά όργανα του Πόντου

Musical Instruments of Pontos

“Art is the best way of realizing the culture
of the people.”

Pablo Picasso

Κωνσταντίνος Ασλανίδης, Έσλινγκεν, 11 ετών

Konstantinos Aslanidis, Esslingen, Age 11

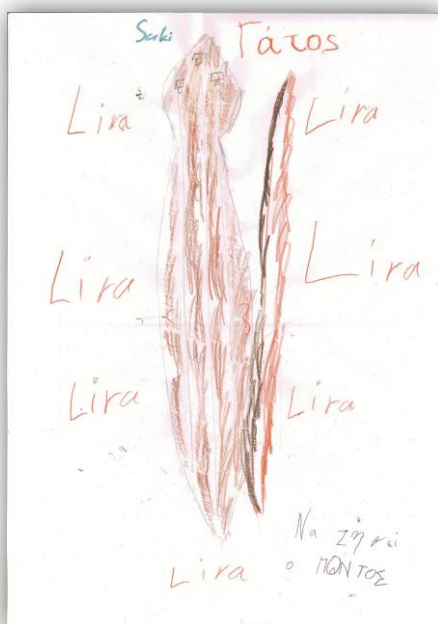


Κυριάκος Γαλτσίδης, Έσλινγκεν, 7 ετών

Fotini Papadopoulou, Esslingen, Age 7

Σάκης Γάτος, Έσλινγκεν, 8 ετών

Sakis Gatos, Esslingen, Age 8



Ιωάννης Φιλιππίδης, Έσλινγκεν, 12 ετών

Ioannis Filippidis, Esslingen, Age 12

Ηρωισμός ή δέληση για επιβίωση;

«Όποιος μου δείξει έναν ήρωα, θα του δείξω εγώ μια τραγωδία.» Scott Fitzgerald, Αμερικάνος Συγγραφέας

Η παρακάτω ιστορία βασίζεται πάνω σε πατροπαράδοτες διηγήσεις του πατέρα μου, Αναστάσιου Λαμπριανίδη, και ιδιαίτερα του παππού μου, Αβραάμ Λαμπριανίδη. Μας οδηγεί στη συναρπαστική, ποικιλόμορφη επαρχία της Πάφρας, η οποία με τη σειρά της, αποτελούνταν κυρίως από τη συνονόματη παράκτια πόλη της Πάφρας, απόστασης περίπου 100 χλμ. από την πόλη της Σινώπης και 40 χλμ. από την πόλη της Αμισούς, αλλά και από πολλά άλλα, αμιγώς ελληνικά χωριά. Σε ένα από αυτά τα χωριά, το 1889, γεννήθηκε ο προπάππος μου - Αναστάσιος Λαμπριανίδης, γιος του Αβραάμ με παρατσούκλι «Λάμπων».

Ο παππούς μου γεννήθηκε το 1925 και ανέφερε ότι το ειδυλλιακό χωριό έφερε την τουρκική ονομασία Ευρένουσα. Ελληνικό όνομα δεν θυμόταν, αλλά ούτε χρησιμοποιούταν στα μέρη εκείνα. Η Ευρένουσα, σύμφωνα με της διηγήσεις του παππού, βρίσκεται σε ένα φυσικά πλούσιο τοπίο, το οποίο περιτριγυρίζετε από ένα σύμπλεγμα βουνών και κοιλάδων, προσφέροντας στους κατοίκους της περιοχής αυτής, επαρκή γεωργική έκταση εξαιρετικής ποιότητας και καλό εισόδημα, συνδεδεμένο με μια, για την εποχή εκείνη, ευκατάστατη ζωή.

Ο προπάππος μου ο Λάμπων ήταν μέρος μιας 40-μελούς οικογένειας, η οποία, σύμφωνα με τα τότε δεδομένα, ζούσε κάτω από μία στέγη με πατριαρχικό πρότυπο (δηλαδή έως και 3 γενιές κάτω από μία στέγη). Ο παππούς αναφέρει το όνομα ενός αδελφού του προπάππου, Βαλάντη – τα υπόλοιπα αδέρφια πιθανόν να παραμείνουν για πάντα άγνωστα. Ο προπάππος και γενικότερα η οικογένεια του, ασχολούνταν με τη γεωργία και κυρίως με την καλλιέργεια του καπνού. Ο προπάππος μου ανέφερε ότι τα καπνά της Πάφρας φημίζονταν για την ποιότητά τους και εξασφάλιζαν έτσι την ετήσια αγορά της παραγωγής τους. Επιπλέον καλλιεργούσαν κριθάρι και σιτάρι. Ο παππούς μου τονίζει ότι διέθεταν, ιδίως στις πλαγιές των βουνών,

Bravery or will power to survive?

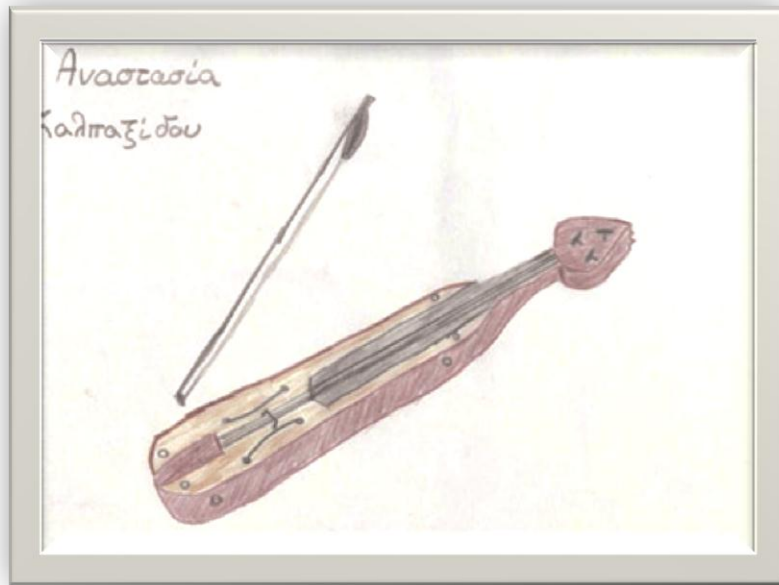
“Show me a hero and I will show you a tragedy”

F. Scott Fitzgerald, American writer

The following story is based on the long - established accounts of my father, Anastasios Labrianidis and especially those of my grandfather, Abraham. These stories take us to the exciting and diverse area of Pafra, which consisted mainly of the coastal city of the same name, at a distance of about 100 km from the city of Sinope, and 40 km from the city of Amisos and other purely Greek villages. In one of these villages in 1889, my great grandfather Anastasios, son of Abraham, was born and was to be known by the nickname “Lambon”.

My grandfather was born in 1925. He mentioned that the picturesque village had the Turkish name Evrenousa. He did not remember a Greek name nor did they use one in those places. Evrenousa, according to my grandfather, is located in naturally lush scenery surrounded by a complex of mountains and valleys, offering its inhabitants plenty of agricultural areas of excellent quality along with the opportunity to earn a good income and a prosperous life. My great grandfather Lambon was part of a forty-member family who according to the patriarchal social standards of the time, consisted of three generations of family members that lived under one roof. Grandfather mentions the name of one of his great grandfather's brothers, Valanti - the rest of the brothers will probably remain forever unknown. Great grandfather along with all his family in general, were engaged mainly in cultivating tobacco land. He also mentioned that the tobacco of Pafra was famous for its quality. Thus, they made sure that its produce would be traded annually. Besides that, they cultivated barley and wheat fields. My grandfather points out that they had large agricultural and stockbreeding areas, especially on the slopes of the mountains, and that is why they reared cattle, sheep and goats. They spoke Turkish (pressured by the Turks, of course) but they lived as Orthodox Christians. People of other cities and villages in Pontos would call them “Turkish-speakers” which is still the case even today.

Ιωάννης Καλπαξίδης, Ελβετία, 8 ετών
Ioannis Kalpaxidis, Switzerland, Age 8



Αναστασία Καλπαξίδου, Ελβετία, 14 ετών
Anastasia Kalpaxidou, Switzerland, Age 14



Έλλη Φιλιππίδου, 9 ετών
Elli Filippidou, Age 9



Θανάσης Παρασκευάς, 8 ετών
Thanasis Paraskevas, Age 8



Σοφία, 6 ετών και Θωμάς Στεφανίδης, 4 ετών
Sofia , Age 6, and Thomas Stefanidis, Age 4

Σύλλογος Ποντίων Έσλινγκεν Association of Greeks from Pontos in Esslingen

πολύ μεγάλες γεωργικές και κτηνοτροφικές εκτάσεις και γι' αυτό μπορούσαν να εκθρέψουν τα βοοειδή και τα αιγοπρόβατα που είχαν. Μιλούσαν την τούρκικη γλώσσα (υπό την πίεση των Τούρκων φυσικά), ζώντας όμως ως χριστιανοί ορθόδοξοι. Κάτοικοι των άλλων πόλεων και χωριών του Πόντου τους αποκαλούσαν «τουρκόφρονους» και η ονομασία τους αυτή διατηρείται μέχρι και σήμερα.

Μετά από μια μακρά περίοδο ειρηνικής συμβίωσης, η «παλίρροια» γύρισε και οι Τούρκοι εισέβαλαν στο χωριό. Μία πρόταση του προπάππου μου, που θυμάται ο παππούς μου ακόμα και σήμερα, δείχνει πόσο γρήγορα και απροσδόκητα χτύπησε η εισβολή αυτή, τους ανθρώπους στα χωριά της Πάφρας και μέσα σε αυτούς τον προπάππου μου και την οικογένειά του:

«Δεν προλάβσαμε να τελειώσουμε ούτε τον Καβουρμά, ούτε το μέλι!»

Ο προπάππους μου μπόρεσε και κατέφυγε μαζί με άλλους χωριανούς στα βουνά και από εκεί και μετά ανήκε πλέον στους αντάρτες. Υπέφεραν από πείνα και γι' αυτό «έμπαιναν» σε τούρκικα χωριά, παίρνοντας μαζί τους ότι έβρισκαν και έπειτα τρέπονταν σε φυγή μέσα στα βουνά και τα δάση όπου ένιωθαν προστατευμένοι. Η νύχτα ήταν σύντροφος τους στις επιθέσεις αυτές. Ο προπάππους μου έγινε ένας ισχυρός, γενναίος και ενεργητικός αντάρτης. Πολλοί άνθρωποι, μεταξύ αυτών και ορισμένοι πρόγονοι των κατοίκων του Ομαλού-Θρακικού Σερρών, στο οποίο εγκαταστάθηκε αργότερα αλλά και άλλων χωριών τριγύρω, ζητούσαν την βοήθεια του στις επιθέσεις ενάντια τούρκικων οικισμών. Μια άλλη φράση που έλεγε ο προπάππους μου συχνά και είχε άμεση σχέση με την επιτυχία αυτών των επιθέσεων είναι:

«Ο Καβουρμάς και το μέλι δεν μου τελείωσαν ποτέ!»

Έμοιαζε να έχει προσαρμοστεί στη ζωή του επαναστάτη ο προπάππους. Αλλά τους ανθρώπους που συλλαμβάναν σε αυτές τις επιθετικές ενέργειες, έτσι αναφέρει ο παππούς μου, τους πήγαιναν οι Τούρκοι στη θάλασσα, όπου μετά από τυραννία αρκετών ωρών, τους σκότωναν εν τέλει. Στην ερώτηση, πόσο καιρό ζούσε ο προπάππους στα βουνά, δεν είχε απάντηση. Πρέπει όμως να ήταν πολλά τα χρόνια τα οποία στιγματίσαν μια ολόκληρη

After a long period of peaceful co-existence, the “tide” turned and Turks invaded the village. A comment which my grandfather remembers even today, shows how quickly and unexpectedly this invasion happened and brought disaster to the people of the villages of Pafra and to my grandfather's family:

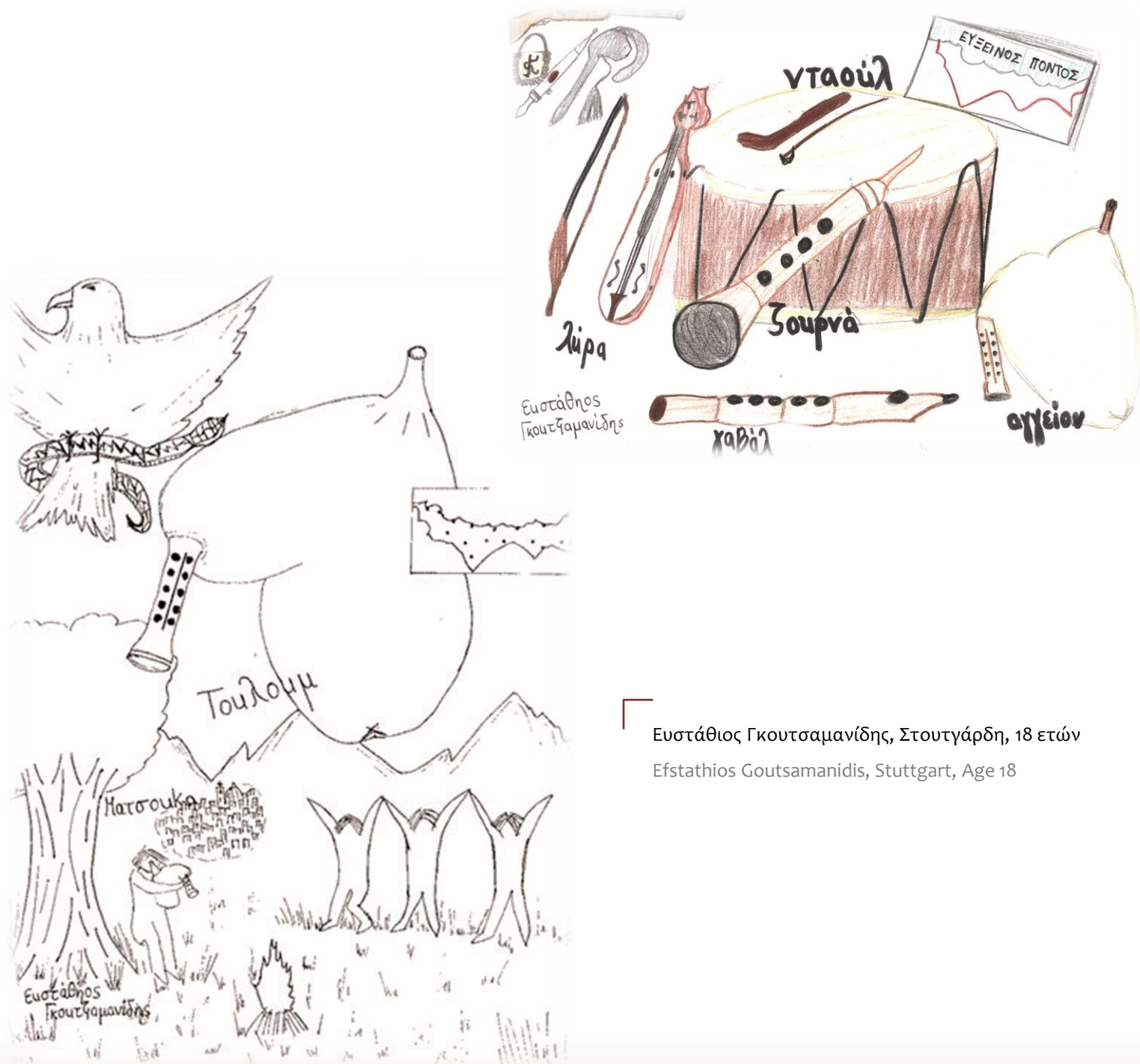
“We did not even have time to finish Kavourma (boiled meat with its broth) nor honey!”

My great grandfather was able to go to the mountains, together with other fellow villagers to join the partisans. They suffered from famine and that is the reason why they would raid Turkish villages, take everything they found and run towards the mountains where they felt protected. Night was their companion during those attacks. My great grandfather was a powerful, brave and active partisan. Many people, and among them some ancestors of the inhabitants of Omalo-Thrakiko in Serres where he later settled, asked for his help to attack Turkish settlements. Another phrase my great grandfather would often say had to do with the success of those attacks:

“Kavourmas and honey have never finished!”

He seemed to get used to the life of a rebel, but my grandfather recalled that the people who the Turks arrested after these assaults were taken to the sea, where after being tortured for a long time, were eventually killed. When asked how long my great grandfather had lived in the mountains, he gave no answer. However, it must have been for many years, since these events had such a major impact on his life that he still remembered them and could recount them in detail.

Even after all these years and until the 1990's, all my personal memories from my great grandfather were connected to his life as a rebel. During the last years of his life, he still believed he was involved in battles with the Turks and would take his rifle with him whenever he would leave his house to go to the Belles mountains... His relatives would look for him there. He could not easily forget the habits of the Partisan life. More often than not, his relatives had to lock him in the house to prevent him from going out. In spite of this, many times he managed to escape the “web” of “alleged danger.” Before the



Ευστάθιος Γκουτσαμανίδης, Στουτγάρδη, 18 ετών
Efstathios Goutsamanidis, Stuttgart, Age 18

ζωή, με έντονο τρόπο, μιας που τα θυμόταν ακόμα, τόσα χρόνια μετά και τα διηγούνταν συχνά με ακρίβεια.

Όλες οι προσωπικές μου αναμνήσεις από τον προπάππου μου ως δισέγγονο, ακόμα και τόσα χρόνια αργότερα, δηλαδή μέχρι και την δεκαετία του '90, σχετίζονται με την αντάρτικη ζωή του. Τα τελευταία 10 χρόνια της ζωής του λοιπόν, πίστευε ότι βρισκόταν συνεχώς σε μάχες με τους Τούρκους, έφευγε από το σπίτι του στα βουνά του Μπέλλες και έπαιρνε μαζί το τουφέκι του ... Οι συγγενείς μου τον ψάχνανε μέρες στα βουνά. Δεν ξεσυνήθισε ποτέ την ζωή του αντάρτη. Συχνά αναγκάζονταν οι συγγενείς να τον κλειδώνουν στο σπίτι του για να αποφεύγουν το προφανές πρόβλημα της φυγής του. Αλλά παρά όλα αυτά, πολλές φορές κατάφερνε να ξεφύγει από τα πλοκάμια του «δήθεν κινδύνου». Όταν τον επισκεπτόμουν, ούτε δέκα χρονών ήμουν, τα καλοκαίρια στο σπίτι του, φώναζε συχνά πανικοβάλλοντας με: «Τούρκοι! Θα πεθάνω!», μέχρι που τελικά καταλάβαινε ότι είμαι ο δισέγγονος του...

Τον αδελφό του Βαλάντη τον σκότωσαν κάποιοι Τούρκοι πριν τον ξεριζωμό, όταν πήγαν να τον ληστεύουν. Ο προπάππους παντρεύτηκε την πρώτη σύζυγό του (το όνομα δεν είναι γνωστό στον παππού μου). Ωστόσο, πέθανε στον Πόντο. Αργότερα παντρεύτηκε την Παρθένα, αργότερα Λαμπριανίδου.

Στη συνέχεια, λέει ο πατέρας μου, όταν ξεκίνησε η επανάσταση ο προπάππους μου είχε συλληφθεί σε μια επαναστατική δράση και θα τον κρεμούσαν οι τουρκικές αρχές. Μπόρεσε όμως να σώσει τον εαυτό του και τη σύζυγο του, καθώς πήρε τη βοήθεια ενός Τούρκου, ο οποίος βοηθούσε τον ελληνικό πληθυσμό και τον φώναζαν «Αγά». Στέγασε και έκρυψε τους προπαππούδες μου. Η επιβίωση τους οφείλεται σε αυτόν.

Στη συνέχεια αναχώρησαν, μαζί με σμήνος άλλων εκτοπισμένων, για την Ελλάδα. Οι περισσότεροι προέρχονταν από τα ίδια χωριά της Πάφρας όπως ο προπάππους μου, με συνέπεια, σύμφωνα με την γιαγιά μου Σαββατού Λαμπριανίδου, να μεταναστεύουν ταυτόχρονα σχεδόν ολόκληρα χωριά, ακόμα και ολόκληρες περιοχές. Εγκαταστάθηκαν αργότερα, ως επί των πλείστων, στα ίδια χωριά της νέας πατρίδας και

uprooting, his brother Valantis was killed by Turks who had gone to rob him. I wasn't even 10 years old, when I would visit him in his house in the summer and he would often send me into a panic by shouting. "Turks! I will die!" until he would finally realize I was his great grandson.

My great grandfather got married to his first wife (her name was unknown by my grandfather) but she died in Pontos. Later on, he got married to a woman named Parthena.

Then my father recalled when the revolution started my grandfather was arrested for rebellious actions which could have resulted in his hanging by the Turkish authorities. However, he and his wife were saved as he and other Greeks were helped by a Turk named "Aga" who had hidden my grandparents and given them shelter. They owe their survival to Aga.

Afterwards, they left for Greece along with many other exiled people. Like my grandfather, most of them came from the same villages of Pafra and as a result, according to my grandmother Savvatou, entire villages and even whole areas were resettled in the same villages in their new homeland of Greece.

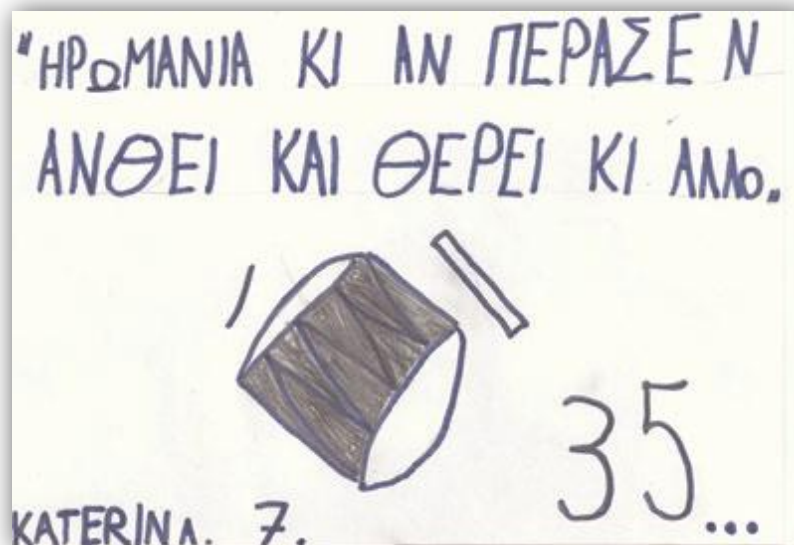
Around 1924, my great grandfather Lambon was 25 or 26 years old. Details of the trip are not known; only that his family had arrived by boat in Piraeus, had then gone to Thessaloniki and finally settled in the city of Serres which was sparsely populated. That was the reason they chose life in the village, as they lived under the same conditions as those in their old home, my grandmother says excitedly, although she likes life in the city. Well, they settled down in Ano Vrontou in Serres where my grandfather Abraham was born, followed by his only brother Eleftherios.

Due to their uprooting, no other member of the family survived.

From Ano Vrontou they decided to settle down in Thrakiko, (known today as Omalo-Thrakiko, a village of the Prefecture of Serres), because of the better agricultural conditions. Another more important reason, according to my father, was the fact that fellow villagers from Evrenousa and from the small villages around Pafra lived there. So one notices that the villagers round Omalo - Thrakiko as well as

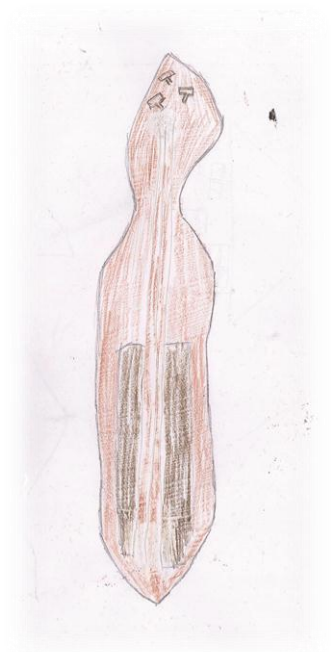
Ελευθέριος Παρασκευάς, Έσλινγκεν, 10 ετών

Eleftherios Paraskevas, Esslingen, Age 10



Κατερίνα Γκουαρνασέλλα Δημητριάδης, Ελβετία, 7 ετών

Katerina Guarnaschella Dimitriadis, Switzerland, Age 7



Λία Ευσταθίου, 13 ετών

Lia Efstathiou, Age 13



Κατερίνα Θεωδωρίδου, 11 ετών & Κυριακή Παρασκευά, 12 ετών

Katerina Theodoridou, Age 11 & Kyriaki Paraskeva, Age 12

Σύλλογος Ποντίων Έσλινγκεν Association of Greeks from Pontos in Esslingen

Ξεκίνησαν τη νέα τους ζωή με παλιούς συγχωριανούς. Ο προπάππους μου ο Λάμπων ήταν 25 ή 26 ετών όταν συνέβη αυτό, γι' αυτό πρέπει να ήταν περίπου στο έτος 1924. Λεπτομέρειες για το ταξίδι δεν είναι γνωστές. Μόνο ότι είχαν φτάσει με πλοίο στον Πειραιά, έπειτα στη Θεσσαλονίκη και από εκεί στην πόλη των Σερρών, η οποία ήταν τότε αραιοκατοικημένη. Αυτός ήταν άλλωστε και ο λόγος που επέλεξαν τη ζωή σε χωριό. Ζούσαν με παρόμοιες συνθήκες όπως γνώριζαν από την παλιά τους πατρίδα, λέει η γιαγιά μου με ενθουσιασμό, παρ' όλο που αγαπάει την πόλη. Εγκαταστάθηκαν λοιπόν στην Άνω Βροντού Σερρών, όπου γεννήθηκε το 1925 ο παππούς μου Αβραάμ και αργότερα ο μοναδικός του αδερφός Ελευθέριος.

Λόγω του ξεριζωμού τους κανένα άλλο μέλος της οικογένειας δεν κατάφερε να επιζήσει, απ' όσο γνωρίζουν οι απόγονοι.

Από την Άνω Βροντού αποφάσισαν να εγκατασταθούν, στο Θρακικό, λόγω των καλύτερων γεωργικών συνθηκών, το σημερινό Ομαλό-Θρακικό, ένα χωριό του νομού Σερρών. Ένας άλλος, ίσως πολύ πιο σημαντικός λόγος, όπως αναφέρθηκε από τον πατέρα μου, είναι το γεγονός ότι εκεί υπήρχαν επίσης χωριανοί από την Ευρένουσα, ή μάλλον τα γύρω μικρά χωριά της Πάφρας. Έτσι, μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι οι χωρικοί γύρω από τον Ομαλό-Θρακικό, όπως από το Ακριτοχώρι και τη Βυρώνεια, προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από την Πάφρα, μάλλον από ίδιες περιοχές κι έτσι αναγκάστηκαν να κάνουν ένα ταξίδι από κοινού, για την αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος.

Στην Ελλάδα ασχολήθηκε ο προπάππους μου, όπως και στην παλαιά πατρίδα του, με τη γεωργία και έλεγε πολλές ιστορίες από εκεί... είχε πολλά να αφηγηθεί. Ο παππούς μου, μετά το εγκεφαλικό του, δε θυμόταν να πει πια πολλά. Όμως ο πατέρας μου, μου είπε το εξής:

Ο προπάππους μου ήταν ακόμα στην Ευρένουσα και οι βιασμοί των κοριτσιών και των γυναικών, όπου ζούσαν στα ελληνικά χωριά, ήταν μέρος της καθημερινής τους ζωής. Μια μέρα ήταν κρυμμένος σε μια κρυψώνα επειδή είχαν σχεδιάσει ενέδρα από κοινού μαζί με άλλους. Άκουσε τη συζήτηση μιας ομάδας Τούρκων φαντάρων για το βιασμό μιας κοπέλας που ονομάζονταν Μαρία και

Akritohori and Vironia come mostly from Pafra, probably from the same areas, since they had all made a similar trip in search of a better future.

In Greece, as had been the case in his old homeland, my great grandfather engaged in agriculture and had a lot to say as he recounted many stories from those places. After his stroke, he could not remember many things. However, my father told me the following:

My great grandfather was still in Evrenousa where the rapes of girls and women were part of daily life. One day while he and some other fellows were in a hideout preparing for an ambush, they overheard some Turkish soldiers talking about a girl who had been raped. The girl was named Maria and from what he could understand, these soldiers were the same ones who had raped her. According to my great grandfather, he then jumped out of the hideout and managed to kill three of the four Turks with one bullet...a Russian rifle with great firepower was his constant companion.

Whether or not this was true, bravery, courage and boldness were surely some of his virtues. This applied to all the people of Pafra who had played a major role in the History of Pontos.

My great grandfather had set some money aside in a safe place, in case he returned home. He marked that place so that he could easily find it whenever he returned. But years later when he came back to see what had happened to his family and friends, he did not find anything, neither family nor money. He found, though, some old friends as some years after his death my great grandfather's friend's son called us. His name was Ismail who also seemed to know my great grandfather. He spoke to us ardently and with great interest about my grandfather and also with great enthusiasm about my great grandfather, Lambon. He asked my grandfather to go to Pafra and to the old village Evrenousa, where the old house still stands. He was only convinced to go when Ismail challenged him by exclaiming:

“You are afraid of Turkey! You are not as brave as your father!”

I was never told who exactly Ismail was and why he showed so much interest in our family. Perhaps he was an old friend

Ηρωϊσμός ή δέληση για ειδικότητα;

έπραξαν οι ίδιοι. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του ίδιου, πήδηξε από έξω και κατάφερε να σκοτώσει τρεις από τους τέσσερις με μια σφαίρα... Ένα ρωσικό όπλο με μεγάλη δύναμη πυρός, ήταν ο σταθερός σύντροφός του.

Είτε είναι αλήθεια είτε όχι, η ανδρεία, το θάρρος και η τόλμη ήταν σίγουρα μερικές από τις αρετές του. Όπως λένε για όλο τον πληθυσμό της Πάφρας, η οποία είχε παίζει σημαντικό ρόλο στην ιστορία του Πόντου.

Ο προπάππους μου είχε βάλει, σε περίπτωση επιστροφής του στην πατρίδα, χρήματα σε ένα κρησφύγετο. Αυτό, το σημάδεψε ανάλογα για να το βρει όταν θα ξαναγυρνούσε. Όταν επέστρεψε μετά από χρόνια για να ελέγξει την τύχη της οικογένειας και των φίλων του, δε βρήκε ούτε οικογένεια ούτε χρήματα. Μάλλον βρήκε όμως παλαιούς φίλους, επειδή λίγα χρόνια μετά το θάνατο του μας τηλεφώνησε ο γιος, προφανώς ενός φίλου του προπάππου μου. Ο Ισμαήλ, ο οποίος φάνηκε να γνωρίζει επίσης τον προπάππου μου. Μίλησε θερμά και με μεγάλο ενδιαφέρον με τον παππού μου, όπως και με απόλυτο ενθουσιασμό για τον προπάππου Λάμπων. Πολλές φορές προσκάλεσε τον παππού μου να πάει στην Πάφρα και στο παλαιό χωριό Ευρένουσα, όπου υπάρχει ακόμα το παλιό σπίτι. Πείστηκε μόνο όταν του είπε ο Ισμαήλ το εξής:

«Φοβάσαι την Τουρκία! Δεν είσαι τόσο γενναίος όσο ο πατέρας σου!»

Ποιός ακριβώς είναι ο Ισμαήλ και γιατί δείχνει τόσο ενδιαφέρον στην οικογένειά μας, δεν του έχει πει ποτέ.

Μήπως είναι ένας παλιός φίλος;

Μήπως ένας συγγενής;

Ο προπάππους μου πέθανε το 1996 σε ηλικία 107 ετών μετά από μια πολύπλευρη και ενδιαφέρουσα ζωή κατά τη διάρκεια μιας, ιστορικά πολυτάραχης Ευρώπης και Μικράς Ασίας.»

or even a relative.

My great grandfather died in 1996 at the age of 107, after leading a multi-faceted and interesting life during a troubled period in the history of Europe and Asia Minor.”



Παρθένα, Αβραάμ, Αναστάσιος Παμιδριανίδης
Parthena, Avraam, Anastasios Labrianidis

Χρίστος Παμιδριανίδης – Christos Labrianidis
Αλίκη Αναστασιάδου – Aliki Anastasiadou

«Περιμένετε από εμένα να σας πω,
να σας καθορίσω τι είναι τέχνη;
Αν το ήξερα αυτό,
θα το κρατούσα για μένα.»

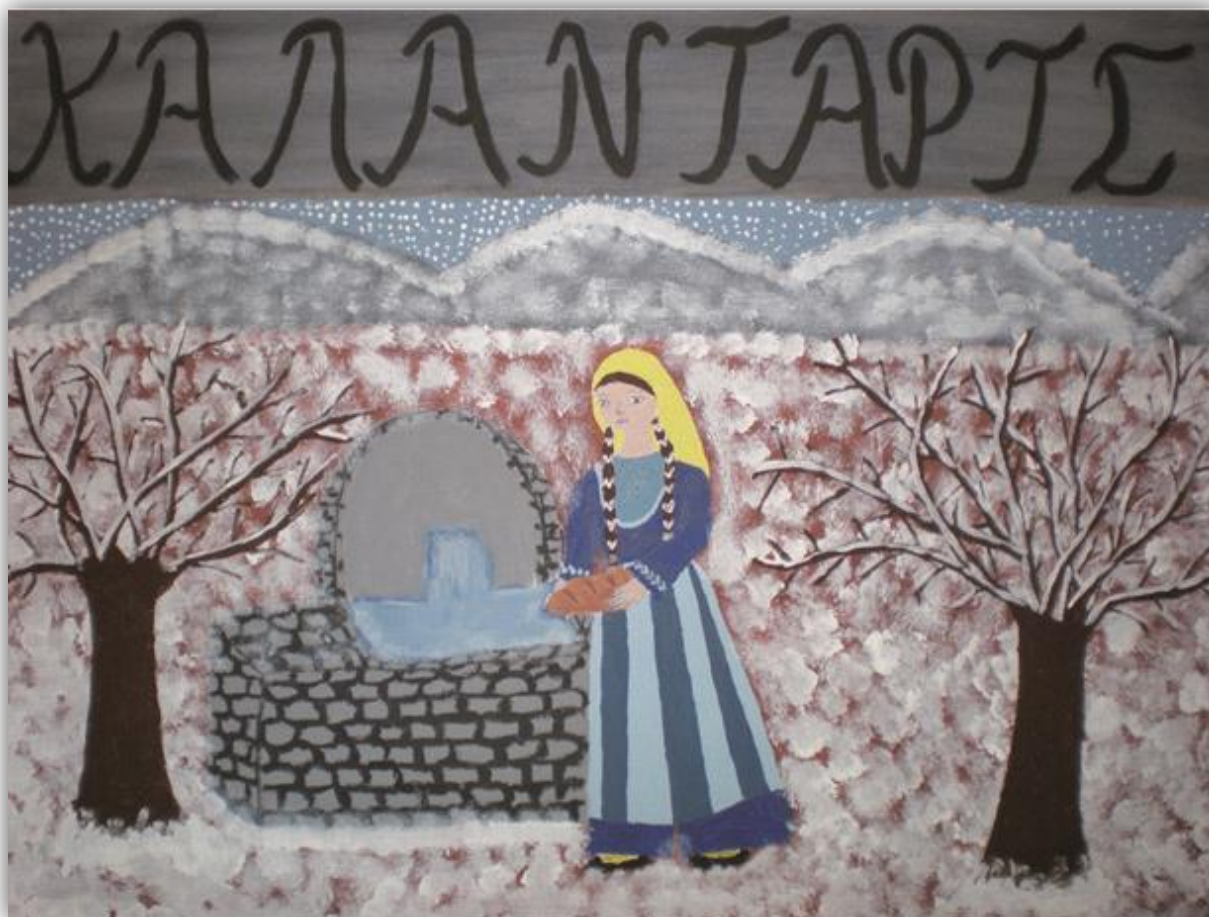
Πάμπλο Πικάσο

Οι 12 μήνες στον Πόντο

The twelve months in Pontos

“You expect me to tell you and define what
art is.
If I knew, I would keep it for myself.”

Pablo Picasso



Η κάθε περιοχή του Πόντου είχε μεν το ίδιο έθιμο, όμως με διαφορετικό τρόπο. Σε κάποιες περιοχές, το πρωί της Πρωτοχρονιάς, πριν ξημερώσει ακόμη, τα κορίτσια της «ηλικίας» (ηλικίας του γάμου) επιδίωκαν να ανοίξουν πρώτες τη βρύση της γειτονιάς («να καλαντάζ' νε το πεγάδ'»). Στο δρόμο, δεν έπρεπε να μιλήσουν σε κανέναν, για να μην πάρουν τη φωνή τους οι μάγισσες, τις οποίες, για να εξευμενίσουν, είχαν μαζί τους πορτοκάλια και τσουρέκια, τα οποία άφηναν στη βρύση ως δώρο.²

In each region of Pontos, the same customs would be performed, but in a different way. In some areas on New Year's Day before dawn, the girls who were of marriage age would be keen on being the first to turn on the taps of the neighborhood. On the way, they were not supposed to speak to anyone, fearing that witches would take away their voices. If the girls wanted to placate the witches, they would present them with oranges and buns and leave them as gifts near the tap.²



Την 1η Φεβρουαρίου γινόταν ειδικός αγιασμός στην Εκκλησία. Όλοι τότε παίρνοντας λίγο αγιασμό ράντιζαν τα σπίτια και τους κήπους τους για να μη πέσει ακρίδα και να μην σκουληκιιάσουν οι ρίζες των δέντρων και των φυτών.²

On February 1st, a special holy water rite was held in church. Everybody would take some of the holy water to sprinkle on their houses and gardens; this would prevent locusts and protect the tree roots and plants from attracting worms.²



Η νηστεία δεν κρατιόταν μόνο από τους μεγάλους, αλλά και από τους μικρούς. Την καθαρά Δευτέρα, όταν ξυπνούσαν τα μικρά, έβλεπαν από την οροφή να κρέμεται ένα απαίσιο στην όψη αντικείμενο, που το ονόμαζαν κουκαρά. Αυτό αποτελούταν από ένα μεγάλο κρεμμύδι πάνω στο οποίο κάρφωναν σε ημικύκλιο εφτά φτερά από κότα ή κόκορα (όσες οι εβδομάδες της νηστείας) από μακριά φαινόταν σαν ιπτάμενο ερπετό με απαίσια όψη. Με τον κουκαρά αυτόν, φοβέριζαν τους μικρούς ότι, όποιος τολμήσει να μη νηστέψει, θα κατέβει από την οροφή και θα τον φάει. Με τρόπο φυσούσαν τον κουκαρά που καθώς κουνιόταν και περιστρέφονταν προκαλούσε τον φόβο. Κάθε εβδομάδα που περνούσε αφαιρούσαν και ένα φτερό μέχρι να τελειώσουν όλα με το τελείωμα της νηστείας.³

Not only adults but also young people observed fast. On Green Monday when small children woke up, they saw an ugly article hanging from the roof which they called koukara. This was a big onion on which they nailed, in semicircle, seven feathers of a hen or a cock. (Seven was the number of weeks of the fast). It looked like a horrible ugly serpent and with this, they frightened small children by saying that it would come down the roof and devour whomsoever did not observe the fast. They would also spin it around and become frightened as it turned. At the end of each week, they would remove one feather until they were all gone and the fast period was over.³



Είναι ο μήνας της σποράς. Αυτή την εποχή οι γεωργικές δουλειές βρίσκονταν σε πλήρη ένταση. Οι σιγανές βροχές του Απριλίου ήταν πολύ ευεργετικές και ωφέλιμες και γι' αυτό στην περίπτωση αυτή ευτυχισμένοι τραγουδούσαν οι κάτοικοι για την πλούσια συγκομιδή που θα έρχονταν και θα γέμιζαν τα αμπάρια και οι αποθήκες τους.²

April was the month of sowing. At this time of the year, all the agricultural activities were in full swing. The slow rains of April were very beneficial and that is why all the residents would happily expect the rich harvest, which would in turn fill the large wooden containers and barns.²



Στον Πόντο οι Έλληνες στη βροχή του Μάη έδιναν πολλές ιδιότητες και τη θεωρούσαν και σαν ευλογία. Με της πρώτες σταγόνες της πρωτομαγιάτικης βροχής νόμιζαν ότι μπορούσαν να πήξουν το γάλα σε ξύγαλα και να μεταβάλουν το ξύγαλα σε βούτυρο. Επίσης με τη μαγιάτικη βροχή έβρεχαν το κεφάλι τους, για να προφυλάγονται από τον πονοκέφαλο. Τέλος τα κορίτσια στεκόταν κάτω από τη βροχή με ξεπλεγμένα τα μαλλιά τους, για να μεγαλώσουν και να κάνουν μακριές κοτσίδες. Το ίδιο έκαναν και οι μεσόκοποι για να προφυλαχτούν από την τριχόπτωση και την πιτυρίδα.²

In Pontos, Greeks considered the rains of May advantageous and regarded them as a blessing. With the first drops of May rain, they would curdle milk into sour milk to convert to butter. They would also soak their heads with the May rain to protect themselves from headaches. At last, the girls would stand under the rain and let their hair down to make it grow into long pigtails. The same thing happened with the middle-aged people who wanted to protect themselves from scurf and baldness.²



Σχεδόν σε όλα τα παρχάρια του Πόντου, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού ετοίμαζαν όλα τα γαλακτοκομικά προϊόντα που θα χρησιμοποιούσαν στη διάρκεια του χειμώνα.²

During the summer period, in almost all the mountain fields of Pontos, people would prepare all the dairy produce they would use during the winter months.²



Ήταν ο μήνας του θερισμού. Ο θερισμός έπαιρνε πανηγυρικό χαρακτήρα. Κύριο όργανο του θερισμού ήταν το καγάν' ή δρεπάν'. Το θέρισμα γινόταν κατά των πλείστων από γυναίκες και νέες κοπέλες, που με πολύ χαρά και με τραγούδι θέριζαν, χωρισμένες σε ομάδες, από το πρωί ως το βράδυ. Οι θεριστές και οι θερίστριες κρατούσαν με το δεξί το δρεπάνι, ενώ με το αριστερό τα στάχια που κόβανε, ώσπου να συμπληρωθεί ένα χερόβολο.²

July was the month of harvest, which had a festive atmosphere. The main tool of the harvest was the kagan or the scythe which was carried out mostly by women and young girls who, singing with joy, would separate into groups to begin the harvest. The reapers, both men and women, would hold the scythe with their right hand and the corn with their left hand, until a sheaf had been completed.²



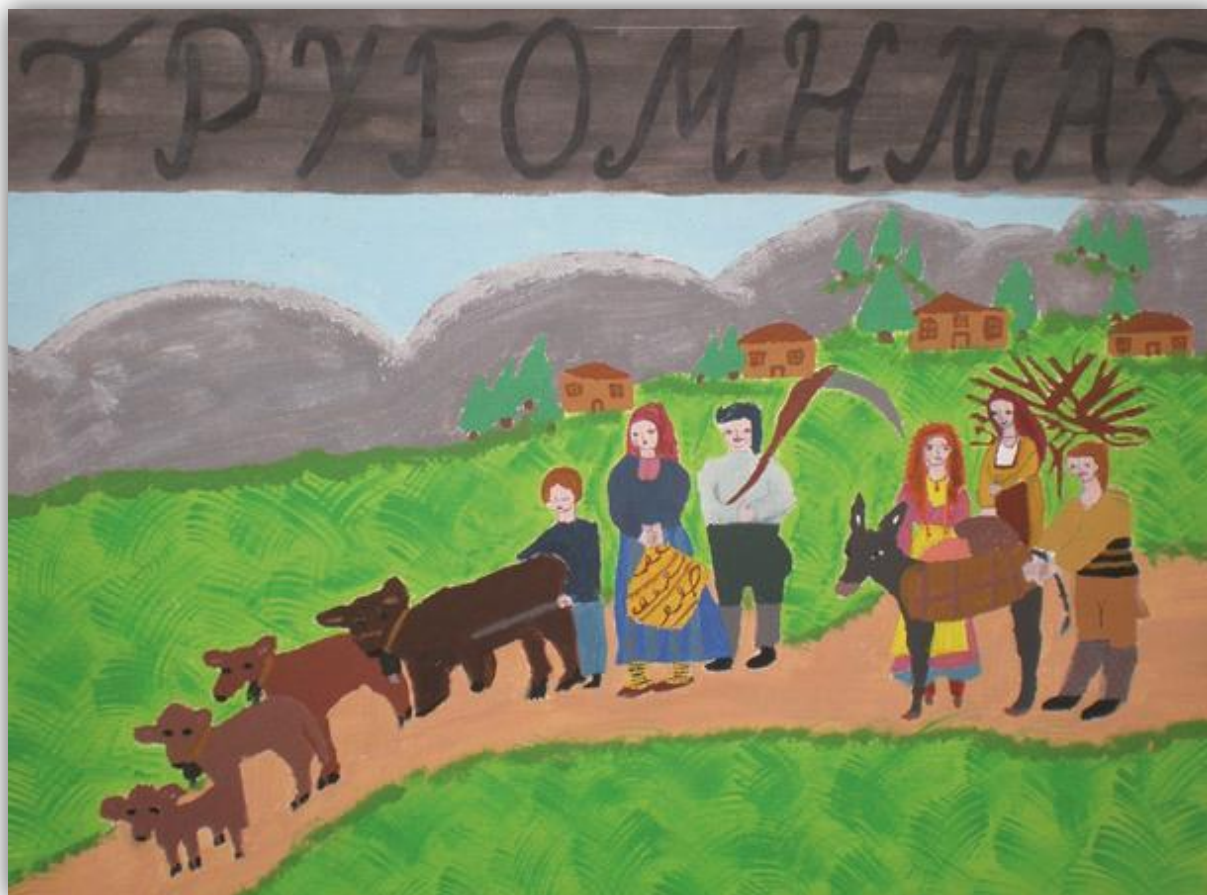
Αυτό το μήνα τελείωνε σε πολλές περιοχές και η συγκομιδή των καπνόφυλλων. Εκτός από την καλλιέργεια του φουντουκιού οι Πόντιοι είχαν τη φήμη του ειδικευμένου καπνοπαραγωγού και καπνέμπορου. Στην τσαρική Ρωσία είχαν τα πρωτεία στην παραγωγή και στην εμπορία του καπνού, γι' αυτό και τους ονόμαζαν «βασιλείς του καπνού». Γυναίκες και κοπέλες ετοίμαζαν καθισμένες σταυροπόδι τα «άρμάθια» του καπνού. Χώριζαν τα πράσινα μαλακά φύλλα κατά μέγεθος και κατά ποιότητα και τα περνούσαν από το μίσχο τους στους σπάγκους.²

During this month in many areas of Pontos, the collection of tobacco leaves would come to an end. Apart from the production of hazel nuts, Pontians were famous for being specialized tobacco producers and traders. In Tsarist Russia, they were the pioneers of tobacco production and trading which is why they were called “Kings” of tobacco. Women and young girls, cross-legged, would prepare the sheaves of tobacco. Then they would separate the green, soft leaves according to their size and quality and pass them with a piece of string by the stalk.²



Σε αρκετά μέρη του Πόντου, ο Σεπτέμβριος ήταν ο μήνας της ξενιτειάς. Επειδή λοιπόν ετοιμάζονταν να ξενιτευτούν οι νέοι αυτή την εποχή, προέβαιναν στην αρπαγή, στο κλέψιμο της καλής τους, πράξη που στον Πόντο την έλεγαν «το φυγάδεμαν» ή «το σύρισμον». ²

In many regions of Pontos, September was the month of emigration to foreign lands. As they would get ready to emigrate, young people, would commit the act of “abducting” or carrying off their beloved, which in Pontos was called “getting away” or “Shirismon”. ²



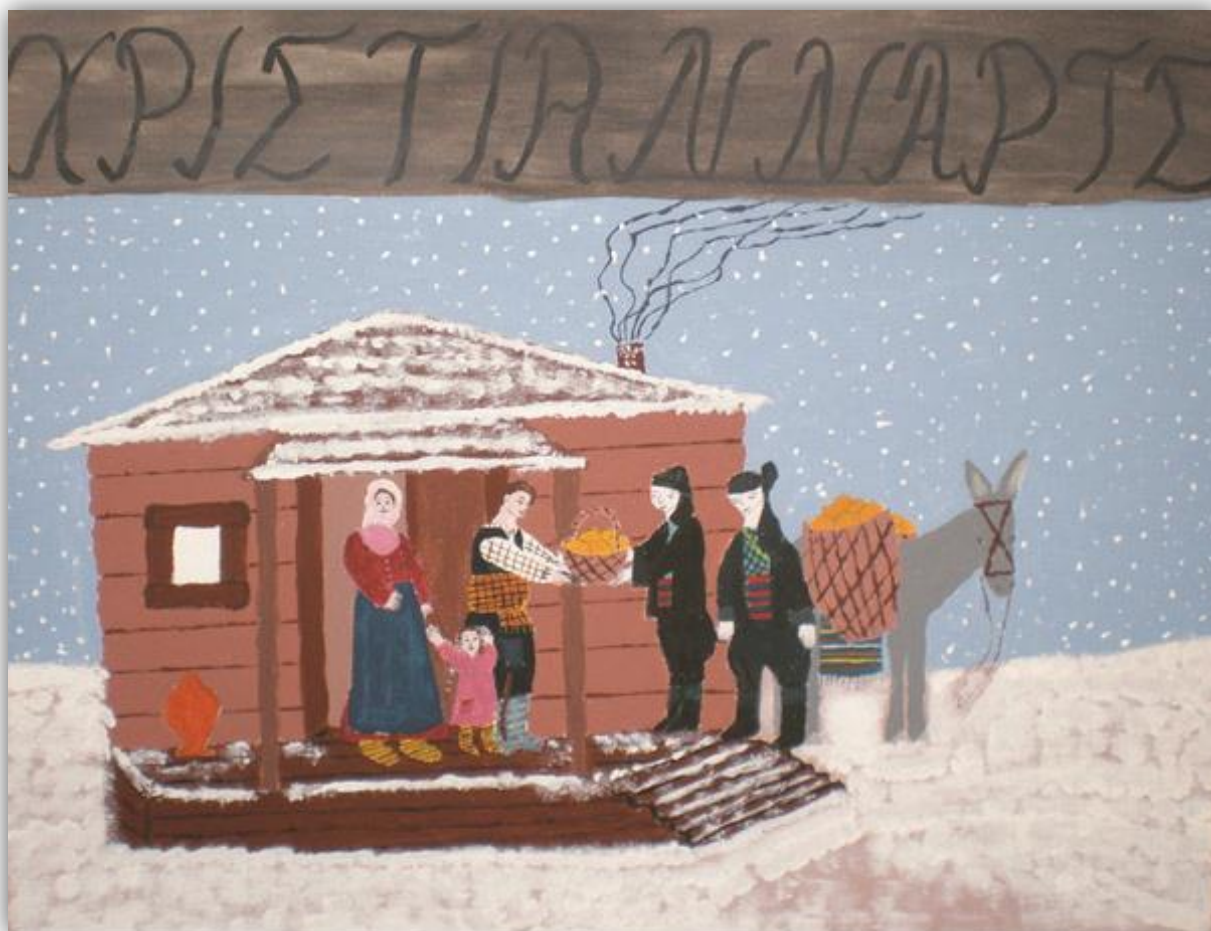
Το μήνα αυτό προσπαθούσαν να τελειώσουν τις εξωτερικές δουλειές τους, τη συγκομιδή των, το μάζεμα των ξύλων. Οι ρομάνες και οι παρχαρέτ' κατέβαζαν τα κοπάδια από τα παρχάρια και τα πήγαιναν, άλλοι στους μεζιρέδες και άλλοι στα χωράφια τους, για να λιπανθούν, και έμεναν εκεί ωσότου χιονίσει.²

During this month, people would try to finish off all their outdoor activities, such as harvesting and wood gathering. The shepherds and shepherdesses brought down the sheep and goats from the mountains and would take them either to the countryside or to their fields to fertilize them and they stayed there until it started to snow.²



Το μήνα αυτό τελείωναν όλες οι γεωργικές ασχολίες και ακολουθούσαν οι αργίες. Οι αγρότες έβαζαν τα εργαλεία τους μέσα στις αποθήκες και τα ζώα στους στάβλους. Καμιά δουλειά δεν μπορούσε να γίνει στην ύπαιθρο, επειδή την εποχή αυτή άρχιζε το πολύ κρύο στον Πόντο και έπεφτε πολύ χιόνι. Έτσι οι άνθρωποι περνούσαν τις περισσότερες ώρες της ημέρας γύρο από το τζάκι μέσα στα σπίτια τους. Με το μήνα αυτό έκλεινε ο κύκλος του φθινοπώρου και άρχιζε για τα καλά ο χειμώνας.

During this month, all the agricultural activities would come to an end and the holidays would follow. The farmers would put their tools in their barn and the cattle in the stable. No job could be done in the countryside as it started to get cold and a lot of snow fell. So people spent most of their time in their houses around the fireplace. This month brought an end to the autumn period while winter was well underway.



Όταν πλησίαζαν τα Χριστούγεννα, η εκκλησιαστική επιτροπή, σε συνεννόηση με τους δημογέροντες, όριζε μια επιτροπή, η οποία επισκεπτόταν όλα τα εύπορα σπίτια και συγκέντρωνε γεννήματα και διάφορα άλλα φαγώσιμα. Αυτά, στη συνέχεια, τα συγκέντρωναν στο «Συνοδικό» (δωμάτιο του σχολείου, όπου συνεδρίαζε η σχολική Επιτροπή) και την παραμονή των Χριστουγέννων τα μοίραζαν στις άπορες οικογένειες.²

When Christmas drew near, the Church Committee, along with the elders, appointed a body of people who would visit all the rich houses to gather different kinds of crops and other kinds of food. Then they would put them all in a “Synodiko” (a school room where the school committee used to meet) and on Christmas Eve, they would give them away to poor families.³

Δημήτρης Κυριακίδης, Ουρανία Ιακωβίδου, Σεβαστή Σιμεωνίδου «Παναγία Σουμελά» Λούντενσάϊτ
Dimitris Kiriakidis, Ourania Iakovidou, Sewasti Simeonidou „Panagia Soumela“ Lüdenscheid

Δήμητρα Παπαδοπούλου, 16 ετών
 Παναγιώτης Παπαδόπουλος, 26 ετών
 Ιωάννα Σαλπινγκίδου, 17 ετών
 Χριστίνα Τσολακίδου, 19 ετών
 Έφη Τσούκνη, 16 ετών

«Παναγία Σουμελά» Λούντενσαϊτ



Dimitra Papadopoulou, Age 16
 Panagiotis Papadopoulos, Age 26
 Ioanna Salpingidou, Age 17
 Christina Tsolakidou, Age 19
 Evi Tsoukni, Age 16

„Panagia Soumela“ Lüdenscheid

«**Η** ζωγραφική είναι σιωπηλή ποίηση, η ποίηση τυφλή ζωγραφική.»

Leonardo Da Vinci

“Painting is silent poetry while poetry is blind painting.”

Ευχαριστήρια

«Ευχαριστούμε την Συντονιστική Επιτροπή Νεολαίας της ΟΣΕΠΕ που μας έδωσε την ευκαιρία να βρισκόμαστε και μέσα στην εβδομάδα, εκτός συλλόγου και χορευτικές πρόβες για να ανοίξουμε πολλά και διάφορα βιβλία, να μάθουμε για το πώς ζούσαν τότε οι πρόγονοί μας στον Πόντο και να μπορέσουμε να συμμετάσχουμε κι εμείς σαν σύλλογος στη μεγάλη και πρωτότυπη προσπάθεια αυτή. Χάρη σε εσάς ζήσαμε όμορφες στιγμές γεμάτες χαμόγελα και ιστορίες για το κάθε τι που ζωγραφίζαμε. Ασχοληθήκαμε με τις φορεσιές, τα έθιμα και τα μέρη του Πόντου και αφήσαμε την φαντασία μας ελεύθερα να ταξιδεύει.»

“Special thanks to the youth coordinating committee of OSEPE who gave us the chance to meet on weekdays apart from dance rehearsals, so we could open some books and find out how our ancestors lived in Pontos and partake as an association in this great and authentic endeavor. Thanks to you, we experienced beautiful moments filled with joy and stories that we will always remember about all that we painted. We engaged in costume making, experienced the customs, manners, and places of Pontos and let our imagination free to wander.”

Άννα Καρασαβλίδου, Σύλλογος Ποντίων Μπίλεφελντ

Anna Karasavlidou, Association of Greeks from Pontos in Bielefeld

«Καλή επιτυχία στο έργο σας νεολαίοι και να θυμάστε πως φεύγοντας από αυτόν τον κόσμο δεν θα πάρουμε μαζί μας τίποτα. Μπορούμε όμως, όσο ήμαστε σε αυτόν, να δώσουμε πολλά.»

“To the youth, I wish good luck with your venture. Remember that we will take nothing with us when we leave this world. As long as we’re alive, however, we can contribute a lot.”

Acknowledgements

Σύλλογος Ποντίων Λούντενσχαϊντ

Association of Greeks from Pontos in Lüdenschheid

«Θα ήθελα, εκ μέρους του συλλόγου Ποντίων Νέας Καρβάλης, να σας συγχαρώ για αυτή τη δραστηριότητα γιατί δόθηκε η ευκαιρία στα παιδιά μας να βάλουν χρώμα στις όποιες αφηγήσεις κατά καιρούς έχουν ακούσει, να τους δημιουργηθούν απορίες, να ψάξουν, να μάθουν και πάνω απ' όλα να κατανοήσουν την έννοια "Η ζωή στον Πόντο.»

“On behalf of the association of Pontians of Nea Karvali, I would like to congratulate you on this venture, as our children were given the chance to embellish whatever accounts they heard, to discover, and above all, realize the meaning of Life in Pontos.”

Αργυρώ Τσολίδου, Σύλλογος Ποντίων Νέας Καρβάλης

Argyro Tzolidou, Association of Greeks from Pontos in Nea Karvali

- ¹ Ιωάννα Σερενέ-Τσουρουκίδη:** «Ξετυλίγοντας Μνήμες (Διηγήματα)»
Α΄ Έκδοση, Αθήνα 1990

Ioanna Serene-Tsouroukidi: “Unfolding Memories (Novels)”
1st Edition, Athens 1990
- ² Έλσα Γαλανίδου-Μπαλφούσια:** «Ποντιακή Λαογραφία (Οι 4 Εποχές και οι Μήνες τους)»
Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, Α΄ Έκδοση, Αθήνα 1999

Elsa Galanidou-Balfousia: “Pontian Folklore (The 4 Seasons and its Months)”
The Committee of Pontian Studies, 1st Edition, Athens 1999
- ³ Θωμάς Τσουπουρίδης:** «Ποντιακά ήθη και έθιμα»
Εκδόσεις Τσοπουρίδου, Β΄ Έκδοση (επαυξημένη), Θεσσαλονίκη 2003

Thomas Tsoupouridis: “Pontian Customs and Manners”
Tsoupouridis’ Publications, 2nd Edition (enlarged), Thessaloniki 2003

«Όταν άλλοι νέοι ξεθωριάζουν σε παράλογες συνήθειες, τα ποντιόπουλα της Γερμανίας με αυτό το βιβλίο μας φέρνουν πολύ κοντά στα μακρινά γεγονότα.»

Ιωάννης Δελόγλου, Δημοσιογράφος / Συγγραφέας
Ioannis Deloglou, Journalist / Author

“While other young people waste their time aimlessly, the Pontian Youth of Germany have published a book that brings us closer to these distant events.”

«Η νεολαία πάντοτε είναι αφορμή για να γεμίζουμε με ελπίδες. Όταν δε είναι τόσο δραστήρια και δημιουργική, έχει αυξημένες κοινωνικές ευαισθησίες και καλή γνώση της ιστορίας, όπως η νεολαία της ΟΣΕΠΕ, τότε σίγουρα ένα καλύτερο μέλλον μας περιμένει. Συγχαρητήρια και καλή συνέχεια.»

Θεοδόσης Κυριακίδης, Διευθυντής Ερευνητικού Κέντρου Αγίου Γεωργίου Περιστερώτα
Theodoros Kyriakidis, Director of Research centre of Saint George Peristereotas

“Youth is the reason we remain forever hopeful. Especially when they are so active, creative, have heightened social sensitivities and a good command of History. This is what the youth of OSEPE are like, thereby giving us hope that a better future surely awaits us. Congratulations and keep up the good work!”

«Συγχαρητήρια στη νεολαία της ΟΣΕΠΕ που δημιουργεί μέσα από τα έργα της, τον δικό της μύθο... Συγχαρητήρια διότι επέλεξαν μία διαδρομή που κουβαλάει την πίστη, την ελπίδα, την ίδια τη ζωή... Συγχαρητήρια στη νεολαία μας που συμπορεύεται με την αλήθεια και την εντιμότητα...»

Αχιλλέας Βασιλειάδης, Καλλιτέχνης
Achilleas Vasiliadis, Artist

“Congratulations to the OSEPE Youth who through their own efforts create their own myth... Congratulations, as they have chosen a route which bears witness to their faith and hope in life itself... Congratulations to our young people who maintain truth and honesty...”

«Οι νέες και οι νέοι της Ποντιακής Νεολαίας στην Ευρώπη έχουν αναπτύξει τη συλλογικότητα στη δράση τους. Δουλεύουν με το νου και τη γνώση, νοσταλγώντας την Πατρίδα. Δημιουργούν με τις ζωγραφιές τους, γράφουν ιστορίες από τις αφηγήσεις των προπάππων τους, διασώζουν την μικροϊστορία. Βαδίζουν στη στράτα της Πατρίδας.»

Φόρης Πεταλίδης, Δημοσιογράφος
Foris Petalidis, Journalist

“The Pontian Youth of Europe have developed collectively through their coordinated efforts. They use their minds to nostalgically recall their homeland. They demonstrate their creativity by painting scenes and writing stories drawn from the lives of their great grandparents. In this manner they preserve little-known stories which, in turn, enable them to take the road which leads to their ancestral homeland.”

«Οι άνθρωποι, τα βιώματά τους και τις εικόνες τους, τις κάνουν ιστορίες.
Οι ιστορίες μεταφέρονται και δημιουργούν νέες εικόνες, σε νέους ανθρώπους.
Αλίμονο σ' αυτούς που δεν «βλέπουν» τι συμβαίνει γύρω τους.
Αλίμονο σ' αυτούς που δεν πλάθουν και δε λένε ιστορίες.
Χαρά σ' αυτούς που βλέπουν και βιώνουν.
Χαρά σ' αυτούς που πλάθουν και λένε ιστορίες.
Χαρά σ' αυτούς που ακούνε ιστορίες, που έχουν νέα βιώματα, που φτιάχνουν νέες εικόνες.
Γεια και χαρά σας φίλοι
Που τον Πόντο ονειρεύεστε
Που τον πόντο διηγείστε
Που τον Πόντο ζωγραφίζετε
Που τη σημερινή ζωή οδηγείτε.»

“People make their stories through their experiences and images. These stories are conveyed and create new images to new people. God help those who do not “see” what is happening around them. God help those who do not create and do not recount stories. Blissful are those who can see and experience. Blissful are those who invent and tell stories. Blissful are those who listen to stories, who have new experiences, who create new images. Health and joy to you, my friends who dream of Pontos. who recount stories from Pontos who paint Pontos who lead life today.”

Δημήτριος Τρακούδουλος, Εκπαιδευτικός
Dimitrios Tsakopoulos, Educator

Αποστολίδη Κοσμά
Βασιλειάδη Δημήτριο
Βασιλειάδη Σάββα
Καγγελίδη Νικόλαο

Καλπακίδη Ντομίνικο
Καλπακίδου Γενοβέφα
Καλπαξίδη Κωνσταντίνο
Μουρατίδη Κυριάκο
Παράσογλου Σοφία
Ρατσίσκα Χρήστο
Σαββίδη Γεώργιο
Σαββίδη Κωνσταντίνο
Σαββίδη Λάμπρο
Σιώζο Θωμά
Στεφανή Τιμόθεο
Τριανταφυλλίδη Παύλο
Τσεχελίδη Μάκη
Τυρεκίδη Νικόλαο
Φραγγίδη Κωνσταντίνο
Φωτιάδη Κυριάκο

Ευχαριστούμε θερμά τους:

Special thanks to:

Οικ. Ιωάννη Δερμιτζόγλου
Οικ. Αλέξανδρου Θεοδοσιάδη
Οικ. Κωνσταντίνου Ιωσηφίδη
Οικ. Αναστασίου Καλπακίδη
Οικ. Ηλία Καλπακίδη
Οικ. Κωνσταντίνου Καλπακίδη
Οικ. Σάββα Καλπακίδη
Οικ. Ιωάννη Καρασαββίδη
Οικ. Γεωργίου Κυριακίδη
Οικ. Σάββα Κυριακίδη
Οικ. Αναστασίου Λαμπριανίδη
Οικ. Γεωργίου Νικολαΐδη
Οικ. Ιωάννη Παπαδόπουλου
Οικ. Ιωάννη Παπαδόπουλου
Οικ. Βασίλειος Παράσογλου
Οικ. Κωνσταντίνου Σιδηρόπουλου
Οικ. Κωνσταντίνου Σιδηρόπουλου
Νεολαία Συλλόγου «ΑΚΡΙΤΕΣ» Χερμπρέχτινγκεν
«Ποντιακή Εστία» Στουτγάρδης
Χορευτικό Όμιλο «Τα Παρχαρούλια»

Fam. Ioannis Dermitzoglou
Fam. Alexandros Theodosiadis
Fam. Konstantinos Iosifidis
Fam. Anastasios Kalpakidis
Fam. Ilias Kalpakidis
Fam. Konstantinos Kalpakidis
Fam. Savvas Kalpakidis
Fam. Ioannis Karasavvidis
Fam. Georgios Kyriakidis
Fam. Savvas Kyriakidis
Fam. Anastasios Labrianidis
Fam. Georgios Nikolaidis
Fam. Ioannis Papadopoulos
Fam. Ioannis Papadopoulos
Fam. Vasilios Parassoglou
Fam. Konstantinos Sidiropoulos
Fam. Konstantinos Sidiropoulos
Youth of the Association AKRITES Herbrechtingen
„Pontiaki Estia“ Stuttgart
The dancing group „Parxaroulia“

Apostolidis Kosmas
Vasiliadis Dimitrios
Vasiliadis Savvas
Kaggelidis Nikolaos
Kalpakidis Domenico
Kalpakidou Genevieve
Kalpaxidis Konstantinos
Mouratidis Kiriakos
Parassoglou Sofia
Ratsitskas Christos
Savvidis Georgios
Savvidis Konstantinos
Savvidis Lampros
Siozos Thomas
Stefanis Timotheos
Triantafillidis Pavlos
Tsechelidis Makis
Tirekidis Nikolaos
Fraggidis Konstantinos
Fotiadis Kyriakos

Μετάφραση Translation

Aimilia Th. Hatzilia, E-mail: detorakihatilia@yahoo.com, Tel.: +30 2810 231860 +30 6942467069

Billy's
Café & Bar



Das griechische Café Billy's - schon über 5 Jahre in Berlin

Το Café Billy's είναι μια Ελληνική καφετέρια στο κέντρο του Βερολίνου. Λειτουργεί από το Δεκέμβριο του 2005 και έχει γίνει το στέκι πολλών Ελλήνων της πόλης.

Σε ένα όμορφο και ανακαινισμένο περιβάλλον, μπορείτε να απολαύσετε και να συνδιάσετε το κλασικό φραπεδάκι με το τάβλι, αλλά και να επιλέξετε μέσα από μια πλούσια γκάμα ποτών για την βραδινή σας έξοδο.

Επίσης μπορείτε να παρακολουθήσετε ζωντανά όλα τα αθλητικά γεγονότα, όπως :

- Αγώνες της ελληνικής εθνικής ομάδας
- Ελληνικό πρωτάθλημα στο ποδόσφαιρο και το μπάσκετ
- Champions League
- Όλες οι ελληνικές ομάδες στην Ευρώπη

Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας και ελπίζουμε σύντομα να σας καλωσορίσουμε από κοντά.



Café Billy's - Grunewaldstr. 29 - 10823 Berlin - Schöneberg

☎ 030 / 21 91 86 07 ✉ info@cafe-billys.de

καθημερινά από τις 11 - ? www.cafe-billys.de

Περίληψη ποιήματος «Τι όμορφα χρόνια ήτανε»

Μέσα από τους στίχους προβάλλεται η καθημερινότητα της οικογένειας, με τον τρόπο που τότε τη βίωναν. Οι «θέσεις» είναι συγκεκριμένες καθώς ο καθένας έχει το «ρόλο» του. Η μητέρα με όλη την ευθύνη του νοικοκυριού, ο πατέρας που βρίσκεται στην εργασία του, τα παιδιά στο σπίτι, οι παππούδες και πάντα κάπου η γλυκιά λαλιά της λύρας. Και όλα αυτά με ένα γεμάτο τραπέζι, έτοιμο να καλοδεχτεί τον κόσμο όλο...

Summary of the poem "What beautiful years they were!"

Through verses, the daily life of a family is portrayed as it was once lived. The "positions" are well-defined, as everyone has their own role. Mother with all the responsibilities of the house, Father who is out at work, Children at home, Grandparents and... always somewhere, the sweet sound of the lyre. And on top of all this, a table filled with delicacies ready to welcome everybody...



Περικλής Τοπαλίδης – Pericles Topalidis

* «Τσήλον» ήταν το παρωνύμιο (παρατσούκλι) του προπάππου του γράφων, Περικλή Τοπαλίδη από το Τσίχριτσι του Ακ-Νταγ-Ματέν.

Ντ' έμορφα χρόνια έδανε

Ντ' έμορφα χρόνια έσανε,
π' εκάθουμνες εντάμαν,
ολόερα σο τσιακ' κεκά,
σίτ' εμάερευεν η μάνα μ'.

Εκάθουμνες και εχουλείμες
σιμά κ' άν σην φωτίαν
και απ' είνας είνας έλεαμ'
κι απ' έναν ιστοριάν.

Έμνες τα δυό τρανά αδέλφια,
ο Σάββας κι η Μερώπη,
και ας' ολουνοός η μικρέσσα 'μουν,
η Πηπίκα η Πηνελόπη.

Πάντα ενεμέναμε
να έρτ' ο πάππος ιμ' ο Τσήλον*,
που από πουρνού ελάσκουτον
με τι μαντρί τον σκύλον.

Τρανόν χαράν σιτ' έλεπαμ'
ατόν σο'σπίτ να εμπένει
και αμάν επαρακάλναμε
να παίζ' την κεμεντσένι.

Γλυκόν πολλά είχεν παίξιμον,
κι' άλλον γλυκήν λαλίαν,
και σίτια ετραγώδανεν
τογράευεν τα ψύα.

Η καλομάνα μ' πα σουμά,
'σείρνεν σ'ο τσιακ κουρία
και όντες επίανεν'ατέν το μεράκ'
'σείρνεν και τραγωδιάν.

Η μάνα μ' επέμνεν κ' έστεκεν
την πόρταν να οριάζει,
να ακούει τ'αντρού' ατ'ς τ'άλογον
σην στράτα να καλπάζει.

Τα χιόνια εξ' έσανε πολλά,
χειμωγκονί καρδιάν.
Τον κύρι μ' ενεμέναμε
να 'ρται α'σά μεταλλία.

Ο πάππο μ' πάντα έλεεν,
ελάστεν τόπια και οικουμένην.
Κι' αλλού κ'εβρέθεν έμορφον
άμον το Ακ-Νταγ-Ματένι.

Είχεν ορμάνια πράσινα
και πλουμιστά ραχία,
δεντρόπα τρανά κ' έμορφα
και τα νερώπα κρύα.

Η Πηπίκα πάντα έκλαιεν,
ψαλάφινεν το γάλαν,
τερμάν κ'είχεν για ν'αναμέν',
να τρώμε ουλ' εντάμαν.

Αρ' έρθεν και ο κύρης' ιμ.
Σο χέρ' κρατεί τα στίπα,
ντ'επέίκεν και εδόκεν' ατόν
η θεία' μ' η Μαρίκα.

Αμάν εστρούτον το τραπέζ'
με χίλια νοστιμάδας,
χαβίτς, χαψία έμνοστα
και καρτοφί ντολμάδας.

Νουνίζ' ατα και σο μυτί' μ
κρούγγε τα μυρωδιάς.
Αχ, ν' επόρνα ξαν κ' έτρωγα,
κ'επέρνα τα αροθυμίας.

Πάντα θυμούμαι και πονώ
όλια εκείνα ντ' εχάσαμ'.
Και όσον ντο ζω θα λέγ' από,
ντ'έμορφα χρόνια έσαν.

Γεώργιος Κέλας - Georgios Kelas

Τέχνη συναντά ιστορία - Η ζωή στου Πόντου

Art meets History - Life in Pontos

ISBN 978-3-00-037302-2